

Sivut 1-96 on PDF-näköispainos paperikirjastani

**Sivun 96 jälkeen on toiseen painokseen valmisteltuja
lisäyksiä / korjauksia / poistoja.**

Pauli Sumanen

VALHE,

EMÄVALHE,

**NAISEN EURO
ON 80 SENTTIÄ**

Tutkimus palkkatasa-arvosta

2009

TAKAKANSI:
Pauli Sumanen

Valhe, Emävalhe, Naisen euro on 80 senttiä

on tutkimus, jossa kyseenalaistetaan Tilastokeskuksen neljännesvuosittain julkaisemien miesten ja naisten keskikuukausiansiotietojen arvo palkkatasa-arvomittarina. Tilaston mukaan naisten kuukausiansiot ovat noin 82 % miesten ansioista. Tässä kirjassa osoitetaan, että kyseisen tilaston palkka-aineisto on monin osin virheellistä ja puutteellista. Kun aineistoa korjataan yleisesti tunnetuilla tilastoilla, saadaan lopputulokseksi, että Suomessa naisten keskituntiansio on suurempi kuin miesten, vaikka miesten vuosiansiot ovatkin suurempia kuin naisten.

Suurin syy miesten suurempiin vuosiansioihin on se, että miehet tekevät keskimäärin neljänneksen enemmän työtunteja vuodessa kuin naiset.

**Korjaukset ja lisäykset tähän painokseen löydätte
Internet-sivuilta: www.tasa-arvo.com**

Copyright 2009 Pauli Sumanen

ISBN 978-952-92-5531-3

Painopaikka 2009 Helsinki, Multiprint Oy

Sisällysluettelo

Osa 1.	Kirjan selkokielinen osuus	5
Osa 2.	Kirjan yleistajuinen osuus	8
2.1	Kirjassa käytettyjen termien selitys	9
2.2	Mikä on Tilastokeskuksen palkka-aineiston sisältö	11
2.3	Miksi palkka-aineistoja pitää korjata?	14
2.4	Käytettävänä olevat palkka-aineistot	15
2.5	Mitkä ovat palkkavertailuissa tasa-arvoisia eriä?	19
2.6	Perustelut oikeuskäytännön mukaan tehtäviin korjauksiin/lisäyksiin/poistoihin aineistossa	21
2.7	Perustelut tasa-arvon kannalta tehtäviin korjauksiin	34
2.8	Tutkimuksen aineiston rajaus	41
2.9	Mikä on palkkasyrjintää?	42
Osa 3	Korjauslaskelmat	44
	Korjauslaskelmissa käytetyt lähtöarvot, vakiot, kaavat	44
	Lain käytössä hyväksytyt korjaukset	
1	Opettajien palauttaminen aineistoon	46
2	Ylitöiden vaikutuksen poistaminen	46
3	Palkattomien ylitöiden vaikutus tehtyihin työtunteihin	47
4	Eripituisen työajan vaikutus tasa-arvolaskelmassa	49
5	Työaikalaisien poistaminen aineistosta	51
6	Olosuhdelaisien poistaminen aineistosta	52
7	Asevelvollisten työn huomioon ottaminen	52
8	Urakkatyöläisten poistaminen	53
9	Työeläkemaksu	53
10	Ylityökorvaukset sisältyvät palkkaan, poistettava	55
	Yhteenvedo lainkäytön mukaisista korjauksista	56
	Tasa-arvoajattelun pohjalta tehtävät korjaukset	
1	Ruokatunnin laskenta työaikaan	57
2	Pimeätä työtä tekevien lisääminen	57

3	Brutto- vai nettoansiotarkastelu	57
4	Sairausajan palkka ja vanhempainraha	58
5	Näkymättömät etuudet	59
6	Erot työtehdossa	60
7	Työmatkojen huomioiminen	60
	Yhteenvedo tasa-arvoajattelun pohjalta ratkaistavista korjauksista	62
	Kontrolli verotuksen ja työvoimatutkimuksen avulla	63
	Korjaukset kontrolliaineistoon	64
Osa 4	Yleisiä asioita liittyen tutkimukseeni	66
	Tarkistuslista	68
	Muutamia poimintoja heistä, ketkä ovat käyttäneet sanontaa ”naisen euro on 80 senttiä” ?	69
Osa 5	Fundeerausta ja spekulerausta	74
	Kiitokset	89
	Curriculum vitae Pauli Sumanen	90
	Sammandrag på svenska	91
	Summary in English	93
	Lähdeluettelo	95

Osa 1 Kirjan selkokieline osuus

(Tämä osio on ministereitä, kansanedustajia, toimitusjohtajia ja muita heidän tasoisiaan lukijoita varten.)

Kaikki ovat varmaan kuulleet sanonnan: ”naisen euro on 80 senttiä”, koska sitä toistavat poliitikot ja feministit Tarja Halosesta alkaen.

Mitä ”naisen euro on 80 senttiä” itse asiassa tarkoittaa?

Se tarkoittaa, niin kuin ex. tasa-arvovaltuutettu (1991-1994) Tuulikki Petäjäniemi sanoo kirjassa (1) ”Tasa-arvo” vuonna 1998: ”Naisten yhteenlasketut palkat ovat Suomessa 80 prosenttia miesten yhteenlasketuista palkoista.”

Miksi siinä ei ole mitään tasa-arvon vastaista?

Siksi, että naiset tekevät vuodessa noin 80 prosenttia siitä tuntimäärästä, mitä miehet tekevät. Ja vakiintuneen oikeuskäsityksen mukaan Suomessa saa maksaa enemmän palkkaa sille, jonka työtuntimäärä on suurempi, (vaikka se olisi mieskin).

Palkkaerokeskustelu perustuu paljolti väärinkäsityksiin.

Tilastokeskuksen tulo- ja varallisuustilaston 2006 mukaan:

Ansiotulot valtionverotuksessa	Naiset	Miehet
ilman pääomatuloja olivat miljoonaa euroa	40 256	51 935

eli naiset saivat vuodessa ansiotuloja 77,5 prosenttia siitä, mitä miehet saivat.

Tilastokeskuksen kirjassa (2): Sukupuolten tasa-arvo, Naiset ja miehet Suomessa 2007 sivulla 36 kerrotaan, että Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan miesten ja naisten tekemät työtunnit vuonna 2006 olivat:

	Naiset	Miehet
Tehty työ miljoonaa tuntia	1772,7	2282,4

eli naiset tekivät työtä vuodessa 77,7 prosenttia siitä tuntimäärästä, mitä miehet tekivät.

Kun jaamme ansiotulot tehdyillä työtunneilla, saamme keskituntipalkan, joka on:

	Naiset	Miehet
Euroa/tunti	22,71	22,75

Mutta työtuntien tilastosta puuttuvat nollapalkkaisten varusmiesten työtunnit! Miesten keskituntiansio varusmiesten maanpuolustustyö mukaan luettuna onkin 22,21 euroa/tunti.

Keskituntipalkat ansiotulosta	Naiset	Miehet
Vuonna 2006	22,71	22,21

Suomen naiset saivat jokaista tekemäänsä työtuntia kohden verotettavaa ansiotuloa 50 senttiä enemmän kuin miehet v. 2006.

ONNEKSI OLKOON SUOMEN NAISET ! SAITTE TOISENA ÄÄNIOIKEUDEN, MUTTA ENSIMMÄISENÄ MAAILMASSA YLITITTE MIESTEN PALKKATASON !

(Tämä myös vihjeenä Suomen brändityöryhmälle)

Vihje Vanhasen hallitukselle: Jos varusmiehille maksettaisiin palkkaa yksi sentti kuukaudessa, miesten ja naisten palkkaero kaventuisi lähes neljä prosenttia. Suosittelen, että tarkistatte asian Tilastokeskuksesta. Ja jos valtio ei pysty tätä palkkaa maksamaan, minä voin sen tehdä tämän hallituskauden loppuun asti.

Miksi sanontaa ”Naisen euro on 80 senttiä” on käytetty tasa-arvon mittarina?

Kaikki johtuu tietämättömyydestä. Sanojat eivät tiedä, että sanonta tarkoittaa kokonaisvuosiansioita, ei palkkojen tasa-arvoista vertailua

työtunteina mitattua yhtä pitkää aikayksikköä kohden. Tilastokeskuksen keskipalkkoissa ei ole otettu huomioon miesten ja naisten eripuitaista työaikaa kuukausipalkkalaisilla.

Käsitteet ansiotaso ja palkkataso ovat eri asioita.

Ansiotaso tarkoittaa tietyn ajanjakson bruttoansioita. Palkkataso tarkoittaa palkan määrää samanlaista yhteisverrannollista työaikayksikköä kohden.

Esimerkiksi kun puhutaan kuukausipalkasta, puhutaan erittäin epämääräisestä käsitteestä: Jos Maija ja Perttu saavat bruttokuukausipalkkana 2000 euroa, heillä on sama ansiotaso. Jos Maijan kuukaudessa on 150 työtuntia ja Pertun kuukaudessa 170 työtuntia, heidän palkkatasonsa ei olekaan sama. Parhaiten tämän huomaa siitä, että Maija saa ylityötunnin peruspalkkana 13,33 euroa, kun Perttu saa vain 11,76 euroa.

Maijan palkkataso on siis selvästi parempi kuin Pertun.

Koska miesten palkkataso on alempi kuin naisten, mutta miesten uutterammasta ja kovemmassa työnteosta johtuen heidän ansiotasonsa on suurempi kuin naisten, on ainut keino saada miesten ja naisten ansiotaso samaksi se, että vuosityömääriä on tasoitettava. Joko naisten on alettava tehdä sama työmäärä kuin miehet tekevät tai miesten työmäärää on alennettava. Tässä kirjassa kerrotaan keinot tähän, mutta kyllä siinä työsarkaa riittää.

Tilastokeskus ei ole kertonut selväkielisesti ja kansantajuisesti tilastoja julkistaessaan, mitä sen tilastot todellisuudessa tarkoittavat. Valtion laitoksena Tilastokeskus ei ole onnistunut viranomaistehtävässään tuottamaan sellaista oikein ymmärrettyä tietoa, jota voitaisiin käyttää yhteiskunnan suunnittelutarpeiden perustana.

PUUTTEEN KORJAAMISEKSI TÄMÄ KIRJA.

OSA 2. Kirjan yleistajuinen osuus

Miksi alussa oli selkokielineen osuus?

Työurani alkutaipaleella sattui niin, että yrityksen johtoryhmässä istui myös kansanedustaja ja ministeri. Jouduin heti yritykseen tultuani esittelemään johtoryhmälle investointiehdotuksen. Kun esittelin lähimmälle esimiehelleni kalvoni ja paperit jotka aioin jakaa, hän sanoi minulle, ettei aineistoni ole sopivaa. Hän sanoi: ”Kuule Pauli, ministerit, kansanedustajat ja toimitusjohtajat ymmärtävät vain sellaisen asian, jonka pystyt kirjoittamaan yhdelle A4-arkille. Äläkä käytä yhtään vierasperäistä tai ammatillista sanaa”. Pistin asian visusti mieleeni ja sovelsin sitä koko työurani ajan, eikä tarvinnut katua.

Nykyisin on muodikasta kertoa asia tekstiviestinä. Tämän kirjan sisältö voisi olla tekstiviestinä:

Naisen euro on 80 senttiä tarkoittaa vuosiansiovertailua ylitöineen ja palkanlisineen, huomioon ottamatta että naiset tekevät vuodessa 80 % miesten työtunneista

Tilastokeskuksen palkkatasa-arvotilastoista

Mitä Tilastokeskus itse sanoo omasta aineistostaan ja tutkimuksistaan? Kirjan ”Vaaka vaaterissa – Sukupuolten tasa-arvo Suomessa 2006” (10) sivulla 59 sanotaan seuraavaa:

”Mikäli kaikki palkkoihin vaikuttavat seikat otettaisiin huomioon, sukupuolten välinen palkkaero olisi todennäköisesti vain parin, kolmen prosentin luokkaa. Sukupuolten todellinen palkkaero on hyvin arvosidonnainen asia, eikä ekonometrisin menetelmin asiasta voida antaa yksiselitteistä totuutta. Kaikkien tekijöiden huomioon ottaminen - kuten miesten tekemien ylitöiden ja naisten töiden joustamisen perheen hyväksi - on kuitenkin lähes mahdotonta. Tilaston perusaineisto ei voi koskaan sisältää kaikkia asiaan vaikuttavia tekijöitä. Palkkaeroon vaikuttaa myös tilastoissa käytettävän ammattiluokituksen yksityiskohtaisuus.”

Tilastokeskus ei siis usko, että ”ekonometristit” voivat saada selville,

onko Suomessa palkkatasa-arvo. Onko siis niin, että asian päättäminen on pakko jättää poliitikoille ja feministeille, jotka voivat päättää palkkaeron olemassaolosta ilman tosiasioita?

Vaikka yhdyin Tilastokeskuksen arvioon oman aineistonsa laadusta, yritän silti tässä tutkimuksessa parhaani jalostaakseni Tilastokeskuksen palkka-aineistosta mahdollisimman lähellä todellista elämää olevan lopputuloksen.

Kun lukee Tilastokeskuksen lausunnon, ei voi muuta kuin ihmetellä, kuinka paljon Suomessa onkaan tehty pro graduja, väitöskirjoja ja yhteiskunnan rahoittamia tutkimuksia, joissa on sinisilmäisesti käytetty pohjana yritysten työnantajaliitoille luovuttamaa palkka-aineistoa, jotka liitot sitten luovuttavat edelleen Tilastokeskukselle ja josta Tilastokeskus muodostaa 60-80 % omasta palkka-aineistostaan. Olisikohan niin, etteivät tutkijat ole lukeneet edes aineistosta ja sen keräämistavasta tehtyä kuvausta. Jos ovat lukeneet, heillä ei ole voinut olla hajuakaan palkanlaskennasta ja aineiston suhteesta todelliseen maailmaan. Tilastokeskus itse arvioi palkkaeron olevan ”todennäköisesti parin-kolmen prosentin luokkaa”, ei tosin kerro kumpaan suuntaan. Eräät tutkijat ovat päässeet prosenttilukuun ”noin kymmenen”.

2.1 Kirjassa käytettyjen termien selitys

Palkkatasa-arvoa käsiteltäessä täytyy (ainakin) yrittää olla tarkkana termeistä, joita käyttää. Mitä tarkoittavat termit palkka ja ansio? Mitä tarkoitetaan kuukausiansiolla ja kuukausipalkalla? Mikä on tehty työaika? Mitä tarkoitetaan säännöllisen työajan ansiolla? Mitä tarkoittaa palkkataso? Mitä tarkoittaa ansiotasoa? Jne.

Palkka ei käsitteenä ole yksiselitteinen vaan sidoksissa asiayhteyteen.

”Palkka” sisältää eri asioita, kun sitä käytetään ennakkoveroa määritettäessä, ylityöajan palkkaa määritettäessä, lomarahaa määriteltäessä, vuosilomalaskennassa, sairaajan päivärahallaskelmassa, määriteltäessä kertausharjoituksen ajalta maksettavaa palkkaa, kerrottaessa tiedotusvälineille sairaanhoitajan tyypillistä palkkaa, mitä palkalla

saa - tutkimuksissa jne. Palkka-käsite on myös sidoksissa työehtosopimuksen tulkintaan.

Useissa lukemissani palkkatasa-arvotutkimuksissa termejä on käytetty huolimattomasti ja sikin sokin sekaisin. Jo siitä ymmärtää, ettei tutkijalla ole ollut palkanlaskennan käsitteet hallussa. En ymmärrä, miten voi tehdä tutkimusta palkka-aineistosta, jos ei ota selvää palkka-aineiston sisällöstä ja tee tarkasti selväksi käyttämänsä terminologiaa?

Käyttämieni termien sisältö tässä tasa-arvotutkimuksessa:

Palkka = Tässä tutkimuksessa vuosiansioiden se osa, jota voidaan vertailla tasa-arvon kannalta oikeudenmukaisesti miesten ja naisten kesken. Esimerkiksi kahden ihmisen kuukausipalkat eivät ole vertailtavissa, jos he eivät tee kuukaudessa yhtä monta työtuntia palkkansa eteen, vaan silloin pitää puhua kuukausiansiosta.

Palkkaa voidaan tarkkailla suhteessa eri aikayksiköihin, kuten:

Vuosipalkka = vuoden aikana maksettu palkka

Kuukausipalkka = vuosipalkka jaettuna 12,5:llä (huom. lomapalkka)

Tuntipalkka = vuosipalkka jaettuna vuoden tehdyillä työtunneilla

Kokonaispalkka = palkanmaksussa rahassa maksettavan palkan lisäksi kaikki ne palkkaan liittyvät etuudet, jotka on lainsäädännössä sidottu maksettavaksi työntekijälle palkan suhteessa, ja joista maksetaan tuloveroa. Niitä ovat esimerkiksi työeläke ja sairauspäivärahat sekä vanhempainrahat.

Ansiotaso = Työntekijöille maksettujen kokonaisansioiden taso välittämättä työajoista

Palkkataso = Työntekijöille maksettujen palkkojen tasa-arvoiseksi katsottujen osien taso yhtäläistä aikayksikköä kohden. Palkkatasoa voidaan tarkastella bruttoansioina tai nettoansioina. Paras palkkatason mittari mielestäni on yhden tunnin nettopalkka.

Työtunnit = Tässä tutkimuksessa vuoden aikana työn tekemiseen

käytetyt tunnit lukuun ottamatta ylityötunteja.

Työtunteihin eivät kuulu ne tunnit, jotka on vaihdettu vapaaksi ylityöden korvauksena. Työtunteihin eivät myöskään kuulu loma-aika, sairauspoissaolot eikä ruokailuun käytetty aika. Työtunteihin kuuluvat palkaton ylityöaika, kotona tehty työaika sekä puhelimitse hoidettujen työtehtävien kesto-aika. Jos sidoksissaoloajan palkka on sisällytetty kokonaispalkkaan, sidoksissaoloaika on muutettava työtunneiksi siitä saatavan korvauksen mukaan. Sidoksissaoloajan palkka on jätettävä kokonaan palkkatutkimuksen ulkopuolelle.

Palkkatietojen tarkastelu tehdään tässä kirjassa vuosilta 1999-2000, mikäli näiltä vuosilta on tietoa saatavana. Tämä siksi, että tuolta ajalta on eniten erilaista tilastoaineistoa.

2.2 Mikä on Tilastokeskuksen palkka-aineiston sisältö?

Tuntipalkkalaisten tietojen keräilylomake 2008, yksityinen sektori:

Tilastovuosi

Yritysnumero, lomakkeelta

Yritystunnus (ent. ly-tunnus)

Toimipaikkatunnus

Rivinumero

Henkilötunnus

Työsuhteen laji

Työsuhde yrityksessä alkoi

Työsuhde yrityksessä päättyi

Selväkielinen ammattinimike

Ammattikoodi

Säännöllinen viikkotyöaika

Perustuntipalkka

Aikatyötunnit

Aikatyöansiot

Urakkatyötunnit

Urakkatyöansiot

Palkkiotyötunnit

Palkkiotyöansiot

Ylityötunnit

Ylityön korotusosuudet

Sunnuntaityötunnit
Sunnuntaityön korotusosuudet
Työaikalisät
Olosuhdelisät
Yhteensä tunnit
Yhteensä ansiot
Palkallisen vapaan tunnit
Palkallisen vapaan ansiot
Kertaluonteiset palkkaerät, lomaraha
Tarkka tilastointijakso

Kuukausipalkkalaisten tietojen keräilylomake 2008, yksityinen sektori:

Tilastovuosi
Yritysnumero, lomakkeelta
Yritystunnus (ent. Iy-tunnus)
Toimipaikkatunnus
Rivinumero
Henkilötunnus
Työsuhteen laji
Työsuhteen lisämääre
Työhöntulovuosi yritykseen
Selväkielinen ammattinimike
Ammattikoodi
Säännöllinen viikkotyöaika
Kuukausipalkka
Vuorotyölisä (työaikalisät)
Työaikalisien maksujakso
Luontoisetujen verotusarvo
Provisio, myyntipalkkio
Ylityötunnit
Ylityöpalkka
Muut veronalaiset korvaukset
Lomaraha, kertaluontoiset palkkaerät
Tulospalkkio, voitonjako

Kuntien tiedustelun tietosisältö on tilaston tuottamiseen liittyviltä

olennaisilta kohdiltaan seuraava vuonna 2007:

- sukupuoli
- henkilötunnus
- tutkinto
- työnantaja
- toimintayksikkö
- palvelussuhteen luonne
- ammattinimike
- sopimusala
- säännöllinen viikkotyöaika
- palveluksessa oloaika kunnassa
- palkkahinnoittelu
- kokemus-, palvelu-, ammattiala-, tai henkilökohtaisen lisän lukumäärä
- työehtosopimuksen mukainen varsinainen palkka
- tehtäväkohtainen palkka
- maksetut lisät, korvaukset ym. palkkatekijät, sisältäen tiedot palkkatekijän laadusta, maksetusta määrästä ja työtunneista, mikäli lisä on tuntiperusteinen
- palkkauksen täysimääräisyys, osa-aikaisuus tai osapalkkaisuus
- lomaraha

Yllä olevat tiedot löytyvät Internetistä (Tilastokeskuksen sivut).

Täyttöohjeet löytyvät myös Tilastokeskuksen nettisivuilta.

On huomattava, että vuonna 1999 keräilylomakkeet olivat erilaisia ja sisälsivät huomattavasti vähemmän tietokenttiä.

Lisäksi Tilastokeskus saa valtiolta ja seurakunnilta palkkatiedot. Näiden palkkatietojen tietosisällöt ovat minulle tuntemattomia.

Vaikka kaikki vastaajan antamat tiedot olisivat oikeinkin, jo yllä olevasta huomaatte, että niistä on erittäin vaikea tehdä yhdenmukaista (homogeenista) aineistoa. Jokainen vastaaja on lisäksi tulkinut tietokenttiä yrityksensä pääasiallisen työehtosopimuksen mukaan.

Kun tietojen antamisen virheellisyydestä ei ole rangaistuksia, on selvää, että tiedoissa on virheitä. Palkanlaskentaa tuntevana henkilönä arvioin, että palkanlaskennassa tärkeysjärjestys on:

- 1 Katsotaan, että pankkiin menevät palkat ovat oikein
- 2 Katsotaan, että verottajalle menevät palkkatiedot ovat oikein
- 3 Muita palkkatiedusteluja kohdellaan kolmannen luokan töinä ja ne tehdään silloin kun ehditään ja sillä tarkkuudella kun aika antaa myöten

Työnantajaliittojen (=Tilastokeskukselle välitettävien) tietojen keuruussa tapahtuu muutoksia lähes vuosittain. Olisi turhaa kuvitella, että kaikkien Suomen yritysten atk:lla hoidettavia palkanlaskentaohjelmia rukattaisiin tämän vuoksi vain tilastoinnin takia. Sen vuoksi uskon ja tiedän, että työnantajaliitoille lähetettävien tietojen muutokset laahaavat jälkijunassa. Ne tehdään siinä yhteydessä, kun ohjelmistoon tarvitsee tehdä joitakin tärkeämpiä muutoksia.

2.3 Miksi palkka-aineistoja pitää korjata?

Ilmeisesti kaikki tutkijat eivät tunne työajanseurantajärjestelmiä eivätkä palkanlaskentaa, koska he tuntuvat pitävän Tilastokeskuksen ja muita palkka-aineistoja virheettöminä ja todellista tilannetta kuvaavina.

Esimerkiksi kirjassa (3) ”Naisten palkat – totta vai tarua” tutkija Jorun Wiik sanoo: ”Lähtökohta on että miehet ja naiset saavat erisuuruista palkkaa. Harvalta alalta on niin perusteellisia tilastoja kuin juuri palkoista, joten selkeää todistusaineistoa on vaikka kuinka paljon.”

Tämä tutkija tekee heti aluksi kaksi virhettä: Hän väittää palkanlaskenta-aineistoja perusteellisiksi. Todellisuudessa ne eivät ole virheettömiä, eivät edes perusteellisia. Toiseksi, hän puhuu palkoista kertomatta tarkasti, mitä hän tarkoittaa käsitteellä palkka. Palkka tarkoittaa eri asiayhteyksissä täysin erilaisia asioita.

Palkanlaskennan aineisto tehdään siten, että työntekijän pankkiin maksettava palkka vastaa työsopimusta. Palkka-aineisto ei kuvaa oikein tehtyjä työtunteja, sillä esimerkiksi kaikista tehdyistä työtunneista ei makseta palkkaa. Lisäksi työsopimuksessa on paljon kohtia, joissa sovitaan palkka maksettavaksi, vaikka työtä ei tehtäisikään. Myös omat ja perheenjäsenen sairaustapaukset, ylitöiden pitäminen vapaana jne. eivät näy palkanlaskennan työtunneissa aina oikein. On paljon työntekijäryhmiä, joilla ei ole työaikaa määritelty tarkasti, vaan palkanlaskentaan kirjataan teoreettinen työaika kuukaudessa. Todella tehtyä työaikaa ei voi laskea palkanlaskennan tietojen avulla, vaan on turvaututtava muihin tilastoihin.

2.4 Käytettävänä olevat palkka-aineistot:

A. Palkkarakennetilaston aineisto (4)

Virheistään ja puutteistaan huolimatta palkkarakennetilaston aineisto tarjoaa parhaan lähtökohdan tasa-arvotutkimuksille. Mutta on heti tähdennettävä, että jos halutaan tehdä vakavasti otettava tasa-arvotutkimus, on sen virheitä ja puutteita korjattava.

Tilastokeskus saa osan palkka-aineistosta työnantajaliitoilta. Työnantajilta saatava palkka-aineisto kattaa maksimissaan 80 prosenttia palkansaajista, joten mistään täysin kattavasta aineistosta ei voi puhua. Työnantajilta saatu aineisto on Tilastokeskuksen palkkarakennetilastoaineiston valtaosana ja Tilastokeskus täydentää sitä omalla otanta-aineistollaan.

Palkkarakennetilaston tietosisältö ei kattanut 1999 kaikkia palkanmuodostukseen vaikuttavia tekijöitä, kuten esimerkiksi palkkauksen perusteena käytettävää tehtävää, sen vaativuusryhmää eikä

tehtävässä suoriutumista. (12)

Mitä muita virheitä on työnantajaliitoilta saatavassa aineistossa, kun ajattemme palkkavertailuja tasa-arvon kannalta? Esimerkkejä:

- 1 Kaikille työntekijöille ei ole määritelty lainkaan työaika.
Jos opettaja-Veera saa kuukaudessa 2800 euroa ja insinööri-Erkki saa saman verran, emme voi tehdä tasa-arvoista palkkatasovertailua, koska opettajan tekemä todellinen vuosityöaika ei käy ilmi palkka-aineistosta.
- 2 Palkka-aineistosta puuttuvat varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet. He saavat nollapalkkaa, mutta työtunteja kuukaudessa he tekevät Puolustusvoimien muuhun väkeen sovellettavan työehtosopimuksen mukaan enemmän kuin muut.
- 3 Aineistosta puuttuvat pimeän työn tekijät, kuten esimerkiksi prostituoidut, pimeät siivoojat ja rakennusmiehet.
- 4 Palkka-aineistosta ei käy ilmi todellinen tehty työaika. Esimerkkejä: Lyhyet sairauspoissaolot, joissa työnantaja maksaa täyttä palkkaa, eivät näy. Aineistosta ei näy (yleensä) ylitöiden vaihto vapaa-aikaan. Aineistosta eivät näy palkaton ylityöaika, kotona tehty palkaton työnantajan työ eikä puhelimesta tehty työaika. Aineistosta ei käy ilmi matka-aika, jos siitä ei suoriteta korvausta. Aineistosta ei käy ilmi matkатыötä tai provisiotyötä tekevien todellinen työaika. Väärä vuosityöaika on niillä henkilöillä, joille ei makseta ylityökorvausta tehtyjen työtuntien mukaan? Jne, jne.
- 5 Palkka-aineistosta käy ilmi se tuntijakaja, jolla kuukausipalkasta tehdään tuntipalkka, eivät vuoden todelliset työtunnit. Esimerkiksi minulle on miltei koko työhistoriani ajan kirjattu palkka-aineistoon työajaksi 165 tuntia kuukaudessa, vaikka tuskin koskaan olen tehnyt sen pituista työkuukautta.
- 6 Aineistoon merkitty työaika ei ole kaikilla ammattiryhmillä samaa tarkoittava. Esimerkiksi terveydenhuolto- ja sosiaalialalla on paljon työntekijöitä, joille ruokailuaika lasketaan työajaksi.

B. Verotietoihin perustuva aineisto

Verotustiedoista puuttuvat todelliset tehdyn työn työaikatiedot, aina-kaan minun tuntemani palkanlaskentaohjelmat eivät ole sellaisia tie-toja verottajalle toimittaneet. Eli verotuksen aineistosta voidaan tehdä korkeintaan ansiotasolaskelmia, ei palkkatasolaskelmia.

C. Työvoimatutkimusten aineisto

Tilastokeskus tekee työvoimatutkimuksia haastatteluna edellisen vii-
kon asioista. Niiden antama tieto on erittäin epäluotettavaa.
Kun ihmisiltä kysellään viime- tai edellisen viikon tapahtumia, mu-
kaan tulee epäluotettavuutta muistin takia. Asiasta on useita tutki-
muksia. Kirjassa ”Työajan muutokset” (5) sivulla 123 kerrotaan, että
työvoimatutkimuksen (haastattelu edellisen viikon tilanteesta) mu-
kaan miesten työaika on 38,3 tuntia ja ajankäyttötutkimuksen mu-
kaan (päivittäinen seuranta) 36,6 tuntia, eli 1,7 tuntia vähemmän.
Naisten vastaavat luvut olivat työvoimatutkimus 34,5 tuntia, ajan-
käyttötutkimus 29,1 tuntia eli kokonaista 5,4 tuntia vähemmän. Jos
työvoimatutkimuksen mukainen työviikon pituus eroaa noinkin pal-
jon luotettavampana pidetystä ajankäyttötutkimuksesta, voiko työ-
voimatutkimukseen perustuvia työtunteja käyttää ilman korjausta?

D. Ansiotasoindeksin aineisto

Ansiotasoindeksi on palkansaajien säännöllisen työajan ansioiden
kehitystä mittaava indeksi. Sisältää aika-, urakka- ja palkkiotyöstä
säännölliseltä tehdyltä työajalta maksetut palkat vuorotyö- ja olosuh-
delisineen. Säännöllisen työajan ansioon sisältyvät myös sunnuntai-
ja ylityöpalkan perusosat, mutta ei korotusosia. Tulospalkkiot ovat
mukana kuukausipalkkaisilla palkansaajilla mutta eivät tuntipalkkai-
silla. Perusaineistossa on noin kaksi kolmasosaa Suomen kokoaikai-
sista palkansaajista. Ansiotasoindeksin mukainen perusjoukko ei
yleensä täsmää muihin tutkimuksiin.

Oma valintani

Päädyin tekemään palkkavertailut palkkarakenneaineiston pohjalta ja korjaamaan sen virheitä ja puutteita.

Tilastokeskuksen laskema keskikuukausipalkka

Kun Tilastokeskus laskee ansiotasoindeksin palkka-aineistosta keski-kuukausipalkan, se menettelee lyhyesti kerrottuna seuraavasti:

1. Tuntipalkkalaisilta lasketaan tuntipalkka lisineen ja kerrotaan se 170:llä. Eli Tilastokeskuksen mukaan kaikki tuntipalkkalaiset tekevät 170 tuntia töitä kuukaudessa.
2. Kuukausipalkkalaisten kuukausipalkat lisineen lasketaan yhteen sellaisenaan, eli teki kuukausipalkkalainen sitten 130 tai 180 tuntia töitä kuukaudessa, palkkaa ei yhdenmukaisteta tuntimäärään 170, niin kuin tuntipalkkalaisilla tehtiin.
3. Lasketaan näin saadut kuukausipalkat yhteen ja jaetaan palkansaajien lukumäärällä, tulos on ”keskikuukausipalkka”!

Näistä Tilastokeskuksen tiedoista päätellään, että naisten ”palkat” ovat noin 80 % miesten ”palkoista”. Tilastokeskus ei ilmoita, paljonko tässä aineistossa olevien naisten / miesten keskimääräiset työtuntimäärät ovat.

Missään en ole nähnyt kerrottavan, miten jaksotyötä tekevän kuukausipalkka on laskettu. Vuodessa päättyy 14-15 kolmiviikkoisjaksoa ja 26-27 kaksiviikkoisjaksoa. Jakson aikana tehdyistä ylitöistä ja muista jaksoon liittyvistä korvauksista maksetaan palkanlisät sen seuraavan normaalin palkanmaksun yhteydessä, joka on yli 5 työpäivää jakson päättymisestä. Niinpä vuodessa on 2-3 kuukautta, jolloin maksetaan kolmen viikon jaksoa tekevän työntekijän palkanlisät kahdelta jaksolta. Sama epärytmi on kahden viikon jaksoa tekevillä työntekijöillä. Jos tehdään kuukausiotos, saadaan jaksotyöläisiltä sattumanvaraista palkkatietoa.

Palkkatilastoista sanoi Tuulikki Petäjaniemi Hanasaassa 1992 (14): ”Jos nyt tasa-arvovaltuutettuna sanon seuraavan, niin meillä on 51 %

palkansaajista naisia tällä hetkellä. Palkkatilastot osoittavat, että kun naisten palkat pannaan yhteen pinoon ja miesten palkat toiseen pinoon, niin naisten palkat ovat 79,6 % miesten palkoista”.

Tätä ei käy kiistäminen, mutta tasa-arvovaltuutettu olisi voinut ottaa kantaa, ovatko nuo pinot suoraan vertailukelpoisia tasa-arvomielessä tarkasteltuna. Olisiko pitänyt mainita myös kuinka paljon työtunteja on miesten pinossa ja kuinka paljon naisten pinossa? Eikö totuuteen pitäisi kuulua myös se, mikä jätetään sanomatta?

2.5 Mitkä ovat palkkavertailuissa tasa-arvoisia eriä?

Eräissä tutkimuksissa tarkastellaan kokonaisansioita, kuten minäkin tein selkokielellisessä osassa. En pidä sitä kuitenkaan palkkatasovertailussa parhaana menetelmänä. Kokonaisansiotarkastelussa tulee mukaan palkan osia, jotka eivät ole tasa-arvon mukaisia. Toisaalta tutkijat eivät ilmoita, mikä työtuntimäärä on otettu jakajaksi, jotta voimme päätellä, onko kaikki tasa-arvolaskennan kannalta tarvittavat henkilötuntit otettu mukaan. Tilastokeskus ja tutkijat eivät yleensä välitä työtuntien erojen vaikutuksesta tasa-arvoisessa palkkavertailussa.

Palkka-aineistoihin sisältyy useita eriä, joiden mukaanotosta täytyy tehdä päätös. Palkka-aineistoista puuttuu useita eriä, joiden mukaanotosta täytyy tehdä päätös. Koko palkkakäsitteeseen sisältyy eriä, joiden mukaanotosta tasa-arvotarkastelussa täytyy tehdä päätös. Koska asiaa ei ole missään laissa määritetty, sisältyy palkkavertailutulokseen siten tutkijan omaa arvomaailmaa. Jos asiasta olisi tehty Eduskunnan päätös, se olisi poliittinen kannanotto asiaan.

Tarkoitus on tehdä tästä kirjasta mahdollisimman tasapuolinen. Mielestäni tähän päästään parhaiten siten, että lasken jokaisen palkan erän vaikutuksen erikseen ja lukija saa itse päättää, kuuluuko kyseinen palkka-aineiston korjauserä tasa-arvotarkasteluun vai ei. Kun lukija laskee oman tasa-arvolaskelmansa, hän sisällyttää omaan lopputulokseensa oman arvomaailmansa. Kun mukaan otettavia henkilökohtaisia kannanottoja on seitsemän, erilaisia variaatioita syntyy niin paljon (5 760 kpl), ettei niitä voi laskea kaikkia

ennakkoon.

Lopullista totuutta asiassa on vaikea saada, sillä Suomesta tuskin löytyy kaikkien hyväksymää ehdottoman tasapuolista elintä, joka laskisi sen ”oikean” tasa-arvoisen palkkaeron, vaikka kaikki mahdolliset asiaan vaikuttavat erät joskus löydettäisiinkin.

Olen jakanut palkka-aineiston korjaukset/lisäykset/poistot kahteen ryhmään:

- I Oikeuskäytännössä hyväksytyt korjaukset
- II Tasa-arvotarkastelussa ratkaistavat korjaukset

I. Oikeuskäytännössä hyväksytyt korjaukset:

Seuraavat korjaukset / lisäykset / poistot on tehtävä yleisesti hyväksytyin lainkäytännön mukaan palkkarakenneaineistoon, jotta palkka-vertailu olisi sukupuolineutraali:

- 1 Opetushenkilöstön ja muiden palkansaajien, joiden työaika ei tunneta, palauttaminen aineistoon.
- 2 Ylitöiden vaikutuksen poistaminen aineistosta
- 3 Palkattoman ylityön huomioon ottaminen
- 4 Eripituisen työajan huomioon ottaminen
- 5 Työaikalisien poistaminen aineistosta
- 6 Olosuhdelisien poistaminen aineistosta
- 7 Asevelvollisten tekemän maanpuolustustyön palauttaminen aineistoon
8. Urakkalisien poistaminen aineistosta
9. Muiden lakisääteisten pidätysten vaikutus tasa-arvoon?
10. Palkkaan sisällytettyjen ylityökorvausten poistaminen

II. Tasa-arvotarkastelussa ratkaistavat korjaukset:

Vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- 1 Onko ruokailuun käytetty aika työaika vai ei?
- 2 Pitäisikö työtehtävän suorittamiseen käytetty matka-aika kä-

- sitellä työaikana samalla tavalla riippumatta ammattiliitosta?
- 3 Onko palkkavertailussa otettava huomioon pimeätä työtä tekevien ansiot?
 - 4 Pitääkö vertailussa ottaa huomioon bruttopalkan sijasta ennakoveronpidätysten vaikutus tasa-arvoon?
 - 5 Pitääkö vertailussa ottaa huomioon muut palkkaan sidotut verotettavat ansiot, kuten sairaspäiväraha ja eläke?
 - 6 Pitäisikö vertailussa ottaa huomioon muut rahapalkan lisäksi tulevat palkkaan sidotut etuudet?
 - 7 Pitääkö palkkavertailussa ottaa huomioon erot työtehdossa?
 - 8 Kuuluvatko työmatkat työnteon kustannuksiin?

2.6 Perustelut oikeuskäytännön mukaan tehtäviin korjauksiin/lisäyksiin/poistoihin aineistossa

I 1. Aineistosta poistetut henkilöryhmät pitää palauttaa.

Kun aineistoon on tehty rajausta, että mukaan otetaan ne henkilöt, joiden työaika on suurempi kuin 90 % alan normaali, joudutaan pulaamaan sen vuoksi, ettei kaikille henkilöryhmille ole määritelty normaalia työaikaa. Näitä ovat esimerkiksi:

- -opettajat julkisella sektorilla
- -provisiopalkkaista myyntityötä tekevät
- -sellaiset ylempät toimihenkilöt, joilla ylityöt sisältyvät työaikaan

Kun näissä ryhmissä on kymmeniä tuhansia ihmisiä, on vaara, että tasa-arvotutkimuksen tulos on vinoutunut sukupuolisesti. Esimerkiksi, kun 2/3 opettajista on naisia ja opettajien palkat ovat paljon keskiarvopalkkojen yläpuolella, ”naisten ilman opettajia” keskiarvopalkat ovat pienemmät kuin kaikkien naisten. Joten näille henkilöryhmille on vaikkapa otantamenettelyllä löydettävä oikea vuosityöaika. Vaikka esimerkiksi eräillä opettajaryhmillä on työehtosopimuksessa kielto, ettei heidän tekemäänsä työaikaa saa mitata, voidaan mielestäni luotettavaa tietoa saada vaikkapa ajankäyttötutkimuksesta.

I 2. Ylitöiden vaikutuksen poistaminen aineistosta

Esitän tasa-arvokysymyksen: Jos jätämme ylityöt laskenta-aineistoon, ja osoittautuu, että miehet saavat enemmän korvauksia ylitöistä, onko tasa-arvon mukaista, että naisten palkkoja korotetaan ylitöiden verran, vaikka he eivät ylitöitä tekisikään. Vastaus on kielteinen, joten ylityöt on poistettava aineistosta.

Ylitöiden tekemiseen tarvitaan työntekijän suostumus. Työaikalaki:

18. § Työntekijän suostumus

”Ylityötä saa teettää vain työntekijän kutakin kertaa varten erikseen antamalla suostumuksella. Työntekijä voi kuitenkin antaa suostumuksensa määräytyksi lyhyehköksi ajanjaksoksi kerrallaan, jos tämä on työn järjestelyjen kannalta tarpeen.”

Siksi on väärin, että palkkavertailuissa olisivat ylityöt mitenkään mukana. Emmehän tiedä, kuinka paljon kieltäytymisiä ylitöistä tapahtuu. Jos nainen kieltäytyy ylitöistä ja työnantaja pyytää miestä jäämään ylitöihin, pitäisikö miestä rangaista palkkavertailussa naisen kieltäytymisestä? Katso myös x. tasa-arvovaltuutettu Tuulikki Petäjän lausunto ylitöistä kohdassa I.5.

Ylitöiden teko voidaan korvata työntekijälle joko rahana tai vapaana.

Vapana korvatut ylityöt eivät näy yleensä palkka-aineistosta. Poikkeuksen tekevät metalli- saha-, levy-, puusepänteollisuus- ja jalometallialalla työskentelevät, joiden työehtosopimuksessa on määritelty, miten ylityöt muutetaan vapaaksi. Tällä tavalla on näillä aloilla hoidettu se ongelma, mikä tulee kun työvuoroissa tai tuotantolinjalla työskentelevät eivät voi aivan vapaasti olla pois töistä tuotannon häiriintymättä. Huomaa, että kaikki e.m. alat ovat miesvaltaisia.

Vapana pidettävät ylityökorvaukset on siten poistettava laskennallisesti palkanlaskentaan merkitystä tehdystä työajasta.

Tilastokeskus on laskenut (12). sivulla 10, että ”miesten yli- ja lisätyöltä saaman ansion määrä on yli kaksi kertaa suurempi kuin naisil-

la”.

Juhana Vartiainen sanoo asiasta näin (13) sivulla 23: ”Miesten ylitöiden määrä kuukaudessa on tyypillisesti noin 3,5, naisten noin 1,5”. Silti Vartiainen jättää ylityöt aineistoonsa.

I 3. Palkattomien ylitöiden vaikutus

Palkka-aineistossa ei tietenkään ole kenenkään palkattomana tekemiä ylityötunteja. Näitä ylityötunteja palkansaaja voi tehdä varsinaisella työpaikallaan, työnantajan osoittamassa paikassa muualla, kotonaan tai majoituspaikassa sekä myös puhelimitse. Kun työnantaja antaa palkansaajalle puhelimen, jonka käyttö on ilmaista, on työnantajalla usein ”revonhätä kainalossa”. Työnantaja viestittää, että kun työntekijällä on työnantajan puhelin, työntekijää voi häiritä työasioissa myös varsinaisen työajan ulkopuolella.

Palkattomien ylitöiden määrää on tutkittu monessakin tutkimuksessa ja ne voidaan siten helposti lisätä tehtyihin työtunteihin.

Palkattomat ylityöt ovat laittomia, jos niistä ei makseta sopimuksen mukaista korvausta ja tehty työaika on siten otettava mukaan meidän tasa-arvolaskelmissamme. Ja palkattomista ylitöistä erillisenä maksettua kuukausisummaa ei saa ottaa mukaan ansioihin, jos samalla tehtyä työtuntimäärää ei koroteta tehdyllä työtuntimäärällä. Kaikki työntekijäjärjestöt taistelevat palkattomien ylitöiden hävittämisen puolesta.

I 4. Eripituisen työajan vaikutus keskipalkkaan

Tasa-arvokysymys: Jos miehet tekevät enempi työtunteja ja saavat sen vuoksi enempi palkkaa, onko naisilla oikeus vaatia sama palkka miesten kanssa, vaikka he tekevät vähemmän työtunteja palkkansa eteen. Vastaukseni on ei, vaan jotta saadaan selville tasa-arvoinen palkkaus, on maksettu palkka suhteutettava tehtyihin työtunteihin.

Tässä asiassa minua kummastuttaa eniten se, että suomalaiset tutkijat kaikki tyynni ovat ohittaneet tämän kohdan. Amerikkalaiset tutkijat ovat pistäneet tämän ensimmäiseksi selittäjäksi miesten ja naisten

palkkaeroille. Esim. Päivi Lipposen (toim) kirjassa (6) kerrotaan sivulla 22, kuinka tutkija Catherine Kirchmayer vuonna 2002 totesi, että miesten ja naisten palkkaero osittain selittyi erilaisella työhön panostamisella eli miehet tekivät pidempiä työpäiviä kuin naiset, mutta suomalaisilta tutkijoilta tämä on jäänyt tyystin huomaamatta.

Erilainen työssä eteneminen ja palkkaan panostaminen näkyy kaikissa tutkimuksissa, joissa sitä on kysytty. Kun ihmisiltä kysytään elämässä tärkeitä asioita, hyvä palkka ja eteneminen uralla ovat naisilla jossain sijan 10 paikkeilla. Miehillä ne ovat kärkikolmikossa. Sama työhön panostaminen näkyy työmatkan pituudessa, johon palaan myöhemminkin. Naisten lyhyt työmatka antaa indikaation siitä, että nainen valitsee mieluummin lyhyen työmatkan ja huonomman palkan, kuin että etsisi kauempaa parempipalkkaista työtä. Mies hakee työnsä kauempaakin, jos sieltä saa paremman palkan.

Tilastokeskuksen aineistoista tietoa löytyy yllin kyllin miesten pidemmästä työajasta. Esimerkiksi kirjassa ”Työajan muutokset” (11) sivulla 18 kerrotaan: ”Kokoaikatyötä tekevät miehet tekevät pääsääntöisesti pidempää työaika kuin naiset. Ero on noin kolme tuntia viikossa.” Vuosityöajoissa ero on suhteellisesti vielä suurempi miesten lyhyempien vuosilomien vuoksi. Työaika-käsitteen on erilaista riippuen työehtosopimuksesta. Lääkärien tekemää päivystystä työpaikalla ei lasketa työajaksi. Tämä päivystystyöajan laskentatapa vähentää enemmän miesten todellista työaika, vaikka tarkat luvut puuttuvat.

Ja suomalainen lainsäädäntö sanoo yksiselitteisesti, että enemmän työtunteja tekeville voidaan maksaa enemmän palkkaa. Ja kuinka muuten voisi ollakaan?

Tässä yhteydessä lienee syytä myös mainita, että parisuhteessa elävä mies tekee enemmän yhteenlaskettua koti- ja ansiotyötä kuin hänen naispuolinen kumppaninsa (22). Se, että naiset valittavat, ettei mies tee tarpeeksi kotitöitä, ei ainakaan tilastojen perusteella ole aiheellista, sillä naiselle jää keskimäärin joka tapauksessa enemmän vapaa-aikaa kuin miehelle. Jos miesten kotitöihin halutaan muutos, on miehen vähennettävä työntekoaan, jotta enempi aikaa kotitöille löytyisi.

I.5 Työaikalisien poisto aineistosta

Teen tasa-arvokysymyksen: Jos naiset tekevät enemmän vuorotyötä ja saavat sen johdosta enempi kuukausiansiota vuorotyölisien muodossa, voivatko miehet vaatia samoja kuukausiansioita, vaikka eivät tee vuorotyötä. Vastaukseni on ei. Vuorotyölisii ei saa sisällyttää palkkavertailuun.

Ex. tasa-arvovaltuutettu Tuulikki Petäjäniemi on ottanut tähän asiaan kantaa. (7): "Naisten ja miesten väliset palkkaerot näyttävät varsin erilaiselta riippuen siitä, mitä ansioita kulloinkin otetaan tarkasteluun. Vakiintunut käsitys työmarkkinoilla ja oikeuskäytännössä on, että kokoaikaisesta ja osa-aikaisesta työs-kentelystä sekä yli- ja lisätöistä tai olosuhdelisistä johtuvat palkkaerot ovat hyväksyttäviä."

Onkin suorastaan hätkähdyttävää, kun Tilastokeskus ja tutkijat sisällyttävät näitä palkkojen tasa-arvolaskelmiinsa.

Asiaa on käsitelty myös Työtuomioistuimessa (8). Leipuri joutui kertausharjoituksiin. Hänen työehtosopimuksessaan oli määritelty, että hänelle kuuluu maksaa palkka k.o. ajalta. Leipurin säännöllinen työaika alkoi joka päivä kello 4.00, joten hän sai työaikalisää aamulla kahdelta tunnilta. Kun työnantaja ei suostunut maksamaan leipurille koko vakiintunutta palkkaa, vaan vähensi siitä yötyölisät, asia vietiin Työtuomioistuimeen ratkaistavaksi. Ja tuomio kuului, ettei yötyölisä kuulu leipurin palkkaan.

Parhailaan on menossa vastaavanlainen oikeusjuttu Finnairin lentoemäntää koskien. Työsuojelumääräysten vuoksi raskaana olevalle lentoemännälle on osoitettu vastaavantasoisia työtä maasta. Lentoemäntä vaatii maksettavaksi vuoro-, lento- ym. lisät, vaikka hän nykyisessä toimessaan tekee maassa päivätöitä. Saa nähdä, onko lain tulkinta sama naiselle kuin miehelle.

I.6 Olosuhdelisien poisto aineistosta (sisältää myös vaativuuslisät, varallaolon ym. sidoksissaoloajan palkan)

Tasa-arvokysymys: Jos nuohoojille maksetaan likaisen työn lisää ja miehet saavat sen vuoksi enempi ansioita kuukaudessa, voivatko naiset vaatia palkkojensa korottamista, vaikka eivät tee likaisia töitä. Tai jos putkimies saa varallaolosta, jona aikana hänen täytyy oleskella kotonaan ja olla nauttimatta alkoholia, pientä korvausta, pitääkö sama korvaus maksaa niillekin, jotka saavat viettää vapaa-aikansa haluamallaan tavalla ja haluamassaan paikassa.

Kohdassa I.5 ex. tasa-arvovaltuutettu Tuulikki Petäjaniemi perusteli, ettei olosuhdelisien maksaminen ei ole tasa-arvon vastaista.

Olosuhdelisiä on olemassa kymmeniä ellei satoja erilaisia. Olosuhdelisät määritellään yleisimmin työehtosopimuksissa. Tavalliselle ihmiselle tutuimpia ovat esim. lokakaivon tyhjentäjän likaisen työn lisä, nuohoojan likaisen työn lisä, maan alla työskentelevän kaivosmiehen kaivoslisä, ja räjähdystyön tekijän vaarallisen työn lisä. Palveluammateissa saatetaan maksaa esim. kielillisää vieraiden kielten taitamisesta jne.

Työergonomiaa määrittelevässä laissa määrätään naisille max 15 kilon rasitus ja miehille 20 kilon rasitus. Tämä raja tulee esiin joissakin ammateissa, esimerkkeinä kaivosmiehet, raskaammat työt rakennuksilla ja maansiirrossa, eräät varastotyöt teollisuudessa ja kauppoissa jne. Eikö 33 % raskaampaa työtä tekeväälle saisi maksaa enempiä palkkaa lisän muodossa?

Joillakin aloilla olosuhdelisät muodostavat olennaisen osan työntekijän kuukausittaisista ansioista (23). Niitä ei aina lasketa palkaksi lomarahaa laskettaessa.

Jos työaikaan ja olosuhteisiin liittyviä lisä ei poisteta laskennasta, joudumme kummalliseen tilanteeseen. Kun palkkaeroja vaaditaan poistettavaksi, vaaditaan samalla, että päivätöistä pitää maksaa ilta- ja yölisä, puhtaasta työstä likaisen työn lisä, tavanomaisesta työstä vaarallisen työn lisä. Kukahan mahtaa jatkossa hakeutua likaisiin, raskaisiin ja vaarallisiin ammatteihin, jos mitään palkkaan liittyviä lisähouduttimia ei saa olla? Koska lisät maksetaan vain niiltä tunneilta

kun niiden maksamisen ehdot täyttyvät, työnantajat eivät halua sisällyttää olosuhdelisiä kaikkien aikapalkkaan, sillä niitä maksetaan vain osasta työtunteja.

I. 7. Asevelvollisten miesten tekemä maanpuolustustyö

Miksi asevelvollisuus on säädetty laissa vain miehille? Kukaan ei ole pystynyt esittämään tälle asialle perustuslain vaatimaa ”hyväksyttävää perustetta”. Minulle sähköpostia lähettäneet naiset ovat perustelleet asian näin: ”Ihmiskunnan lisääntyminen on kehitysoopin mukaan riippuvainen 99 %:sti naisista. Spermantuotantoon ei nykyistä määrää miehiä tarvita. Siksi miesten kuuluu tehdä raskaat, vaaralliset ja vähäarvoiset työt.” Tämä onkin ainoa asia, jonka he kehitysopista hyväksyvät miehiä ja naisia koskevaksi. Monet vastauksista ovat olleet niin samanlaisia, että epäilen tämän olevan jostakin feministien oppikirjasta peräisin.

Eduskunta on suuressa viisaudessaan päättänyt, että vaikka perustuslaki sanoo pykälässä 6: ”Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa *ilman hyväksyttävää perustetta* asettaa eri asemaan *sukupuolen*, iän, alkuperän, kielen, *uskonnon*, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.”, niin kutsuntoihin määrätään vangitsemisen uhalla pelkäämään miespuolisia Suomen kansalaisia.

Puolustusministeri Jyri Häkämies (kok) asettaa jälleen työryhmän pohtimaan Jehovan todistajien erivapautta asevelvollisuudesta. Miksei samalla naisten, sillä sukupuoli mainitaan samassa perustuslain pykälässä ennen uskontoa? Puolustusministeriön lainsäädäntöjohtaja Seppo Kipinoinen sanoo (HS 24.4.2009): ”Jehovan todistajien poikkeuslaki on ristiriidassa perustuslain kanssa.” Hän samalla faktisesti myöntää myös naisten erivapauden olevan ristiriidassa perustuslain kanssa.

EY-tuomioistuin on myös ottanut kannan, että asetta käyttävinä sotilaina voivat toimia yhtä lailla naiset kuin miehetkin, eikä naisen toiminen aseellisena sotilaana ole siten EU:n tasa-arvodirektiivin vastaista. Jopa Suomen armeija hyväksyy naiset aseelliseen palveluk-

seensa.

Tasa-arvolain uudistamiskomitea vuodelta 2003 (allekirjoittajina 12 naista, 4 miestä, komiteassa lisäksi 3 sihteeriä, naisia, ja kolme pysyvää asiantuntijaa, naisia) sanoo asiasta näin: ”Asevelvollisuuden määräämistä ainoastaan miehille ei pidetä syrjintänä eikä 2 kohtaan siten esitetä muutoksia. Asevelvollisuuden säätäminen ainoastaan miehille perustuu asevelvollisuuslakiin (452/1950). Naisille vastaavaa velvollisuutta ei ole säädetty.”

Miksi asevelvollisuuslaki asettuu perustuslain yläpuolelle? Onko perustuslain kuudennessa pykälässä vaadittu ”hyväksyttävä peruste” tasa-arvolain uudistamiskomitean mielestä se, että näin asiasta sanotaan asevelvollisuuslaissa? Onpa ihmeellistä lainsäädäntötyötä. Tasa-arvolain laatijat kiertävät perustuslain rikkomista varsin läpinäkyväällä kieroilulla.

Sivuasiana kerron tältä komitealta toisenkin mielenkiintoisen lausunnon: ”5 §, ehdotus: Julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpano Valtion komiteoissa, neuvottelukunnissa ja muissa vastaavissa toimielimissä, julkista valtaa käyttävissä toimielimissä sekä kunnallisissa että kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuunottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakkin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.” Komitean olisi ollut syytä katsoa peiliin oman koostumuksensa suhteen, 18 naista 4 miestä. Mallia oli varmaan otettu tasa-arvovaltuutetun toimistosta, jossa nettisivuilla oli silloin lueteltu työskentelevän 11 naista ja 1 mies. (Tänään 10.3.2009 tasa-arvovaltuutetun toimistossa on 10 naista ja 2 miestä). Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön tasa-arvoyksikön virkamiehissä on 14 naista ja 0 miestä, tasa-arvoasiain neuvottelukunnassa 2 naista ja 0 miestä sekä tasa-arvolautakunnassa 4 naista ja 1 mies. Näin meillä Suomessa valtio itse noudattaa tasa-arvoa. Ei kai kukaan enää ihmettele, että miesten yleinen asevelvollisuus on näin suuren naisylivoiman omaavien tasa-arvoelinten mielestä ihan OK?

Ja miksi Suomessa puhutaan ”yleisestä” asevelvollisuudesta? Sehän koskee vain miehiä. Ja jotta miesten yleinen asepalvelus olisi mah-

dollisimman lähellä pakkotyön luonnetta, ei maanpuolustustyöstä makseta palkkaa eikä tehtyjä työtunteja tilastoida missään tilastossa. Perusteluna on, että miehet ovat ”laitoksessa”. Miksei sanota suoraan, että pakkotyölaitoksessa, niin rinnastus pakkotyövankeihin olisi selvä? Asevelvollisia ei voi rinnastaa tavallisiin rangaistusvankeihin, sillä vangeille maksetaan sentään pientä palkkaa, jos he tekevät vankilassa töitä.

Kun laskemme varusmiespalvelun työtunnit työaikalakien ja Puolustusvoimien oman henkilökunnan palkkasopimusten mukaan, tekee varusmies noin 2000-3000 tuntia työtä palvelusaikanaan. Lähes samaan työmäärään yltyvät siviilipalvelusmiehet (v. 1999 16 kk). EY-tuomioistuin on ratkaisuisaan ottanut kannan, että työpaikalla suoritettu päivystys on työaikaa. Vuosittain noin 28 000 miestä suorittaa asevelvollisuuden tai vaihtoehtoisen siviilipalveluksen. Lisäksi noin 50 miestä suorittaa velvollisuutensa vankilatuomiona.

Kun maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisestä ei makseta palkkaa, tehty työ ei näy palkkavertailuissa. Mielestäni se tulee ehdottomasti ottaa mukaan, muutenhan miesten ja naisten vertailujoukossa on yhden ikäluokan kokoinen ero. Mielipideasia on, pitääkö se seikka ottaa laskuissa huomioon, että asevelvollisuuden ajalta miehelle ei kerry eläke, eli miehen eläkekertymä on sen vuoksi yli yhden prosentin verran pienempi kuin ”oikeissa” töissä olleen naisen eläke.

Edellinen eduskunta oli uusimassa asevelvollisuuslakia.

Hallituksen esitys uudeksi asevelvollisuuslaiksi 28.12.2007 (28):

”2 §. Asevelvollisuus

Jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Asevelvollisuuden suorittamiseen kuuluu varusmiespalvelus, kertausharjoitus, ylimääräinen palvelus ja liikekannallepanon aikainen palvelus sekä osallistuminen kutsuntaan ja palveluskelpoisuuden tar-

kastukseen.

Asevelvollinen on palveluksessa taikka kuuluu reserviin tai varareserviin.”

Yrittäkääpä löytää asevelvollisuuslaista perustuslain vaatimaa perustelua, miksi asevelvollisuus koskee vain miehiä.

Lakiehdotus ei tullut voimaan, sillä eduskuntakauden loppuminen katkaisi lain käsittelyn. Perustuslakivaliokunta ehti kuitenkin antaa lausuntonsa. Tässä perustuslakivaliokunnan lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin varusmiespalvelusajan ottamiseksi huomioon eläkkeen määräytymisessä sekä kotiutamisrahan maksamiseksi palveluksesta kotiutuville. Eduskunta edellyttää lisäksi, että asevelvollisille kuuluvia taloudellisia etuuksia kehitetään edelleen. Helsingissä 23 päivänä marraskuuta 2007”

Samassa lausunnossa perustuslakivaliokunta sanoo: ” Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, ettei perustuslaissa ole estettä sille, että asevelvollisuus säädetään lailla koskemaan vain miehiä.” Entä kuudes pykälä tasa-arvosta? Eikö perustuslakivaliokunta tiedä, mitä kuudennessa pykälässä sanotaan?

Jos Suomessa olisi perustuslakituomioistuinin, tämä lausunto ei kelpaisi, sillä siitä puuttuu perustuslain 6. pykälässä vaadittu ”hyväksyttävä peruste” sille, että perustuslain kuudetta pykälää ei noudateta.

Kokonaan eri asia on, tarvitaanko Suomessa asevelvollisuusarmeijaa lainkaan. Muista vanha sanonta: ”Poliitikot valmistautuvat aina edelliseen sotaan.”

Vuosittain noin 300 naista suorittaa vapaaehtoisen asepalveluksen hieman eri säännöillä kuin miehet. En ota heitä laskemissani huomioon, sillä en ota huomioon muutakaan vapaaehtoistyötä tässä tutkimuksessani.

Asevelvollisten tekemä työ on palautettava tilastoon siksikin, että näin EU-tilastot saadaan vertailukelpoisiksi. EU:ssa valtaosassa maista on palkka-armeija ja siten maanpuolustajien palkka mukana palk-

kavertailuissa. Niissä muutamassa harvassa maassa, jossa on miesten asevelvollisuus, se ei ole kovin ”yleinen”. Esimerkiksi Saksassa 15-20 % kutsutaan palvelukseen, kun meillä asepalveluksen aloittaa noin 80 % aseellisena ja 10 % siviilipalveluna. Puolassa palvelusaika noin 9 kuukautta, 3 kuukautta yliopistoista valmistuneille ja noin 20 % ikäluokasta suorittaa palveluksen. Itävallassa palvelusaika 6 kk. Kreikassa palvelusaika on 12 kk, mutta Kreikka on jo ilmoittanut luopuvansa miesten yleisestä asevelvollisuudesta. Virossa noin 15 % ikäluokasta suorittaa palveluksen.

Miten on laita pohjoismaisissa demokratioissa? Ruotsissa asepalveluksen suorittaa 15-20 % miesikäluokasta ja siellä on jo tehty suunnitelma asevelvollisuudesta luopumisesta. ISLANTI (ei EU:ssa) EI KOSKAAN OLE PERUSTANUT ARMEIJAA. Tanskassa asevelvolliset saavat palkkaa yli 1000 euroa kuukaudessa ja vain 30 % miehistä suorittaa asepalveluksen, joka kestää keskimäärin 4 kuukautta. Norjassa (Ei EU:ssa) 1/3 miehistä kutsutaan palvelukseen.

Miesten laaja yleinen asevelvollisuus on siten EU-maista käytössä vain Suomella ja Kyproksella.

Suomalaisten miesten enemmistö ei halua asevelvollisuuden laajentamista naisille. Ai että miksi? Luulisin, että kun mies on sodassa tosi koitoksessa, hän haluaa taisteluparikseen henkilön, johon voi todella luottaa, niin fyysisesti kuin psyykkisestikin. Jokaiselle on oma henki kullakin kallis ja miehelläkin on vain yksi henki.

Nyt (tammikuu 2009) on lama edessä ja bruttokansantuotteen ennustetaan lähtevän laskuun. Jos asevelvollisten tekemät työtunnit otettaisiin mukaan tilastoihin ja asevelvollisille maksettaisiin kohtuullinen palkka, nousisi bruttokansantuote lähes prosenttiin. Erinomaista laman torjuntaa siis!

Ja jos asevelvollisille maksettaisiin palkkaa edes yksi sentti kuukaudessa, Tilastokeskuksen julkaisemiin palkkatilastoihin ja palkkatasaarvovertailuihin saataisiin yhtä monta ikäluokkaa miehiä ja naisia.

I.8 Urakkalisien poistaminen aineistosta

Teen tasa-arvokysymyksen: Jos urakkalisät jätetään aineistoon ja osoittautuu, että naiset tekevät enemmän töitä urakoissa ja saavat enemmän palkkaa, voivatko miehet vaatia eron maksettavaksi heillekin, vaikka he tekevät tunnissa vähemmän urakkaa kuin naiset. Vastaus on ei, joten urakkalisiä ei saa sisällyttää tasa-arvoaineistoon.

Olen pitänyt aivan tasa-arvon mukaisena, että henkilölle, joka kaivaa ojaa 10 metriä tunnissa saa maksaa enemmän palkkaa kuin toiselle henkilölle, joka kaivaa ojaa 5 metriä tunnissa. Tästähän urakkatyössä on kysymys. Ja useimmiten kyseessä on ulkopuolisen silmin vielä epäoikeudenmukainen urakkalisä, koska urakkapalkankin pohjalla on tavallisesti perustuntiansio. Esimerkiksi jos 10 metriä ojaa kaivava saa 25 euroa tunnilta niin 5 metriä kaivava saattaakin saada 22 euroa tunnilta. Palkka ei näytä olevan järkevässä suhteessa työtehoon! Jos urakkapalkat ja urakkalisät jätetään palkkavertailuaineistoon, merkitsee se sitä että urakkatyöhön osallistumattomat haluavat saada osansa urakkatyön tekijöiden tuloksista.

Maatiaisjärjellä ajateltuna he jo nykyään saavatkin, sillä progressiivisen verotuksen vuoksi ahkerampaa urakkatyön tekijää verotetaan isommalla veroprosentilla. Noin puolet urakkalisästä menee nyrkkisäännön mukaan verottajalle. Näinhän yhteiskuntamme ”palkitsee” ahkeruutta.

I. 9. Muiden lakisääteisten pidätysten vaikutus tasa-arvoon

Bruttopalkasta suoritetaan myös muita pidätyksiä, ennen maksua palkkatilille.

Työttömyysvakuutusmaksu

Työttömyysvakuutusmaksu (1 %) on lähes tasa-arvoinen, sillä miesten työttömyys oli vain jonkin verran pienempi kuin naisten työttömyys vuonna 1999. Miehet maksoivat 55,5 % kaikista maksetuista työttömyysvakuutusmaksuista.

Sairausvakuutuksen päivärahamaksu

Maksun suuruus 0,67 %. Miehet saivat KELA:n tietojen mukaan vuonna 1999 51,5 % sairaspäivärahoista ja maksoivat 55,5 % päivärahamaksuista, joten kovin suuresta tulonsiirrosta miehiltä naisille ei ole kysymys. Sen sijaan naisilla oli sairaspäiviä 27,5 % enemmän kuin miehillä, joten työaikamenetys pitää ottaa huomioon.

TEL-eläkemaksu

Suuri tulonsiirto miehiltä naisille tehdään TEL-maksua pidätettäessä. Suomi on anonut ja saanut EU:lta luvan pitää vakuutusmaksuissa sukupuolta riskitekijänä ja niin yksityiset vakuutusyhtiöt laskevat vakuutustensa riskit sukupuolen mukaan. Jos mies ja nainen ottavat saman suuruisen riskieläkevakuutuksen yksityisestä vakuutusyhtiöstä, maksaa nainen suuremmat vakuutusmaksut, sillä hänen elinaikansa on pidempi, eli vakuutusyhtiön riski on suurempi.

Tätä EU:n poikkeuslupaa ei ole kuitenkaan otettu mukaan työeläkevakuutuksiin, vaikka nekin ovat puhtaasti riskivakuutuksia. Työeläkevakuutuksessa mitään ei makseta, jos vakuutettu kuolee ennen eläke-etuuksien maksamista, vaikka olisi maksanut kuinka paljon eläkemaksuja tahansa. Toisaalta saat koko vanhuuselinajan eläkettä, elit kuinka kauan tahansa. Samalla eläkemaksulla, jolla yksi työntekijä ei ehdi saada eläkettä ollenkaan, voi toinen saada vanhuuseläkettä 40 vuotta.

”Eläke on myöhennettyä palkkaa”. Muun muassa suurin eläkevakuutusyhtiömme VARMA on todennut, että ”tel-maksu ei ole vero vaan säästöä tulevaisuuteen” (Suomen Kuvalehti, 2005). Ministeri Jyri Häkämies sanoo 22.4.2009 HS:ssa ”Eläkkeet eivät ole irrallinen osa palkkausta”.

Nykyiset TEL-maksut ovat: Työnantajan osuus on noin 16,8 % palkasta ja työntekijän palkasta pidätetään 4,3 % alle 53-vuotiailta ja 5,4 % muilta. Maksu on yhtä suuri miehille ja naisille. Miltei koko miehen maksama TEL-maksu käytetään naisten eläkkeiden maksamiseen, työnantajan maksuosuudella voitaisiin kattaa lähes kokonaan

miesten eläkkeiden maksaminen. Kun hallitus juuri tätä kirjoitettaessa (25.2.2009) julkaisi tavoitteensa nostaa eläkkeelle lähtöikää kaksi vuotta 65 vuoteen, se merkitsisi miesten eläkeajan supistumista 18 prosenttia ja naisten 11 prosenttia, eli miestä kuritetaan enemmän. Mutta tuskinpa TEL-maksuissa tapahtuu muutoksia sukupuolten välillä, ainakaan hallitus ei ole sellaisesta mitään puhunut.

Tulonsiirto miehiltä naisille eläkemaksuissa on ”pyhä lehmä”, jonka olemassaolo yritetään lakaista maton alle.

1.10 Kun ylityökorvaus sisältyy palkkaan.

Tutkijat luulevat, että rahana korvatut ylityöt voidaan poistaa helposti palkka-aineistosta, mutta tämä ei pidä paikkaansa, sillä monella esimiesasemassa olevalla on sopimus työnantajan kanssa, että sovittu kuukausipalkka sisältää ylityö- ja sunnuntailisän korvaukset.

Työaikalaki § 39:

”Johtavassa asemassa oleva työntekijä sekä työntekijä, jonka pääasiallisena tehtävänä on välittömästi johtaa tai valvoa työtä ja joka ei ota osaa tai vain tilapäisesti ottaa osaa johdettaviensa tai valvottaviensa työntekijöiden työhön, saavat kuitenkin sopia, että 22 ja 33 §:ssä tarkoitetut korvaukset maksetaan erillisenä kuukausikorvauksena.” Pykälällä 22 tarkoitetaan yli- ja lisätyötä ja pykälällä 33 sunnuntaityötä. Minulla itselläni oli yli 30 vuotta suullinen tai kirjallinen työsopimus, missä kokonaispalkkani sisälsi yli- ja sunnuntaityön korvaukset. Emmekä koskaan sopineet, kuinka suuri tuo korvaus oli. Näitä sopimuksia on enemmän miehillä, sillä miehet ovat halukkaampia esimiestyöhön. Omalla työurallani tapahtui kaksi kertaa, että esimiesasemaan valittu nainen kieltäytyi tehtävästä, koska ”olivat huomanneet, mitä velvollisuuksia siihen sisältyi työajan joustamisen suhteen”.

Kun Tilastokeskus sanoo vertaavansa normaalin työajan palkkoja, se ei pidä paikkaansa, sillä monilla esimiesasemassa olevilla on mukana myös palkkaan sisällytettyjä ylityökorvauksia.

2.7 Perustelut tasa-arvoajattelun pohjalta ratkaistaviin korjauksiin

II. 1. Mitä kuuluu työaikaan?

Työaikaan kuuluu hieman eri asioita riippuen työehtosopimuksesta.

Joillakin naisvaltaisilla aloilla, kuten terveydenhuollon ja sosiaalialan sektoreilla, luetaan ruokatunti työaikaan kuuluvaksi. Kun näilläkin aloilla työntekijöillä on oikeus pitää ruokatauko, eikä heitä pakoteta tekemään työtä ruoka suussa, on tämä ruokailuun käytetty aika vähennettävä työajasta, jotta miesten ja naisten palkkaerojen vertailu olisi oikeudenmukaista. Tai sitten laskelma on tehtävä niin, että muille ammattiryhmille työaikaan lisätään vastaava aika.

Toinen selkeä käsittelyero on työtehtävään kuuluvassa matka-ajassa. Nyt ei tarkoiteta matkaa kotoa työpaikalle, vaan esimerkiksi sitä, että työnantaja haluaa työntekijän matkustavan kotoaan jonnekin muualle kuin tavanomaiseen työpaikkaan työtehtävää suorittamaan. Riippuen työehtosopimuksesta, työtehtävän suorittamiseen kuuluva matka-aika voi olla kokonaan, puoleksi tai osittain työaikaa. Eikö palkkavertailussa kaikkia ammattiryhmiä olisi kohdeltava samalla tavalla?

Samanlaisia eroja syntyy matkatyötä tekevien työaikaa määriteltäessä. Riippuu ammattiliitossa, milloin matkalla olijoille aletaan maksaa normaalia tai ylityökorvausta. Yhtäläinen käsittely olisi määriteltävä, jos matkatyöstä maksettavat normaalipalkan yli suoritettavat korvaukset otetaan mukaan. Minun mielestäni ne pitää jättää tarkastelun ulkopuolelle.

II. 2. Pimeätä työtä tekevien lisääminen aineistoon

Tilastokeskuksen eikä verohallinnon aineistossa ei ole pimeätä työtä tekevien ansioita. Pimeätä työtä tekevät esimerkiksi prostituoidut ja eräät siivoojat ja remonttimiehet. Nykyisin pimeätä työtä on yritetty vähentää kotitalousvähennyksen avulla, mutta näin ei ollut tutkimusajankohtanamme 1999. Prostituoiduista löytyy tutkittua tietoa mm.

eduskunnan pöytäkirjoista. Kun seksin ostamisen kieltämiseen tähtäävää lakia valmisteltiin, tehtiin asiasta tutkimuksia, joista löytyy tietoa Eduskunnan arkistoista ja sanomalehdistäkin. Helsingin Sanomien mukaan alalla löytyy päätoimisia prostituoituja 5-15 000 ja alan työtunnit ovat noin 6 tuntia viikossa ja tuntihinta on noin 200 euroa. Lasken ne prostituidut yrittäjiksi, jotka ovat hankkineet yritystunnuksen ja maksavat veronsa, muut lisäksi aineistoon. Miesprostituoitujen määrä on arvioitu olevan välillä 50 – 100.

Kaikista pimeän työn tekijöistä minulla ei ole tietoa, mutta itse olen maksanut noin käypää markkinahintaa tuntipalkkana, joten heidän poisjättämisensä ei minun kokemuksieni valossa muuta vertailua juuri nimeksikään. Lisäksi valtaosa pimeän remonttityön tekijöistä tekee sen lisätienestinä ja yli- ja lisätyöt jäävät muutenkin tämän tutkimuksen ulkopuolelle ja keskityn päätoimiseen työntekoon.

II.3. Brutto- vai nettoansiotarkastelu?

Kaikki palkkavertailut, joita olen nähnyt, on tehty bruttoansioperusteisina. Miksi? Ihminen elää sillä rahamäärällä, joka hänen palkkatililleen maksetaan, ei millään teoreettisella bruttopalkalla. Palkansaaja ei koskaan näe bruttopalkkaa, itse asiassa työnantajalla ei tarvitse edes olla kyseistä rahasummaa palkanmaksupäivänä, sillä bruttoansiosta tehtävät ennakonpidätykset työnantaja tilittää aivan eri aikataulujen, kuin palkanmaksupäivien mukaan. Edes työnantajan mennessä konkurssiin, työntekijä ei voi vaatia bruttopalkkaa, vaan hänen vaateensa rajoittuvat nettopalkkaan.

Palkkatasovertailussa enemmän työtä tekevää miestä rangaistaan siitä, että hän on ahkerampi, siten että hänen veroprosenttinsa on suurempi. Nettoansiotarkastelu osoittaisi täsmällisemmin, paljonko kumpikin osapuoli todellisuudessa saa tunnin työstä käteensä rahaa elämistä varten.

II.4. Palkkaan sidotut muut verotettavat ansiot

Kun verrataan miesten palkkoja ja naisten palkkoja keskenään, unohdetaan usein se, että erilaisesta sairastuvuudesta johtuen naiset saavat verotettavaa tuloa KELA:sta miehiä enemmän, mikä ei näy palkka-

aineistosta. Kun tehdään palkkavertailua, on tietysti sairaustunnit vähennettävä työtunneista. Mutta se ei riitä, sillä miehet ja naiset saavat palkkaan sidottua verotettavaa sairauspäivärahaa KELA:sta. Sairauspäivärahaa maksetaan henkilölle, jolla on tulon menetystä sairauden vuoksi. Koska kyseessä on palkkaan sidottu etuus, olisi se tasa-puolisuuden nimissä otettava mukaan. Jos sairastat koko kuukauden, palkkatulosi ovat nolla, mutta ansiotuloja sinä saat KELA:sta. Sairauspäivärahan vuoksi henkilön vuotuiset palkkatulot jäävät todellisia ansiotuloja pienemmiksi ja vääristävät siten objektiivista vertailua.

II.5. Muut ”näkymättömät” etuudet

Kunnilta ja valtiolta jää tai on jäänyt vuoden 1999 jälkeen täydelle eläkkeelle kymmeniä jopa satoja tuhansia henkilöitä 53-62-vuotiaana. Kun kuntien ja valtion työpaikkoja yksityistetään, sen jälkeen kun kohonnut työaika on otettu huomioon uudessa palkassa, työntekijät vaativat vielä noin 10-15 % lisää muiden etuuksien menettämisestä. Niitä ovat loma- ja eläke-etuudet yms.

Kuntien ja valtion virkamiehiä tuskin ollaan lomauttamassa eikä irtisanomassa laman aikana. Uskon, että jokainen yksityisellä sektorilla työskentelevä henkilö maksaisi mielellään vakuutusmaksun sellaisesta vakuutuksesta, joka takaisi heille vastaavan työpaikkasuojan. Onhan julkisella sektorilla käytössä yksityiselle sektorille tuntematon virkavapaa-käsitekin. Viranhaltija voi kokeilla siipiään jossakin toisessa työpaikassa muualla, ja jos siivet eivät kannu, voi aina palata hoitamaan vanhaa virkaansa. Eräänlainen suojatyöpaikka siis. Kotikaupunkiini palasi juuri yksi tällainen viranhaltija takaisin ja kertoi, että yksityinen työpaikka oli raskas, liikaa aikaa viepää ja työmatkakin oli pitkä.

Parhailtaan käydään kiihvasta väittelyä, montako prosenttia Riihimäen varuskunnan siivoojille pitää maksaa lisää palkkaa työaikakorvauksen lisäksi, kun he siirtyvät yksityisen siivousfirman palvelukseen. Kun palkkoja vertaillaan, pitää kaikki työstä saatavat etuudet huomioida, ei vain rahapalkka.

Keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä kuntasektorilla oli vuonna 2000 57,3 vuotta. Vuonna 1999, mikä vuosi on tutkimusajankohtamme, kunnallisissa eläkkeissä osalla kunnan työntekijöistä oli henkilökohtainen vanhuuseläkeikä välillä 57-62. Se oli peruja vuodelta 1989, jolloin henkilöstö sai itse päättää, säilyttääkö vanhan ammatillisen eläkeiän. Vanhassa järjestelmässä yleinen eläkeikä oli 63 vuotta, ja eräissä ammattiryhmissä se oli alempi, välillä 53-62 vuotta. Vuosina 1993 ja 1995 kunnallinen eläkeikä nostettiin ikään 65. Nämä muutokset koskivat kuitenkin vain eläkekertymäaikaa muutoksesta eteenpäin, joten vanhat eläkesäännöt elävät pitkälle 2020-luvulle asti. Ja niin kuin kaikki tietävät, vanhat kuntien ja valtion eläkkeet olivat 66 % palkasta ja ne kertyivät jo 30:n vuoden palveluksesta. Kuntien ja valtion eläke-edut lähestyvät yksityisen puolen eläke-etuja siis joskus 2020-luvun lopulla, jos silloinkaan, sillä yksityisen puolen eläke-edut muuttuvat aina ensin, kuntien ja valtion pitkällä viipeellä jälkikäteen.

Esimerkkejä kunnan ja valtion työntekijöiden alimmasta mahdollisesta eläkeiästä (vuonna 2009):

	vuotta
Sairaanhoitajat	58
Perus- ja lähihoitajat	57
Mielenterveyshoitajat	57
Sairaala- ja hoitoapulaiset	58
Terveystenhoitajat	59
Opettajat	60
Veturinkuljettajat	55
Erilaiset konstaapelit (ei tsto)	58
Vanginvartijat	58
Koulukodin opettajat	58

II 6. Erot työtehdossa

Olosuhdelisien poistamisen yhteydessä puhuttiin erilaisista työergonomiamääräyksistä Suomessa miehille ja naisille. Nämä saattavat vaikuttaa myös työtehdossa. Ey-tuomioistuin on määritellyt (14), ettei samanpalkkaisuusdirektiivi sinällään kiellä työn luokittelujärjestelmissä käyttämästä lihasvoimaa tai työn raskautta tekijänä, kunhan järjestelmä kokonaisuutena ei ole sukupuolisyrittävä.

Palkka-aineistosta eivät näy työntekijöiden työn tuottavuuden erot. Kuitenkin henkilökohtaiset palkankorotukset tehdään usein työn tuottavuuden pohjalta. Yhä enemmän siirrytään keskitetyistä sopimuksista liittokohtaisiin sopimuksiin, joissa miltei aina on palkkaerä, joka voidaan jakaa työpaikoilla henkilökunnan sisällä "sopivalla" tavalla. Miten näitä palkkaeriä maksetaan henkilökohtaisten työtehojen perusteella, ei näy palkka-aineistosta.

USA:ssa tutkija Gary S. Becker osoitti (Journal of Labor Economics, 1985 vol 3, No. 1, Part 2: Trends in Women's Work, Education, and Family Building., pp. S33-S58), että naiset panostavat miehiä vähemmän työelämään, mikä laskee heidän tuottavuuttaan ja sitä kautta palkkatasoaan. Toinen tutkijaryhmä (Hellerstein, Judith K & Neumark, David, 1999. "Sex, Wages and Productivity: An Empirical Analysis...") sai tutkimustuloksen, jonka mukaan naiset ovat 15 % vähemmän tuottavia kuin miehet (29). Tutkimustuloksista, joissa olisi osoitettu naisten olevan tuottavampia kuin miehet, en ole kuullut.

Miesten ja naisten ero urheilusuorituksissa on 5-15 % luokkaa ja olisi siko niin, että tämä ero on siirtynyt työelämäänkin? Urheilussa tuo ero on pääosin fyysisten ja psyykkisten ominaisuuksien eroja, työelämässä täytyy lisäksi ottaa muitakin tekijöitä kuten yleinen työhön panostaminen, kiinnostus uralla etenemiseen, halu saada suurempaa palkkaa, valmius pidempään työmatkoihin jne.

Usein Suomessakin näkee maininnan, että miehet ovat sitoutuneempia työhönsä ja ovat enemmän uraorientoituneita kuin naiset. Kyllä sen vaikutelman saa myös kun lukee tutkimustuloksia, joiden mukaan miehet tekevät enemmän sekä palkallisia että palkattomia ylitöitä kuin naiset. Kun miesten työmatkaan käyttämä aika on paljon pidempi kuin naisten, se voi olla osoitus siitä, että mies on valmis käymään kauempanakin töissä, jos sieltä saa parempaa palkkaa tai siellä on paremmat mahdollisuudet uralla etenemiseen. Samasta asiasta kielii myös miesten suurempi valmius työpaikan vaihtoon. Työpaikan vaihdolla halutaan suurempaa palkkaa, parempaa asemaa

tai mieluiten molempia. Tutkittaessa vasta valmistuneiden miesten ja naisten tulevaisuuden odotuksia, miehet arvioivat tulevan työviikkonsa pituuden useita tunteja pidemmäksi kuin naiset. Miehet ovat siis sitoutuneempia työhön jo ennen työelämään menoaankin.

Lääkärien työolotutkimuksesta käy ilmi, että miehet tekevät enemmän lisätyötunteja, enemmän raskaita päivystysvuoroja ja ilmoittautuvat naisia herkemmin varallaoloon. Sairaaloissa sanotaan sadan mieslääkäriin tekevän saman työmäärän kuin 104 naislääkäriä. Työehtosopimuksen mukaan lääkärien työpaikalla tekemää päivystystä ei lasketa työaikaan, näin kierretään EY-tuomioistuimen tulkintoja enimmäistyöajasta.

Suomesta olen löytänyt vain pari yksilöllistä työn tuottavuutta sivuaavaa kirjoitusta:

1. ”Yhä yksilöllisemmät palkat haaste tasa-arvolle. Yksityisen sektorin koulutettujen naisten ja miesten tasa-arvon edistämisessä on kiinnitettävä huomiota tasa-arvoiseen urakehitykseen. Tähän johtopäätökseen ovat tulleet Ylempien toimihenkilöiden YTN:n edustaja kehityspäällikkö Anja Uljas Suomen Ekonomiliitosta ja tutkimuspäällikkö Eugen Koev Akavasta tuoreen ETLA:n tutkimuksen Sukupuolten väliset palkkaerot Suomessa tulosten perusteella. Uljaksen ja Koevin mukaan tutkimustulokset ovat haaste tasa-arvopolitiikalle, koska ne osoittavat, ettei ole yhteisiä mies- ja naispalkkoja, vaan *sekä miehet että naiset saavat erilaisia ja entistä yksilöllisemmin määräytyviä palkkoja*. Tämä koskee erityisesti ylempiä toimihenkilöitä. Naisten väliset palkkaerot yksityissektorilla ovat kasvaneet nopeammin kuin miesten väliset palkkaerot, eritoten teollisuuden toimihenkilöiden ryhmässä ja palvelualoilla. Varsinaisen palkan päälle maksettavien lisien, kuten tulospalkkioiden, yleistyminen kasvattaa sekä saman sukupuolen sisäistä palkkahajontaa että naisten ja miesten välistä palkkaeroa.”

2. ”Myös henkilökohtainen suoriutuminen on arvioitu pääsääntöisesti korkeammaksi miehillä kuin naisilla. *Tutkijanaisten henkilökohtainen työssä suoriutuminen on arvioitu jopa kolme prosenttia miesten suoriutumista huonommaksi*, sanoo Tieteentekijöiden liiton toimin-

nanjohtaja Eeva Rantala Keski-suomalaisessa.”

Kattava sukupuolikohtainen tuottavuustutkimus olisi syytä tehdä Suomessakin. Tämä antaisi tietoja henkilökohtaisten palkanlisien vaikutuksesta miesten ja naisten keskipalkkoihin. Tämä on ensimmäinen ehdotukseni väitöskirjan aiheeksi.

II.7 Työmatkojen huomioon ottaminen

Parhaiten tämä kävisi päinsä, jos työmatkat sisällytettäisiin työaikaan. Ovathan ne kiistatta pois ihmisen muusta ajankäytöstä ja ovat suoraan työn tekemisen edellytys ja kustannus. Vuonna 2000 keskimääräiset palkansaajien työmatkat olivat naisilla noin 24 minuuttia ja miehillä noin 28 minuuttia (20). Verohallitus hyväksyy omavastuusuuden ylittävät matkakulut verovähennyksiin. Miksi emme pitäisi naisten matka-aikaa ja -kuluja tasa-arvoisena omavastuurajana ja ottaisi niiden ylittävät osat tasa-arvotarkasteluun?

Kun ne eivät näy palanlaskenta-aineistosta, täytyy meidän tehdä sukupuolten palkkavertailuaineistoon korjaus jälkikäteen.

2.8 Tutkimuksen aineiston rajaus

Mitä tarkoitetaan palkkojen tasa-arvotutkimuksessa ”keskimäärin miehillä ja naisilla”?

Yksi perustavaa laatua tehtävä valinta koskee sitä, mitkä valitaan vertailtaviksi miesten ja naisten joukoiksi? Tilastokeskuksellakaan ei ole tähän yksiselitteistä kantaa.

Vuonna 2005 ansiotuloja sai 4 263 970 henkeä, joista naisia 2,2 miljoonaa ja miehiä 2,06 miljoonaa. (2)

Palkkatietoja kerätessä saadaan aineisto, jossa ovat kaikki palkkaa saaneet henkilöt.

Työllisiä vuonna 2006 oli 1 178 000 naista ja 1 266 000 miestä. (2)

Kokoaikaisia palkansaajia oli vuonna 2004 (10):

Yhteensä 1 362 373, joista naisia 653 490 ja miehiä 708 882.

Tietoja vuosilta 1999-2000 (15)

Vuonna 2000 oli työllisiä 2 335 000, miehiä 1 228 000 ja naisia 1 108 000. Ansiotulot valtionverotuksessa 1999 404 562 M FIM
Tehdyt työtunnit palkansaajaa kohden v. 2000 1 638 tuntia.
Yksityinen sektori 1673 tuntia, julkinen 1563 tuntia.
Palkansaajien työtunnit 3 033 miljoonaa tuntia.

Kun tutkimuksissa puhutaan kokoaikaisista palkansaajista, se voi tarkoittaa tilastosta riippuen

- yli 30 tuntista työviikkoa tekeviä
- henkilöitä, joiden viikkotyöaika ylittää 90 % alansa normaalia
- koko vuoden täyttä työaika tekeviä

Kun halutaan mahdollisimman tasa-arvoinen vertailu, on valitun kalenterivuoden tutkimuskohdejoukon mielestäni oltava:

Henkilöt, joiden normaali viikkotyöaika ylittää 90 % alansa normaalia ja joiden työsuhte on jatkunut keskeytyksestä tutkimusvuotta edeltävän vuoden huhtikuun 1. päivästä alkaen. Vuosityöajasta vähennetään se pitämättä jäänyt loma-aika, joka pidetään tutkimusvuoden jälkeen ja vuosityöaikaan lisätään se loma-aika, joka on pidetty edellisen lomanmääräytymisjakson perusteella tutkimusvuonna.

Kun Tilastokeskuksen aineistosta ei tällaista tasa-arvoista aineistoa löydy, on minun yritettävä päästä mahdollisimman lähelle tällaista tekemällä saatavilla olevaan aineistoon korjauksia.

Miten palkkoja tulee verrata?

Itse olen sitä mieltä, että palkansaajan tilille maksettava nettotuntipalkka on ainoa oikea vertailukohde. Toki lasken ensin, mikä on bruttotuntipalkka, mutta siitä saadaan helposti nettotuntipalkka verotaulukoiden avulla. Ja vertailukuukausipalkkana olkoon Tilastokeskuksen käytännön mukaan (4) 170 x tuntipalkka. Eli myös kaikki maksetut kuukausipalkat on suhteutettava tuntimäärään 170.

2.9 Mikä on palkkasyrjintää?

Monet tutkijat (valtaosa naisia) kertovat, että palkkasyrjinnällä tarkoitetaan sitä osaa palkkavertailussa, jota tutkimus ei selitä. Minun mielestäni se on ”selittämätöntä” palkan eroa. Syrjinnän pitää olla se palkan osa, joka pystytään syrjinnäksi osoittamaan. Yleisessä länsimaaisessa oikeuskäytännössä haastettu on syytön, jos oikeus ei pysty häntä osoittamaan syylliseksi. Nyt halutaan, että palkan maksajan pitää osoittaa, ettei hän syrji ketään, muuten hän on syyllinen. Eikö vanha oikeuskäytäntöperiaate ei ole enää voimassa?

Tässä lainaan Juhana Vartiaista. Hän kertoo asiasta näin (13): ”Selittämätöntä palkan osaa kutsutaan usein ”syrjintäosaksi”. Syrjintäosa-termi on kuitenkin harhaanjohtava, koska selittymättömään osaan kuuluu paitsi mahdollisesti erilaisen kohtelun eli ”syrjinnän” vaikutus myös kaikkien niiden taustatekijöiden vaikutus, jotka eivät ole mukana mallissa tai joita ei ylipäänsä voi havaita”.

Näitä taustatekijöiden vaikutuksia, joita ei voi havaita, lienevät myös ne ”näkymättömät taidot”, joihin yritettiin paneutua Hanasaaren seminaarissa 1992. Tutustukaa seminaarin loppuraporttiin. (14)

Vaikeaa, itse asiassa mahdotonta on palkkatietojen perusteella esimerkiksi havaita palkansaajien tehtävien tai toimenkuvien erilaisuutta tai miesten ja naisten ominaisuuksien erilaisuutta, esimerkiksi stressinsietokykyä. Ja kuitenkin yksi useimmin ylempien toimihenkilöiden palkanhakuilmoituksissa nykyään mainituista ominaisuuksista on stressinsietokyky.

Vaikka olenkin palkanlaskentajärjestelmiä rakentaneena ja tilintarkastajana ollessani palkkoja tarkastaneena henkilönä löytänyt useita virheitä tähänastisista tutkimuksista, en uskalla väittää, että kaikki tassa-arvoiseen tarkasteluun vaikuttavat asiat olisivat vieläkään löytyneet tähän tutkimukseeni. Olenkin kiitollinen, jos voisitte ilmoittaa lisäyksistä virhe/puutoslistoihini.

OSA 3 Korjauslaskelmat

Korjauslaskelmissa käytetyt lähtöarvot, vakiot, kaavat

Aineistovuosi on vuosilta 1999-2000 (jos tieto löytyy)

Aineiston korjauslaskelmassa käytän seuraavia henkilölukuja:

Kokoaikaisia miehiä, jotka ovat olleet työssä koko vuoden
760 600 (sis. asevelvolliset ja opettajat)
Vastaavasti naisia 667 100 (sis. opettajat)
Yhteensä 1 427 700 henkeä

Vuosipalkka = 12,5 * kuukausipalkka.

Vuodessa on 52,14 viikkoa.

Vuodessa on työajan kuukausia 10,5 kpl.

Vuodessa on tehtyjä työpäiviä 225, laskennallisia työpäiviä 258.

Kuukaudessa on viikkoja 4,345.

Elinajan odote Miehet 74 vuotta vuonna 2000 syntyneillä
Naiset 81 vuotta

Eläketurvakeskuksen Internetsivujen mukaan vuonna 2007 miesten työeläkkeelle lähtöiän mediaani oli yksityisellä sektorilla 60,3 vuotta ja naisten sama 60,3 vuotta. Julkisella sektorilla luvut olivat: miehet 60,1 vuotta ja naiset 60,2 vuotta.

Tehty vuosityöaika kokoaikaiset 1661 tuntia

Palkansaajien normaali viikkotyöaika (11)
Miehet 38,6
Naiset 35,5

Palkansaajien työpäivien lukumäärä vuodessa keskimäärin
Miehet 238
Naiset 218

Palkansaajien työaikoja:

Miehet 1 917,7 tuntia / v. = 182,63 t/kk = 42 t/viikko

Naiset 1 530 tuntia / v. = 145,71 t/kk = 33,5 t/viikko

Eli vuonna 1999 naispalkansaajat tekivät vuodessa 79,8 % miespalkansaajien työtunneista.

Tutkimuksessani tarkastellaan kokoaikaisessa työsuhteessa olevien vuosipalkasta laskettuja kuukausi- ja tuntiansioita.

Tuntipalkkaa saavien kuukausipalkka = keskituntipalkka * viikon työtunnit ylitöiden korotusosilla lisättynä * 4,345. Tässä tutkimuksessa käytän Tilastokeskuksen määritelmää: keskituntipalkka * 170.

Keskipalkat (16)		Miehet	Naiset	Naiset % miehistä
1999 IV	mk	12 823	10 529	82,1 %
2000 IV	mk	13 330	10 941	82,1 %
k-arvo	mk	13 076,5	10 735	82,1 %
k-arvo	euroa	2 199,31	1 805,50	82,1 %

Kun otamme huomioon palkansaajien säännölliseen työaikaan huomioon opettajien työajat ja mm. naisten pidempien vuosilomien vaikutuksen, saamme kokoaikaisten palkansaajien säännölliseksi viikkotyöajaksi miehet 38,7 tuntia ja naiset 35,3 tuntia.

Kokoaikaisten palkansaajien säännölliset tehdyt vuosityöajat ovat siten: Miehet 1735 tuntia vuodessa, naiset 1587 tuntia vuodessa. Eli kokoaikatyötä tekevien naisten säännöllinen tehty vuosityöaika on 91,5 prosenttia miesten vastaavasta työajasta ennen virheiden korjausta.

Lain käytössä hyväksytyt korjaukset

1. Opettajien palauttaminen aineistoon

Opettajien keskiansiot v. 1999 olivat
Miehet 2358 euroa ja naiset 2020 euroa.
Poistettuja opettajia oli 58 300, joista 1/3 oli miehiä, eli noin 19 400
mies- ja 38 900 naisopettajaa.

Kun laskemme uudet keskipalkat, saamme tulokseksi:
Miehet 2203,36 eur/kk naiset 1818,01 eur/kk

Eli naisten palkat ovat nousseet 0,7 prosenttiyksikköä ja miesten palkat 0,18 prosenttiyksikköä.

Opettajien työajat ovat huomattavasti muiden ylempien toimihenkilöiden työaikoja lyhyemmät AKAVA:n tutkimuksen mukaan (19).

2. Ylitöiden vaikutuksen poistaminen

Lasketuissa keskipalkoissa ei ole Tilastokeskuksen mukaan ylitöiden tekemisestä maksettuja euroja, mutta totuus on toisenlainen.
Nyt teemme yhden korjauksen, toinen on kohdassa 10.

Naiset vaihtavat miehiä useammin ylityökorvauksensa vapaaksi ja tämä erotus on meidän huomioitava, jotta ylityökäsittely olisi oikeudenmukainen.

Kirjassa ”Tasa-arvo työn takana”, (17) kerrotaan seuraavaa:
Sivu 81 Naiset muuttavat vapaa-ajaksi yli 30 % ylitöistä ja sivulla 82, että miehet pitävät vapaana noin 16 % ylityötunneistaan. Lainaus sivulta 82: ”Joka tapauksessa tällä erolla ylitöiden korvaamisessa on ollut vaikutuksensa naisten ja miesten erilaisiin palkkatuloihin.”

Työministeriö seuraa ylitöiden tekoa ja heidän tilastojensa mukaan ylityöaste oli v. 2000 7,2 %. Työvoimatutkimuksen mukaan miesten ylityöaste oli 10 % ja naisten 6,7 %. ja kokonaisosuus oli noin 1,8 prosenttia kaikista tehdyistä työtunneista.

Juhana Vartiaisen tutkimus (13) kertoo, että palkka-aineistossa miehillä on ylitöitä kuukaudessa keskimäärin 3,5 tuntia ja naisilla 1,5 tuntia. Naisilla pitäisi kuitenkin ylitöitä olla työministeriön otantatutkimuksen mukaan 2,85 tuntia, joten naiset ovat muuttaneet 1,35 tuntia enemmän vapaaksi kuin miehet.

Kun naisten vuosityöaika on 1587 tuntia ja siitä on pidetty ylityövaapaana 16 tuntia enemmän kuin miehet pitivät, on uusi naisten vuosityöaika 1571 tuntia.

Muutos nostaa naisten palkkoja yhdellä prosentilla.

3. Palkattomien ylitöiden vaikutus työtunteihin

Palkattomat ylityöt eivät tietenkään näy palkka-aineistosta. Mutta niillä on kiistaton vaikutus palkkaukseen. Henkilökohtaisia lisiä maksetaan niille, jotka ovat niin sitoutuneita työhönsä, että haluavat tehdä työnsä asetetuissa aikatauluissa työajoista välittämättä. Esimies-alainen-keskustelussa palkkavaatimukset menevät helpommin lävitse sellaisilla henkilöillä, jotka pystyvät osoittamaan, että annetuista työtehtävistä on suoriuduttu annetuissa aikatauluissa. Koska itsekin olin luottamusmiehenä, toki tiedän, että palkattomat ylityöt ovat työaikalain mukaan laittomia, jos niistä ei suoriteta joko tuntien mukaan laskettua tai erillistä kuukausikorvausta.

Kuitenkin niitä tehdään, joko täysin vapaaehtoisesti tai hiljaisen painostuksen alaisena. Kaikki ammattijärjestöt haluavat niistä eroon.

Tilastokeskus on tutkinut palkattomia ylitöitä.

Valitettavasti Tilastokeskuksen tutkijat ovat usein sortuneet nollatutkimuksiin, joita Tilastokeskuksen tutkimukset muutenkin vilisevät. Niissä on tutkittu, kuinka monta ihmistä tekee palkatonta ylityötä, kun pitäisi tutkia kuinka monta tuntia miehet ja naiset tekevät. Mitä hyötyä on tiedosta (11), että 68 % miehistä ilmoittaa tekevänsä joskus palkattomia tai palkallisia ylitöitä, kun naisten vastaava prosenttiosuus on 65 prosenttia? Näyttää siltä, että ylitöitä tekisivät miehet ja naiset suunnilleen yhtä paljon, mutta jos totuus olisikin se, että nuo

miehet tekevät ylitöitä 4 tuntia kerrallaan ja naiset puoli tuntia kerrallaan, noilla annetuilla prosentteilla ei ole mitään vertailukohtaa todellisuuteen.

Samasta tutkimuksesta löytyy lisää nollatilastoja. Sivulla 35 on taulukoita, joissa on jaettu prosenttiosuuksiin, kuinka yleistä on ylitöiden teko: vähintään joka viikko, vähintään kerran pari kuukaudessa, harvemmin, tuntematon. Toki lopputulos on aina 100 %. Mutta minun kannaltani nollatietoa, kun tuntimäärät puuttuvat.

Onneksi vastaus löytyy muualta.

Palkansaajakeskusjärjestöt SAK, Akava ja STTK ovat tehneet yhteistutkimuksen: Erkki Laukkanen, palkansaajien viikkotyöajat, toiveet ja todellisuus, 2003 (18). Sivulta 16 käy ilmi, että palkatonta ylityötä saatetaan tehdä jopa palkallista enemmän. Samasta tutkimuksesta käy ilmi tuo aiemmin viitattu miesten noin kolme tuntia pidempi viikkotyöaika naisiin verrattuna.

Varsinaiset palkallisten ja palkattomien ylityötuntien tuntimäärät löytyvät tilastosta: Akavaa, tietoa akavalaisista työelämässä. (19) Siitä löytyy sivulta 47 tutkimukseen sisältyvien palkansaajien (1 320 000, eli suunnilleen sama määrä kuin tässä tutkimuksessa) tekemät palkalliset ja palkattomat ylityötunnit.

Nämä ne tutkimuksen mukaan ovat:

128 000 miestä tekee keskimäärin ylitöitä 9,2 tuntia viikossa

92 000 naista tekee keskimäärin ylitöitä 6,1 tuntia viikossa

Miesten ylityöt jakaantuvat: 5 osaa palkatonta, 13 osaa palkallista

Naisten ylityöt jakaantuvat : 5 osaa palkatonta, 11 osaa palkallista

Miesten palkaton ylityö on siten 18 040 320 tuntia vuodessa ja

naisten palkaton ylityö on siten 9 604 800 tuntia vuodessa.

Perusjoukko miehet 760 600 teki 1735 h/v

Perusjoukko naiset 667 100 teki 1587 h/v

Eli korjausprosentit ovat: Miehet - 1,37 %, naiset - 0,91 %

Niihin ylitöihin, joista on tehty könttäsopimus, ei tässä tutkimuksessa ole laskelmaa. Niiden vaikutus on tutkittava erillisellä tut-

kimuksella, ennen kuin ne voidaan ottaa huomioon.

4. Eripituisen työajan vaikutus tasa-arvolaskelmassa

Keskipalkan laskennassa ei ole otettu huomioon sitä, että kuukausipalkkalaisilla ei palkkoja ole vakioitu työaikojen suhteessa. Omassa laskelmassani otan tämän huomioon. Oman ongelmansa muodostaa se, että tuntipalkkalaisilla tämä on tehty. Tuntipalkkalaisilla kuukauden työaika on vakioitu tuntimäärään 170, eli vuosityöaikaan 1785. Ensin selvitämme kuinka paljon aineistossa on tuntipalkkalaisia miehiä ja naisia.

Suhteelliset osuudet (20):		Miehet	Naiset
Ylemmät toimihenkilöt	27,5	%	23,7 %
Alemmat toimihenkilöt	22,2	%	54,9 %
Työntekijät	50,3	%	21,4 %
Yhteensä	100,0	%	100,0 %

Koska tuntipalkkaisia on Tilastokeskuksen mukaan noin 28 % kaikista palkansaajista, eivät kaikki työntekijöihin kuuluvat ole siten tuntipalkalla. Laskuissa oletan, että miesten ja naisten lukumääräsuhde säilyy samana kuin yllä olevassa taulukossa.

Kokoaikaisia miehiä 760 600 ja naisia 667 100 henkeä.

Tuntipalkkalaisia miehiä on 38 % kaikista miehistä ja naisista 16 %.

Tuntipalkkalaiset miehet ansaitsivat 90 % kuukausipalkkalaisten miesten ansioista, ja naisilla sama suhde oli 79 %.

Kaikkien koko aikaisten miesten vuosityöaika on 1735 h/v

Kaikkien koko aikaisten naisten vuosityöaika on 1587 h/v

Tilastokeskuksen ”Työajan muutokset”-kirjassa (12) sama ero näkyi viikkotyöajoista. Päätoimessa tehty viikkotyöaika oli miehillä 38,2 tuntia viikossa ja naisilla 34,3 tuntia viikossa vuonna 2000.

Tässä meillä onkin riittävästi tietoa, jotta voimme laskea uudet keskipalkat, kun nostamme kuukausipalkkaisten miesten ja naisten ansiot Tilastokeskuksen valitsemaan tuntipalkkalaisten vakioon 170 tuntia

kuukaudessa.

Laskennan tuloksia:

Toimihenkilömiesten vuosityöaika on 1704,4 tuntia
ja naisten 1549,3 tuntia.

Uudet keskituntipalkat ovat:

Miehet 2270,52 euroa/kk eli nousua 3,0 prosenttia
Naiset 2058,42 euroa/kk eli nousua 13,2 prosenttia

Näin on löytynyt se muiden tutkijoiden ”kadottama” kymmenen prosenttia, jota ei ole pystytty selittämään. Kuukausipalkkaisten naisten lyhyempi vuosityöaika tarkoittaa, että jos kaikki palkat lasketaan suhteutettuna tuntitasolle 170 tuntia kuukaudessa, jonka Tilastokeskus on valinnut tuntipalkkalaisten tasoksi, naisten keskipalkka nousee kymmenen prosenttiyksikköä miehiin verrattuna.

Jotta voin olla varma, että Tilastokeskus ei ole ottanut huomioon keskipalkkalaskelmissaan eri pituista työaikaa, kysyin asiaa heiltä sähköpostitse. Tässä Tilastokeskuksen vastaus 20.3.2009: ”Ansiotasoindeksin tietoja tuotetaan ensisijaisesti yleisen ansiokehityksen mittaamiseksi Suomessa. Ansiotasoindeksiä ei kuitenkaan ole suunniteltu erityisesti keskiansioiden mittaamiseen. Sen sivutuotteena julkaistaan myös keskiansiotietoja siksi, että varsinaiset ansiotilastot eli alakohtaiset palkkatilastot ja palkkarakennetilasto julkaistaan huomattavasti suuremmalla viiveellä. Siten ansiotasoindeksi tarjoaa tuoreempaa tietoa keskiansioista.

1. Tuntipalkkaisten laskennallisen säännöllisen työajan keskikuukausiansion laskennassa keskituntiansio muunnetaan kuukausiansioksi kertomalla 170:llä.
2. Mukana ovat kuukausipalkkaiset palkansaajat, joiden säännöllinen viikkotyöaika on yli 90 % kyseisen alan yleisestä työajasta. Kaikki tuntipalkkaiset ovat mukana lukuun ottamatta vajaapalkkaisia.
3. Kuukausipalkkoja ei muuteta miksiäkään. Kuukausipalkkaisten palkansaajien todellista tuntimääristä ei ole olemassa tarkkoja tietoja.”

Tässä Tilastokeskuksen vastauksessa on siten viimeinen niitti niille,

jotka epäilevät minun puhuvan palturia siitä, että suomalaiset palkkatasa-arvotutkijat ovat erehtyneet vertaamaan erituntisia kuukauspalkkoja keskenään. Mikä moka tutkijoilta (ja Tilastokeskukselta)!

5. Työaikalisien poistaminen aineistosta

Työaikalisiä maksetaan epämukavasta työajasta. Joillakin henkilöryhmillä ne saattavat muodostaa jopa 20 prosenttia kokonaisansiosta. Tyypillisiä työaikalisien saajia ovat kaksi- tai kolmivuorotyötä tekevät, kuten sairaaloiden sairaanhoitajat, pelastuslaitoksen työntekijät, vartijat, poliisit, liikenteessä työskentelevät, kaupan alalla työskentelevät, leipurit jne.

Vuorotyötä tekevien osuus palkansaajista on noin 10 prosenttia, sillä vuorotyölisistä naisista saa 12 %, miehistä 8 % (30). Suurin osa vuorotyöstä on kaksivuorotyötä.

Koska maksettujen työaikalisien määrästä minulle ei ole osunut silmiin tilastoja, en voi tässä tutkimuksessa ottaa kantaa, onko niillä vaikutusta sukupuolten palkkaeroon.

Tässä tutkimuksessa en ole pystynyt poistamaan työaikalisiä aineistosta, mutta olen ehdottomasti sitä mieltä, että ne tulee poistaa palkka-aineistosta, ja palkka-aineistoon ne on erillisenä kerätty.

Elinkeinoelämän keskusliitto kertoo nettisivullaan tutkimuksesta, jossa oli 950 000 työntekijää: ”Lisäksi naiset tekevät miehiä vähemmän ylitöitä, vuorotyötä sekä olosuhdelisiin oikeuttavaa työtä. Palkkatasoon vaikuttavat ohje- ja taulukkopalkkojen lisäksi myös muut tekijät, kuten työajat, työolosuhteet ja henkilökohtainen työsuoritus.”

Julkisella sektorilla suurimmat työaikalisien saajaryhmät toimivat terveydenhuollossa, palo- ja pelastustehtävissä, poliisissa ja liikenteessä.

6. Olosuhdelisien poistaminen aineistosta

Valtion palkkatilaston VHR-2000 mukaan olosuhdelisät olivat valtiolla noin 3 prosenttia palkoista. Kunnissa olosuhdelisinä pidetään myös työaikalisia ja ne on niputettu yhteen. Kokonaismäärä oli noin 7 prosenttia, joten varsinaiset olosuhdelisät lienevät varsin pienet (1-3 %). Kirkon työaika- ja olosuhdelisät ovat yhteensä noin 6 % palkkasummasta, joten sielläkin varsinaiset olosuhdelisät ovat pienet.

Palvelualoilla työaika- ja olosuhdelisät ovat 6,7 %.

Teollisuuden olosuhdelisät olivat 7 % kokonaispalkoista.

Teollisuudessa työskenteli v.2000 493 000 henkeä, joista miehiä 70 % ja naisia 30%.

Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan olosuhdelisät muodostivat 0,9 % koko palkkasummasta.

Edellä olevan perusteella voimme päätellä, että olosuhdelisien poistaminen palkoista merkitsee noin 0,5 % vähennystä miesten keskipalkkaan verrattuna naisten palkkoihin. Tarkennettu tieto saadaan vasta kun palkka-aineistosta saadaan lasketuksi olosuhdelisien määrät tarkasti.

7. Asevelvollisten työn huomioon ottaminen

Tässä tarkoitetaan kaikkia, jotka joutuivat suorittamaan asevelvollisuuslain määrittämän velvoitteen joko asepalveluksena (noin 25 000 miestä vuodessa), siviilipalveluksena (noin 3 000 vuodessa) tai joutumalla vakaumuksensa puolesta vankeuteen (noin 50 vuodessa).

Jos laskemme noiden 28 000 miehen tekemän työmäärän, perusteena Puolustuslaitoksen värvätyn henkilökunnan työehtosopimus, saamme noin 2 - 3000 tuntia. Samansuuruisiin tuntimääriin pääsee, jos asevelvollisiin soveltaa vaikkapa poliisien, vartijoiden, rajavartijoiden tai vanginvartijoiden työehtosopimusten työaikapykälä.

Kaikista Tilastokeskuksen tilastoista puuttuu vähintään 28 000 x 2000 tuntia eli 56 miljoonaa työtuntia. Lisäämme tuon tuntimäärän

miesten vuosittaiseen työtuntimäärään ja laskemme miehille uuden keskiansion.

Miesten kuukausipalkkaa on alennettava 4,2 %. (2000 tunnin mukaan). Jos koko asevelvollisuusajan työtunnit ovatkin 3000 tuntia laskettuna värvättyjen työehtosopimuksen mukaan, on alennus 6,3 %.

Laskelmassa emme pysty ottamaan huomioon sitä, kuinka paljon varuspalveluksen tyhmistävä vaikutus vähentää miehen elinikäisiä tuloja. Mielestäni kenenkään ei pitäisi lähteä varuspalvelukseen, ennen kuin jatkokoulutuspaikka on saatu, eikä kenenkään tulisi suorittaa palvelusta kesken opintojen. Hyvä kasvatustieteellinen pro gradun aihe olisi tutkia, kuinka paljon huonommin varusmiespalveluksen suorittaneet selviävät pääsykokeista kun verrataan heitä naishakijoihin.

8. Urakatyölisien poistaminen

Vaikka tuntipalkkalaisten palkkojen tiedonkeruulomakkeessa on eriteltynä urakka- ja suoritepalkat, en ole löytänyt mistään tutkimustulosta, kuinka paljon näitä lisiä saavat kokoaikaiset miehet ja naiset eriteltyinä. Urakka-, bonus- ja tuottavuuslisää saa miehistä 15 % ja naisista 7 %, joten selvää eroa sukupuolten välillä on.

9. Työeläkemaksu

Kun Suomessa riskivakuutusmaksut on laskettu sukupuolen mukaan vain yksityisissä eläkeyhtiöissä, peritään palkasta samansuuruista TEL-maksua siitä huolimatta, että riski on naisilla korkeampi. TEL-maksut ovat keskimäärin työnantajilta 16,8 % ja työntekijöiltä 4,7 %.

Eläkeläisjärjestöjen mukaan eläke on myöhennettyä palkkaa.

1. Laskemme ensin tulonsiirron miehiltä naisille matemaattisesti:

Jos eläkkeelle jäädään keskimäärin 60-vuotiaana ja naiset elävät 81-

vuotiaiksi ja miehet 74-vuotiaiksi, on naisten keskimääräinen eläkkeellä oloaika 21 vuotta ja miesten 14 vuotta. Vakuuttajan riski on naisille 1,5-kertainen miehiin verrattuna.

Jos emme ota vakuutusyhtiöiden hallintokuluja huomioon, pitäisi miesten palkasta perityn ”oikean” vakuutusmaksun olla noin 1 % ja naisten noin 9 %.

Vakuutusyhtiöiden hallintokulut huomioiden vakuutusmaksujen ero saattaisi olla noin 8 %, mutta sen työeläkeyhtiöt voisivat itse laskea, olisi se sitten kuinka poliittisesti epäkorrektia tahansa. Naisten en ole huomannut tunnustaneen tässä TEL-maksujen maksusuhteessa mitään epäkohtaa olevankaan.

2. Katsomme toiseksi eläkeyhtiöiden tilastoista, miten on käynyt todellisuudessa:

Koska TEL-eläke ei ole kuin pieneltä osin rahastoiva, voimme laskea tasa-arvoisen TEL-eläkeprosentin miehille ja naisille myös toisella tavalla. Vuonna 2004 miehet saivat Eläketurvakeskuksen mukaan (25) vanhuus- ja leskeneläkettä 5,7 miljardia euroa ja naiset 6,6 miljardia euroa. Vuoden 2004 palkkasumma oli 67,6 Mrd euroa, joten siitä kerättiin TEL-maksuja 14,5 Mrd euroa. Hallintokulut ja säästöt vararahastoihin olivat siten 2,2 miljardia euroa. TEL-maksuja työnantaja maksoi miesten palkoista 6,3 miljardia ja miehet maksoivat omista palkoistaan 1,7 miljardia. Naisten palkoista työnantaja maksoi 5,1 miljardia ja naiset maksoivat omista palkoistaan 1,4 miljardia.

Kuten näemme, naisilta kertyneet eläketulot eivät riittäneet naisten eläkemenoihin, mutta miesten eläketuloilla katettiin miesten eläkkeiden lisäksi naisten aiheuttama vajaus, kaikki hallintokulut ja kaikki vararahastoon siirretty määrä.

Riskinmukaiset TEL-prosentit olisivat olleet: Miehet 17,8 % ja naiset 26,0 %, eli miesten TEL-maksua olisi tullut alentaa 3,7 ja naisten TEL-maksua nostaa 4,5 prosenttiyksikköä.

Yhteisvaikutus on noin 8 %, mutta lopullisen, tarkan luvun saamme

vasta kun Eläketurvakeskus suostuu ilmoittamaan tarkasti, kuinka paljon miehiltä ja naisilta eriteltyinä kerätään Tel-maksuja vuodessa ja kuinka paljon se maksoi eläkkeitä eriteltyinä miehille ja naisille.

Yhteenvetona voin todeta, että matemaattinen malli tuotti saman lopputuloksen kuin mikä oli todellisuus käytännössä. Muutenhan ei tietysti olisi voinut ollakaan. Jos ne eivät olisi täsmänneet, matemaattisessa mallissa olisi joko ollut väärät lähtötiedot tai olisi tapahtunut laskuvirhe.

Keskimäärin miehiltä pidätettiin 1999 joka kuukausi liikaa eläkemaksua yli 81 euroa.

10. Ylityökorvaukset sisältyvät palkkaan useilla johtavassa ja esimiesasemassa olevilla

Mistä en ole löytänyt tilastoa, missä asiaa olisi tutkittu, niinpä en osaa sanoa, kuinka paljon tämän huomioon ottaminen laskisi miesten normaalin työajan ansiota suhteessa naisten ansioihin. Mutta kyllä tämä kyselyotoksella selviäisi. Kuntatyönantajilla noin 90 % kunnanjohtajina olevista on miehiä. Kauniaisissa esimiehistä 63 % on naisia ja 37 % miehiä, eli yleensä kunnallisella sektorilla taitaa esimiehissä olla naisenemmistö. Yksityisen sektorin esimieskoulutuksen kurssilistoja seuraamalla päätyy arvioon, että osallistujista 2/3 on miehiä. Eläke-Tapiola-vakuutusyhtiö teki asiakkaistaan työtyytyväisyyskyselyn ja otantaan osui seitsemältä eri toimialalta 10 naista ja 19 miestä esimiehinä. Joten kokonaisuudessaan esimiehinä Suomessa on miehiä enemmän kuin naisia ja heidän työsopimuksensa ehdot siten vaikuttavat selvästi aineistooni.

Yhteenveto lainkäytön mukaisista korjauksista

Naisten ansiot olivat vuonna 1999-2000 82,1 % miesten ansioista

Korjausten jälkeen % naisten palkat miesten palkoista

Korjaus 1: Opettajat mukaan	M + 0,18 % N + 0,7 %	82,51 %
Korjaus 2: Ylitöiden poisto	M - 1 %	83,34 %
Korjaus 3: Palkaton ylityö	M -1,37 % N - 0,91 %	83,72 %
Korjaus 4: Eripituinen työaika	M + 3,0 % N + 13,2 %	92,01 %
Korjaus 5: Työaikalisät	Ei luotettavaa tietoa	92,01 %
Korjaus 6: Olosuhdelisät:	M - 0,5 %	92,47 %
Korjaus 7: Asevelvolliset mukaan	M - 4,2 %	96,52 %
Korjaus 8: Urakkatyölisien poisto		Ei aineistoa
Korjaus 9: TEL-maksu tasa-arvoiseksi (yli) + 5 %		101,3 %
Korjaus 10: Ylityökorvaukset, jotka sisältyvät palkkaan on poistettava		Ei aineistoa

Eli naisten palkat ovat lainmukaisten korjausten jälkeen noin 101,3 % miesten palkoista. Ylikin, sillä useaan korjauserään ei löydy vielä aineistoa.

Korjaukset, joiden mukaanotto tapahtuu tasa-arvoajattelun pohjalta

1. Ruokatunnin laskenta työaikaan

Terveys- ja sosiaalialalla ruokatunti lasketaan työaikaan eräissä työehtosopimuksissa. Näillä aloilla työskentelee noin 300 000 henkilöä. Jos arvioin, että puolet heistä pitää ruokataukoa päivässä 20 minuuttia, niin silloin naisten tekemästä työajasta pitää vähentää vuodessa 10 125 000 tuntia.

Työtuntien vähennys nostaa naisten keskituntipalkkaa 0,97 %.

2. Pimeätä työtä tekevien lisääminen

Otan tässä huomioon vain prostituoidut, koska heistä on parasta tietoa. Lasken, että jos 10 000 naista (enemmän kuin miestä) ansaitsee viikossa 6 tuntia ja tuntipalkka on 200 euroa, niin vuoden tuntimäärä on 3 128 400 ja ansiot 625 680 000 euroa. Ansiot nostavat naisten keskituntipalkkaa ja tunnit vähentävät naisten keskimääräistä vuosityöaika. Yhteisvaikutus + 3,8 %.

3. Brutto- vai nettoansiotarkastelu

Kaikki näkemäni palkkavertailut on tehty bruttoansiotarkasteluna. Olisiko syy siinä, että vertailu saadaan näin naisille edullisemmaksi? Suomessa on progressiivinen tuloverotus ja ahkerampia miehiä rangaistaan siten, että heillä on korkeampi veroprosentti kuin naisilla.

Tuija Tiitisen kirjassa ”Tosinaisen käsikirja” (21) kerrotaan, että ”40 % veroista ja veroluonteisista maksuista kertyy naisten tuloista”. Tästäkin näemme, kuinka verotus rankaisee miehiä, sillä naiset ansaitsevat 43 % kaikista tuloista. Miehet, jotka ansaitsevat 57 % kaikista tuloista, maksavat siis 60 % veroista.

Vuonna 1999 se oli Veronmaksajien keskusliiton nettisivujen mu-

kaan tuloveroaste oli 1420 euron kuukausituloista 28 % ja rajaveroaste 44 prosenttia. Vastaavasti kuukausipalkassa 2130 tuloveroaste oli 34,5 % ja rajaveroaste 49 %. Miehet maksoivat ansioistaan ahkeruuspalkkiona naisten palkan yli menevästä osasta veroa noin 47-48 prosenttia.

Brutto- ja nettopalkkojen vertailusuhde pysyy samana, jos naisten bruttopalkkoja korotetaan 4 %. Niin paljon he hyötyivät veroprogressiosta vuonna 1999.

4. Sairausajan palkka ja vanhempainraha

Naiset sairastavat miehiä enemmän ja saavat sairaspäivärahaa miehiä enemmän. Teollisuudessa 2005 naiset olivat sairaslomilla keskimäärin 19 ja miehet 14 työpäivää (HS 22.6.2006). www.tyoturva.fi -sivuilla kerrotaan, että 2006 miehet olivat poissa töistä oman sairauden takia 7,3 päivää vuodessa ja naiset 10,3 päivää vuodessa. Kolmen päivän ero merkitsee 1,4 % vuosityöajasta.

Jos työnantaja maksaa lyhyissä sairauksissa palkan sairauden ajalta, kyseinen tapahtuma ei näy palkkatiedoissa eikä poistona työssäolotunneista. Korjaus on syytä tehdä, jos halutaan verrata työn tekemiseen käytettyjen tuntien palkkatasoa.

Jos poissaolo on niin pitkä, että työnantaja ei maksa palkkaa kyseisestä sairausajalta, on kaksi vaihtoehtoa:

- työnantaja maksaa palkan ja perii korvauksen KELA:sta
- työnantaja ei maksa palkkaa, vaan työntekijä saa korvauksen KELA:sta

Molemmissa tapauksissa sairausajan palkka ja poissaolotunnit tulee ottaa huomioon tasa-arvovertailussa. Muuten osa naisten tuloista jää palkkavertailun ulkopuolelle.

Äitiys- ja vanhempainrahan kohdalla voidaan laskea, että palkkaa maksetaan tekemättömästä työstä. Kun molemmat rahoitetaan yhtä lailla miehiltä ja naisilta perityistä veroista ja työnantajamaksuista,

pitäisi summat mielestäni palauttaa laskentaan ansioiksi. Vuonna 2009 työnantajien KELA-maksu poistuu ja kustannukset jäävät maksettavaksi veroista.

Vuonna 2000 maksettiin sairaus-, äitiys- ja vanhempainrahoja seuraavasti:

Sairauspvrhat	Miehet	1510,7 miljoonaa markkaa
	Naiset	1417,2
Vanhempainraha	Miehet	185,0 milj.
	Naiset	2660,1 miljoonaa markkaa

Jos lisäämme nämä summat (vähennettynä muiden kuin täysiaikaisten työntekijöiden korvauksilla), saamme tulokseksi, että naisten ansiotaso nousee 3 % miehiä enemmän.

Työttömyyskorvaukset

Jos koko otanta ei koske osankin vuotta työttömänä olleita, niin korjattavaa ei ole. Työttömyysvakuutusmaksu on naisilla ja miehillä samansuuruinen, mutta työttömyysluvut vaihtelevat. Naisten työttömyys oli vuonna 1999 Kirsi Pihan ym. kyselyssä hallitukselle 10,7 % ja miesten 9,8 %. Talouden alamäessä osat vaihtuvat. Jätän tämän kohdan huomiotta laskelmissani.

5. Näkymättömät etuudet

Olen aiemmin luetellut niitä näkymättömiä etuuksia, joita sisältyy kuntien ja valtion palkkoihin ja jotka tulevat esille, kun kuntien ja valtion toimintoja yksityistetään. Jotta saisimme naisten ja miesten palkkavertailun tasapuoliseksi, meidän tulee ottaa tämä huomioon, sillä kuntien palkkalistoilla naisilla on enemmistö. Valtiolla miehiä ja naisia on suunnilleen yhtä paljon, joten valtion piiloetujen mukaanotto ei juurikaan vaikuta miesten ja naisten palkkaeroon.

Vuonna 2006 valtiolla työskenteli kokoaikaisia miehiä 57 913 ja naisia 53 619.

Kokoaikaisia miehiä oli kuntasektorilla vuonna 2006 70 745 ja naisia 283 893.

Kunta-alan palkat verrattuna koko maan palkkoihin kokoaikaisilla olivat vuonna 2000

	Kunta	Kaikki työnantajat
Miehet eur/kk	2124	2257
Naiset eur/kk	1796	1820

Näillä luvuilla laskien, kun emme hyväksy näkymättömien etujen arvoksi sitä 15 % palkasta, mitä julkisen sektorin ay-ihmiset neuvotteluissa vaativat, vaan tyydymme arvoon 10 %, saamme lopputulokseksi:

miesten keskipalkka nousi 0,84 % ja
naisten keskipalkka nousi 3,95 %.

Eli naisten keskipalkka nousi tämän johdosta 3 prosenttiyksikköä miehiä enemmän.

6. Erot työtehossa

Koska meillä ei ole lukuja kotimaasta saatavissa, en esitä tässä mitään laskelmaa. Vertailulukuja on varmasti saatavissa palkka-aineistostakin niiden ammattien osalta, joissa on sekä miehiä että naisia urakatöissä, sillä onhan siellä urakkatyön osalta tietoa. Jonkun tasa-arvon kannalta tasapuolisen tutkijan olisi hyvä tehdä vaikkapa väitöskirja siitä, kuinka työtehoja mitataan eri ammateissa ja mikä voisi olla miesten ja naisten työtehon ero.

7. Työmatkojen huomioiminen

Miesten työmatkat ovat pidempiä ja siten kalliimpia. Työmatkojen ero käy ilmi ajankäyttötilastosta (20). Ero on vuorokaudessa 4 minuuttia, eli mies käyttää työmatkaan noin 15 % enemmän aikaa kuin nainen. Näyttää vähäiseltä, mutta ero on kuitenkin 0,9 % työajasta. Sen verran enemmän miehet ovat valmiit panostamaan paremman palkan ja urakehityksen vuoksi. Olisi oikeudenmukaista

ottaa huomioon tämä uhraus vapaa-ajan vähenemisestä tai kotitöihin osallistumisen poistumisesta laskelmassa. Onhan se toki niin, että jos ei halua käydä kauempana töissä, joutuu usein tyytymään pienempään palkkaan.

Vaikka en sitä tässä voi tehdä tarvittavan datan puuttuessa, matkakustannukset pitää ottaa myös tasa-arvoisessa palkkavertailussa palkan vähennyksenä huomioon.

Yhteenveto tasa-arvoajattelun pohjalta ratkaistavista korjauksista

Lähtökohta: Naisten palkat ovat lainmukaisten korjausten jälkeen 101,3 % miesten palkoista.

		Palkkasuhde
1. Ruokatunnin yhtäläinen käsittely	+ 0,97 %	102,3 %
2. Prostituoidut mukaan	+ 3,8 %	106,2 %
3. Nettoansiotarkastelu	M - 4 %	110,4 %
4. Sairasajan palkka	+ 1 %	111,5 %
5. Näkymättömät palkkaedut	+ 3 %	114,9 %
6. Erot työtehdossa	Ei mittaustuloksia	
7. Työmatka-ajan huomioon ottaminen	M -0,9 %	115,9 %

Eli kaikkien tasa-arvon kannalta mukaan otettavien erien, joilta on mittaustuloksia, jälkeen saan lopputulokseksi, että nainen ansaitsee yli 115 senttiä jokaiselta tekemältään työtunnilta, jolta mies ansaitsee yhden euron.

Mielestäni toinen hyvä väitöskirja syntyisi, kun tässä kirjassa esittämäni laskelmat tehtäisiin vuoden 1999-2000 ajankäyttötutkimuksen aineistolla ja siihen yhdistettäisiin henkilönumeron avulla kyseisen tutkimusajankohdan palkka-aineisto. Seuraava ajankäyttötutkimus tehdään ensi vuosikymmenen vaihteessa ja vasta silloin tulee seuraava kerta, kun luotettavaa aineistoa todellisista työajoista on saatavilla.

Kontrollilaskelma verotuksen ja työvoimatutkimuksen avulla

Kun minä pääsin tutkimuksessani noinkin paljon erilaiseen lopputulokseen kuin mitä Tilastokeskuksen tulokset osoittavat, tietysti ajattelin, voinko jonkun muun aineiston avulla kontrolloida omia laskelmiani.

Tähän löytyy apu verotustiedoista ja työvoimatutkimuksesta. Niiden ero minun tutkimukseeni on ensiksi, että verotiedoissa käsitellään kaikkien palkansaajien koko vuoden kokonaispalkkatuloja. Ja kaikkiaan palkansaajia Suomessa on noin 2,4 miljoonaa, kun kokoaikaaisia palkansaajia on noin 1,4 miljoonaa. Toiseksi työvoimatutkimus käsittää kaikki 15-74-vuotiaat eikä työvoimatutkimuksessa ei ole maanpuolustustyötä tekevien asevelvollisten työpanosta. Lisäksi on pidettävä mielessä se ero todellisiin työaikoihin, josta olen kertonut kirjan luvussa 2.4.C. Muutenkin nuo korjausprosentit aineistoon (palkaton ylityö, ylityöt, työaika- ja olosuhdelisät jne) täytyy suhteuttaa isompaan kantajoukkoon.

En löytänyt aineistoa vuodelta 1999, joten käytän kontrolliaineistona vuotta 2006.

Vuonna 2006 valtionverotuksessa olivat:

	Naiset	Miehet	Suhde
Kokonaispalkkatulot Mrd euroa	27,1	37,1	0,73

Vuonna 2006 olivat:

Työtunnit milj. tuntia	1772,7	2282,4	0,78
------------------------	--------	--------	------

Keskituntipalkka euroa	15,29	16,25	0,94
------------------------	-------	-------	------

Eli naiset saivat vuonna 2006 Suomessa kokonaisansiotulojen keskituntipalkkana 94 % miesten kokonaisansiotulojen keskituntipalkasta.

(Tilastokeskus lähettää EU:hun raportteja, joiden mukaan keskituntipalkkojen ero Suomessa on 20 prosenttia!)

Korjaukset kontrolliaineistoon

Tämä kontrolliaineisto ei ole vielä tasa-arvoinen sukupuolinäkökulmasta. Siitä puuttuvat varusmiehet, siinä on mukana ylityöpalkat, työaika- ja olosuhdelisät, siinä ei ole otettu huomioon työeläkemaksussa olevaa tulonsiirtoa miehiltä naisille jne.

Lisäksi on huomattava ero populaation koossa. Kokoaikaisia palkansaaajia on noin 60 % kaikista palkansaaajista ja heidän ansionsa muodostavat noin 75 % kaikista ansioista. Tämä pitää ottaa huomioon korjaukskertoimia arvioitaessa. Suurin ero aikaisempaan on se, että tässä aineistossa on ylityöt mukana, edellisestä Tilastokeskus oli yrittänyt poistaa ne. Naiset tekevät ylityötä noin 45 % miesten ylityön määrästä. (14, 21)

Vertaan kontrolliaineiston korjausta samassa järjestyksessä kuin korjasin Tilastokeskuksen palkka-aineistoakin.

	Naiset	Miehet	Suhde
Lähtötilanne keskipalkka	15,29	16,25	0,94
1. Opettajat (ovat aineistossa)	-	-	-
2. Ylitöiden poisto M - 1,8 %	15,29	15,96	0,95
3. Palkaton ylityö M -1,37, N -0,91 %	15,15	15,74	0,96
4. Erot työajoissa (on aineistossa)	-	-	-
5. Työaikalisät (ei tiedossa)	-	-	-
6. Olosuhdelisät M -0,5%	-	15,66	0,97
7. Asevelvollisten työtunnit M - 2,4 %	-	15,28	0,99
8. Urakkatyön poisto (ei tiedossa)	-	-	-
9. Työeläkemaksuvaje N > +5%	15,91	-	1,04
10. Palkkaan kuuluva ylityökorvaus (ei tiedossa)			
	Naiset	Miehet	Suhde
Yhteensä	15,91	15,28	1,04

Eli lakiin perustuvien korjausten jälkeen saamme verotus- ja työvoimatutkimuksen aineistosta lopputulokseksi, että naiset saavat jokaista tekemäänsä työtuntia kohden tasa-arvoisena pidettävää korvausta 4 prosenttia enemmän kuin mies. Tämä on lähes 3

prosenttiyksikköä suurempi kuin aikaisemmin laskemani palkkaero. Lopputuloksena totean, että suuruusluokka on varmaan kohdallaan, mutta laskelmat täsmentyvät vasta, kun Tilastokeskus julkaisee vielä pimennossa olevat tiedot. Tärkein puuttuva tieto on, kuinka monta työtuntia kuukaudessa sisältyy miehille/naisille siinä aineistossa, jonka Tilastokeskus julkaisee neljännesvuosittain kertoen sen olevan keskimääräisen miesten/naisten kuukausiansion kokoaikaiselle palkansaajalle normaalityöajalta.

Jatkan laskentaa tasa-arvoajattelun pohjalta tehtävillä korjauksilla:

Lähtötilanne		Naiset	Miehet	Suhde
	Keskispalkka euroa/tunti	15,91	15,28	1,04
Korjaukset:				
1. Ruokatunti työaikana	N +0,97	16,06	-	1,05
2. Prostituoidut	N + 3,8	16,67	-	1,09
3. Tarkastelu nettopalkkana	M -4%	-	14,67	1,14
4. Sairaspäivärahat	N + 0,8	16,80	-	1,15
5. Näkymättömät etuudet	N + 2%	17,13	-	1,17
6. Erot työtehdossa	(Ei tietoja)	-	-	-
7. Matka-aika	M -0,9 %	-	14,54	1,18
Keskituntipalkka euroa/tunti		17,13	14,54	1,18

Eli tekemäänsä työtuntia kohden nainen saa palkkaa euron ja 18 senttiä, aina kun mies saa euron.

Naisen euro on siis 118 senttiä tästä toisesta aineistosta laskettuna.

Ero tilastokeskuksen palkka-aineistosta tekemääni laskelmaan on noin kaksi prosenttiyksikköä, joten laskelmat tukevat hyvin toisiaan.

OSA 4 Yleisiä asioita liittyen tutkimukseeni

Tutkijan vastuusta

Valveutuneen tutkijan on oltava kriittinen omiin tutkimuksiinsa. Tutkimustulokset on alistettava muiden tutkijoiden arvioitaviksi. Kaikista negatiivisistakaan arvioinneista ei tule masentua, sillä tiedeyhteisön tehtävänä on myös arvioida negatiivisen palautteen antajan kompetenssi kyseiseen asiaan.

Tutkijan tulee ymmärtää, onko tutkimustuloksella laajempaa merkitystä ihmisille ja yhteiskunnalle. Jos on, tutkijan on saatettava tutkimustulos viranomaisten, yleisön ja muiden tutkijoiden käyttöön. Tutkimuksen tulosten tekeminen ymmärrettäväksi on suuri haaste. Tutkijan ja viranomaisten välillä on suuri kielellinen ja ajatuksellinen kuilu, ja viranomaisten saaminen ymmärtämään tutkimuksen sisältö on tunnetusti vaikeaa.

Tutkimusmenetelmästäni

Oppikirjojen mukaan käyttämäni menetelmä on teoreettista tilastotiedettä. Enhän ole tehnyt itse ensimmäistäkään perustietojen keruuta, otosta tai haastattelututkimusta. Kaikki käyttämäni tutkimustieto on lainattu muualta. En ota vastuuta muiden tekemien tutkimusten oikeellisuudesta, niitä on voinut vapaasti kritisoida silloin kun ne ovat ilmestyneet.

Tutkimukseni johtoajatus on ollut se, että koska tunnen työuraltani työajanseurantajärjestelmiä, palkanlaskentajärjestelmiä ja olen myös soveltanut työelämässä työaikalakia ja erilaisia työehtosopimuksia palkanlaskentaan, minulla on sellainen kokonaisnäkemys, että pystyn luomaan kokoaikaisten palkansaajamiesten ja -naisten ansiotasosta ja palkkatasosta mahdollisimman totuutta lähellä olevan kuvan käyttämällä jokaisessa osa-alueessa Suomen parhaiden asiantuntijoiden tekemiä tutkimuksia, joita löytyy Tilastokeskuksen julkaisuista ja nykyään myös kiitettävästi Internetistä. Minuakin tarkemman lopputuloksen saa se, joka pystyy keräämään

tästä aiheesta yhden ainoan aineiston, joka sisältää tiedot kaikilta osa-alueilta. Nykyisin tuotettavat palkka-aineistot eivät ole kelvollisia. Mutta tämän kirjan kirjoittaja on vakuuttunut, että sellaisen tutkimuksen tekeminen on sekä kallista että aikaa viepää. Tämä siksi, että Tilastokeskuksen eri tilastojen tietoja ovat miltei mahdoton yhdistää. Tiedot voivat olla työllisistä, palkansaajista, täysaikaisista, jotka tekevät yli 30 tuntia, täysaikaisista, jotka tekevät yli 90 % alansa normaalista, koko vuoden täysaikaisesti työskennelleistä ym epämitallisista aineistoista. Ansioita mitataan vuosiansioina, kuukausiansioina ja tuntiansioina. Tarkasteluväli voi olla vuorokausi, työpäivä, viikko, kuukausi tai vuosi. Ja samassakin julkaisussa eri tilastot ovat usein eri vuosilta.

Tilastokeskus rajaa ihmisiä tutkimuksen ulkopuolelle milloin milläkin periaatteella ja tutkimusaineistoon tehdään loogisuustestejä, joilla aineistoa poistetaan. Esimerkiksi aineisto hylätään, jos henkilö ilmoittaa tehneensä yli 80 tuntia töitä viikossa. Minullakin on työhistoriassani muutama viikko, jolloin työviikkoni olisi poistettu tutkimuksesta. Paljonhan ihmiset tekevät tutkimus-, tuotekehitys- ja muuta projektityötä, jossa työtunteja ei lasketa.

Millaisin tiedoin pitäisi oikeudenmukainen palkkavertailu tehdä?

Oikeudenmukaisten palkkavertailujen tekemiseen tarvitaan mm seuraavia taitoja:

1. Riittävä tuntemus työntekijöiden työajan seurantajärjestelmistä.
2. Riittävä tuntemus siitä, miten työajan seurantajärjestelmistä muodostetaan palkanlaskennan lähtöaineistoa.
3. Riittävä tuntemus siitä, mitkä palkanlaskennan tiedot kuvaavat oikein reaali maailmaa.
4. Riittävä tuntemus siitä, miten palkanlaskennan tiedoista muodostetaan työnantajaliitolle menevät raportit.
5. Riittävä tuntemus siitä, miten Tilastokeskus täydentää työnantajaliitoilta saamaansa palkka-aineistoa niiden työntekijöiden tiedoilla, joiden työnantajat eivät ole järjestäytyneitä.
6. Riittävä tuntemus eri työntekijäryhmien työehtosopimusten sisällöstä.
7. Riittävä tuntemus siitä, mitä tietoja ja aineistoa Tilastokeskuksen

palkka-aineistosta puuttuu

8. Riittävä tuntemus verotuksesta

9. Riittävä tuntemus työeläkelaista sekä Kelan maksuista ja korvauksista

10. Kyky verrata tutkimusaineistoa ja tutkimuksen lopputulosta muihin saatavissa oleviin tietoihin.

TARKISTUSLISTA

Kun luet palkkatilastoja, joissa verrataan miesten ja naisten palkkoja, suosittelen käyttämään tätä tarkistuslistaa, jotta voit vakuuttua tutkijan ja tilaston tasapuolisuudesta:

- 1 Miten ja mistä aineisto on kerätty? Kuinka täydellistä se on? Puuttuuko siitä tasa-arvon kannalta tärkeitä, isoja henkilöryhmiä, kuten opettajat tai maanpuolustustyötä nollapalkalla tekevät asevelvolliset? Mitä muita ryhmiä on jätetty pois? Kuvaako tutkija tarkasti aineistonsa ja suorittamansa valinnat?
- 2 Miten tutkija määrittelee palkan? Miten hän suhtautuu esim. seuraaviin palkan osiin: Palkalliset ylityöt, palkattomat ylityöt, urakka- ja suoritepalkat, työaikalisät, olosuhde- ja muut vaatavuuslisät?
- 3 Ottaako tutkija huomioon miesten ja naisten eripituisen työajan, vai laskeeko hän kaikki kuukausipalkat yhteen välittämättä eri palkansaajien eripituisista kuukausityöajoista? Onko käytetty kuukausityöaika vuosityöaika jaettuna 10,5:llä? Miksi se poikkeaa siitä?
- 4 Ottaako tutkija huomioon todellisen tehdyn työajan? Ottaako hän huomioon ylitoiden vaihtamisen vapaaksi? Ottaako hän huomioon, että työaikalaki sallii esimiesasemassa ja ylemmille toimihenkilöille työsopimuksen, jossa ylityöt sisältyvät palkkaan? Ottaako hän huomioon eripituiset vuosilomat eri palkansaajaryhmillä? Ottaako hän huomioon työntekijän omasta sairaudesta johtuvat sairauspoissaolot?
- 5 Ottaako tutkija huomioon erilaisten työehtosopimusten vaikutuksen tehtyyn työaikaan? Ottaako tutkija huomioon

- esimerkiksi, että eräissä työehtosopimuksissa ruokatunti lasketaan työaikaan?
- 6 Laskeeko tutkija bruttopalkkaa vai käteen maksettua palkkaa?
 - 7 Ottaako tutkija huomioon, että työsuhteesta voidaan maksaa verotettavaa ansiota myös muilta luukuilta? (kuten KELA)
 - 8 Ottaako tutkija huomioon, että ennakonpidätyksissä tehdään tulonsiirtoja miesten ja naisten kesken? (esim. TEL-mak-su)
 - 9 Ottaako tutkija huomioon näkymättömät palkkaedut, jotka käyvät ilmi työehtosopimuksista, kuten lomien pituudet, irtisanomissuoja, eläkeikä, eläkkeen suuruus, jne?
 - 10 Kertooko tutkija tarkasti tutkimustulostaan julkistaessaan, mitä hänen saamansa tutkimustulos tarkasti selitettyinä tarkoittaa?

Muutamia poimintoja heistä, ketkä ovat käyttäneet sanontaa ”naisen euro on 80 senttiä” ?

Pyydän anteeksi kaikilta kuuluisuuksilta, joita en ole maininnut.

- Tasavallan presidentti Tarja Halonen sisällytti lauseen virkaanastujaispuheeseensa 2006. ”Naisen euro on edelleen vain 80 senttiä.”
- Pentti Arajärvi. Vuonna 2005 hän lausui puheessaan ”Hyvinvointiyhteiskunta”: ”Yksinäiset naimattomat miehet saavat jopa pienempää palkkaa kuin naimattomat naiset, vaikka kokonaisuudessa naisen euro on tunnetusti 80 senttiä.”
- Matti Vanhasen toinen hallitus on asettanut hallitusohjelmassaan tavoitteekseen: ”Hallituksen tavoitteena on naisten ja miesten välisten palkkaerojen selkeä kaventaminen tällä vaalikaudella.” Tasa-arvoministeri Stefan Wallin kertoi eduskunnassa 9.2.2009 asiasta näin: ”Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelmaan kirjattu työelämän tasa-arvoa ja samapalkkaisuutta edistävä ohjelma (samapalkkaisuusohjelma) on valmisteltu sosiaa-

li- ja terveysministeriön asettamassa kolmikantaisessa työryhmässä. Kolmikantaiselle seurantaryhmälle on asetettu uusi korkean tason seurantaryhmä vuosille 2007-2011 ja hallitus jatkaa ohjelman toteuttamista. Samapalkkaisuohjelman päätavoite on kaventaa naisten ja miesten välistä palkkaeroa nykyisestä 20 prosentista vähintään viidellä prosenttiyksiköllä vuoteen 2015 mennessä säännöllisen työajan ansioista laskettuna. Lisäksi ohjelma pyrkii tasa-arvolain mukaisen samapalkkaisuperiaatteen toteuttamiseen.”

- Kaari Utrio kirjassaan: ”Suomen naisen tie – pirtistä parlamenttiin” hän sanoo asian näin: ”2000-luvun alussa ... naisen palkka oli edelleen keskimäärin viidennes miehen palkkaa pienempi.”
- Sari Näre kirjassaan ”Kokonainen nainen”: ”...suomalainen nainen saa vain 80 % miehen palkasta...”
- Päivi Lipponen (toim) (6): ”2000-luvun alussa naiset ansaitsevat 80 % miesten palkasta”. Toimittajalle lienee sattunut lipsahdus, kun kysymykseen: ”Onko naisjohtajien ja miesjohtajien taloudelliset edut samanlaiset (Yhdysvalloissa)?” Ja kirjassa on vastaus: ”Ero on 80 senttiä dollarilta.”
- Anne Maria Holli kirjassa Tasa-arvopolitiikan haasteet: ”Uutisarvoa ei edes ole pyrkimyksellä poistaa se noin 20 % suuruinen ero naisten ja miesten palkoissa, joka on pysynyt lähes muuttumattomana viimeiset 15 vuotta.” Kirjan sivu 62 on miltei kokonaan pyhitetty tälle 80% väitteelle taulukoineen.
- Ritva Savtschenko samassa kirjassa sanoo sivulla 197: ”Perinteisesti naisten palkat ovat olleet 20-30 prosenttia pienemmät kuin miesten.”
- Tasa-arvoklinikka.fi Nämä nettisivut ovat täynnään hokemaa ”naisen euro on 80 senttiä”. Portaali tuotettiin Euroopan sosiaalirahaston ja Etelä-Suomen lääninhallituksen rahoittamassa projektissa ”Tasa-arvoklinikka ja verkottuminen vuosina 2006–2007”. Selaisin muutaman sivun ja toteutuksesta vastaavat pelkäävät naiset.
- Heli Järvinen, Vihreät naiset ry:n puheenjohtaja: “- -

naisten palkkaeuro on edelleen 80 senttiä ja eläke-euro 75 senttiä”.

- Akavan puheenjohtaja Matti Viljanen: ”Akavalainen eli korkeakoulutetun euro on Viljasen mukaan 70 senttiä eli huonompi kuin naisen euro, jonka on laskettu olevan 80 senttiä.
- SAK:n tasa-arvosivustot osoitteessa
<http://www.sak.fi/suomi/tyossa.jsp?location1=2&sl2=9&lang=fi&id=29917>
- Jyri Häkämies (kok): Ote kirjoituksesta Kouvolan Sanomissa 9.3.2006: ”Kun suomalainen mies tienaa euron, saa nainen samasta työstä 80 senttiä. Nainen siis ansaitsee keskimäärin 77 prosenttia miesten palkoista.” Kirjan kirjoittajan kommentti: Tämä prosenttilasku on yhtä briljanttia poliittista liturgiaa kuin kirjoituksen ajatuskin.
- Akavan sivut Tuulikki Petäjäniemen selvityksestä 2004: ”Petäjäniemi korostaa, että sitä voidaan pitää yleisenä tasa-arvon mittarina, mutta se ei sinällään kuvaa palkkaeroja.”
http://www.akava.fi/files/674/Akava_uutiset_4_2004_sama_palkkaisuusjuttu.pdf
- Anneli Jäätteenmäki (kesk) nettisivuillaan annelijaatteenmaki.fi joulukuussa 2008: ”Naisten euro on EU:ssa keskimäärin 85 senttiä, Suomessa vieläkin vähemmän eli 80 senttiä.” Myös MTV3:n nettisivuilla 28.6.2002 ”Työelämän epätasa-arvo on kansallinen häpeätahra. On lohdutonta, että edelleen, tänäkin päivänä, naisen tienaa euro on vain 80 sentin arvoinen.”
- Paula Sihto (kesk) nettisivullaan paulasihto.fi 2008: ”Hallitus asettaa tavoitteekseen nostaa naisen euroa viidellä sentillä 80 sentistä 85 senttiin.” Sihto jatkaa: ”Eikö naisen euro ole sama kuin miehen euro? Ei ostovaiheessaakaan tunneta miesten ja naisten hintoja.” Kirjoittajan kommentti: Paula Sihto taitaa luulla, että kyseessä ovat nettoeurot, kun hän puhuu ostamisesta kaupassa. Kaupassa voidaan käyttää vain nettoeuroja ja niistä Tilastokeskuksen palkkavertailuissa ei ole kysymys. Jos lasket-

taisiin nettoeuroina, palkkaero kutistuisi heti noin 4 %.

- Palkkatyolainen.fi : ”Tosin eri tilastot antavat palkkaerosta hieman erilaisia lukuja, mutta naisten euro ei mitenkään laskien ylitä 80 senttiä.”
- Hanna-Leena Hemming (kok) (sivut hemming.ws): Faktaa, että naisen euro on 80 senttiä, on puolusteltu
- Vasemmistoliitto.fi: ”Naisten euro palkkauksessa on edelleen vain vajaa 80 senttiä. ... ”
- Stefan Wallin, tasa-arvoministeri (ruots) 13.3.2008: ”Nyky-naisia puhuttavat ongelmat ovat kuitenkin tuttuja jo sadan vuoden takaa. Naisten euro on yhä 80 senttiä.”
- Työministeriö 8.3.2004 Työministeri Tarja Filatov: ”Naisen euro on 80 senttiä.” Valtioneuvoston sivut vn.fi
- Sosiaalidemokraattiset naiset 2006: ”Palkkatasa-arvosta säädettiin laki vuonna 1963, mutta silti naisen euro on 83 senttiä miehen eurosta” (naiset.sdp.fi)
- Bjarne Kallis (kd) eduskunnassa 23.5.2007: ”Vuoden 1963 kohdalle on tehty merkintä "naisille ja miehille sama palkka". Jos tämä merkintä olisi täyttä todellisuutta, voitaisiin lopettaa puheet siitä, että naisen euro on 80 senttiä.”
- Tarja Filatov ehdottaa naisille veroalea Dooris-lehdessä 14.5.2008 sivulla 6 sukupuolen mukaan, koska naisen euro on sen 80 senttiä: ”Jos palkkaeroja ei saada kurottua umpeen, on naisten ”leivän hintaa” laskettava tai verotusta alennettava sukupuolen mukaan.”
(Huomautukseni: tässä on se huvittava piirre, että naisten verotus on keskimäärin jo muutaman prosentin keveämpää kuin miesten.)
- Tasa-arvoministeri Tuula Haatainen (sd) tasa-arvokliinika.fi 2007: ”Kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma käynnistyi viime vuonna hallituksen ja työmarkkinaosapuolten yhteistyönä. Ohjelman tavoitteena on, että naisten ja miesten välinen palkkaero, joka on laskettu säännöllisen työajan keskikuukausiansioiden perusteella, kaventuisi nykyisestä noin 20 prosentista vähintään viidellä prosenttiyksiköllä vuoteen 2015 mennessä.”

- Liisa Huhta-Rosa Meriläinen: Feministin käsikirja. Sivulla 85 he kertovat, että naisten palkat ovat 20 % pienempiä kuin miesten palkat. Lisäksi he samalla sivulla kertovat: ”Noin 10 prosenttia palkkaerosta syntyy siitä, että naisille maksetaan huonompaa palkkaa samoista ja samanarvoisista töistä”. Tietenkään heillä ei ole nimetä yhtään tutkimusta väitteidensä tueksi. Rosa kutsuu itseään tieteiskirjailijaksi. Oikea tieteiskirjailija tarkistaa antamiensa tietojen paikkaansa pitävyyden.

Kirjoittajan mielipide: On todella tasa-arvopolitiikassa haasteita, kun ammattiyhdistysvaikuttajat, poliittiset vaikuttajat ja tasa-arvopolitiikan tekijät tietävät näinkin vähän palkkatilastojen todellisesta sisällöstä.

Osa 5. Fundeerausta ja spekuleerausta

Henkilökohtainen mielipiteeni on, että Suomessa tulee vallita perustuslain mukainen yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja samanarvoisuus miesten ja naisten välillä. Miesten ei tarvitse saada yhtään enempiä palkkaa kuin naistenkaan samanarvoisesta työstä, mutta heidän ei tule tyytyä yhtään vähempäänkään.

Harmi vain, ettemme elä kommunistisessa yhteiskunnassa, missä palkat voitaisiin määrätä kommunistipuolueen politbyroon määräyksellä, vaan elämme vapaassa maailmassa, jossa markkina-arvot vaikuttavat jopa palkkoihin. Jos emme maksa Suomessa kilpailukykyisiä palkkoja eräille ammattiryhmille, koulutettu väki muuttaa paremman palkan perässä ulkomaille. Ja toisaalta, jos eräiden ammattiryhmien palkat eivät pysy Suomessa riittävän alhaisina, teollisuus siirtää tuotantolaitoksensa maihin, joissa on parempi kustannustehokkuus. Julkisen sektorin palkanmaksukyky on suhteessa verotuloihin, joka taas riippuu Suomen kilpailukyvästä globaaleilla markkinoilla. Kylmänä pohjoisen maana, jolta puuttuvat suuret luonnonrikkaudet, meidän on ylläpidettävä kilpailukykyistä vientiteollisuutta, jotta voimme kattaa tuonnin kustannukset. Ja Suomen kotimarkkinateollisuuden on pidettävä kustannukset alhaisina, muuten tuonti syrjäyttää sen. Koska vientiteollisuuden palveluksessa olevat ovat avainasemassa kaupan tasapainon saavuttamiseksi, heillä on yleensä keskimääristä suuremmat palkat, se on kokonaisuuden kannalta vain hyväksyttävä, elleimme halua siirtä Itä-Saksan tapaiseen suljettuun yhteiskuntaan.

Miksi miesten ansiotaso on korkeampi, mutta palkkataso alempi kuin naisten?

Tasa-arvotutkimuksia tarkastelemalla olen päätenyt seuraaviin johtopäätöksiin:

- Miehet ovat halukkaampia panostamaan työntekoon ja urakehitykseensä. Miesten normaali työaika on pidempi kuin naisten ja miehet vaihtavat työpaikkaa useammin kuin naiset.

- Miehet tekevät palkallisia ja palkattomia ylitöitä naisia enemmän. Uutteruutensa vuoksi miesten oma vapaa-aikaa lyhenee ja yhdessä perheen kanssa vietetty aika supistuu. Kotitöitäkään mies ei ehdi mielestään riittävästi tehdä, mutta miehen ansio- ja kotitöiden yhteenlaskettu aika on silti suurempi kuin naiskumppanin yhteenlaskettu vastaava aika.
- Olisiko pitkä työaika ja raskaat työt myös osasyy miehen lyhyempään keskimääräiseen elinikään?
- Nainen ei tee ylitöitä vain rahan vuoksi, vaan myös voidakseen lyhentää työaikaansa. Nainenhan vaihtaa miestä useammin ylityöt vapaaksi. Neljän tunnin ylityöstä voi saada seitsemän tuntia vapaana.
- Naiset hakeutuvat töihin, joissa on lyhyt työaika. Naiset hakeutuvat töihin lähemmäs asuntoaan kuin miehet. Naiset tyytyvät pienempään palkkaan mieluummin kuin pidentävät työmatkaansa tai työaikaansa tai kokevat työpaikan vaihdoksesta aiheutuvat hankaluudet. Naiset tekevät miehiä vähemmän ylitöitä, lisätöitä ja päivystysluonteisia töitä. Naisten työpaikoissa on alempi eläkeikä ja pidemmät lomat kuin miesten. Esim. IS haastatteli 9.4.2009 sosiaalityöntekijää, jolla oli peräti 7 viikon vuosiloma.
- Miehet hakeutuvat matemaattisia ja loogisia ominaisuuksia vaativiin töihin teknisille aloille. Naisten houkuttelemisen näille aloille ei ole johtanut toivottuihin tuloksiin, vaikka kotimaisesta ja globaalista kysynnästä johtuen näillä aloilla työskentelevät ansaitsevat hyvin. Vuoden 1988 paikkeilta alkaen Teknisiin Korkeakouluihin on päässyt osa hakijoista alemmin vaatimuksin (ns. kukkaistekkarit), mutta valmistuttuaan he ovat hakeutuneet usein pois alaltaan tai kouluttautuneet uudelleen ns. naisten aloille. Katso Tiina Salokankaan pro gradu osoitteesta:
http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/val/sosps/pg/salokanga_s/teknilli.pdf. Siten kalliita koulutuspaikkoja on viety turhaan muilta ja monilla aloilla on ollut työvoimapulaa. Moninkertainen koulutus vähentää työvuosia ja alentaa

myös eläkkeen määrää.

- Naisia ei aina kiinnosta edetä urallaan ja ryhtyä esimieheksi, jos se merkitsee lisää työaika. Nainen ajattelee, että elämä voi olla tyydyttävää ilman liikaa rehkimistäkin. Sisä-Savon Sanomissa oli 5.3.2009 pääkirjoitus naisten päivän kunniaksi: ”Nainen, ajattele kuin mies!” Siinä Tarja Lappalainen sanoo mm. näin: ”Toisaalta – jos naiset eivät halua johtaviin asemiin, on heillä oltava siihenkin oikeus. Valta ja siihen lähes aina liittyvä vastuu eivät kaikkia naisia kiinnosta. Se on valinta, joka voi olla jopa naisellista viisautta. Pysyttelemällä poissa liian tuulisilta paikoilta elämä voi olla paljon enemmän elämisen arvoista ja sisältörikasta.”
Kirjoittajan huomautus: Mutta, mutta ... pitää ottaa huomioon, että vastuun lisäksi johtavassa asemassa olevalle yleensä kuuluu myös parempi palkka.
- Miehillä jäävät asevelvollisuuden lisäksi raskaat, vaaralliset, likaiset ja muutenkin olosuhteiltaan hankalat työt. Tuntipalkkaisia miehistä on 24 %, naisista vain 13 % (30).

Miten miesten ja naisten ansiotasoa voidaan supistaa?

Koska naisten palkkataso on parempi kuin miesten, on puututtava niihin seikkoihin, joiden johdosta miesten ja naisten vuosiansioissa on eroja:

- Joko miesten keskimääräistä normaalityöaika lyhennetään kolmella tunnilla viikossa tai vaihtoehtona naisten kasvatetaan kolmella tunnilla viikossa, jolloin ansiot muuttuvat työtuntien suhteessa.
- Kaikille työntekijöille määrätään lailla sama vuosityöaika.
- Jotta palkkaero ei muodostuisi siitä, että naiset hakeutuvat pienempipalkkaisiin tehtäviin, on lailla määrättävä, että kaikissa ammateissa ja kaikilla esimiestasioilla tulee olla yhtä monta miestä ja naista. Jos esimiestyöpaikkoja on vain pariton määrä, vaihdetaan sukupuolta viikon välein.
- Yli- ja lisätöiden teko kielletään

- Työntajan tulee sakon uhalla valvoa, ettei kukaan tee palkattomia ylitöitä. Työnantaja ei saa edes soittaa työntekijälle työajan ulkopuolella
- Hälytystyö ja varallaolo kielletään
- Työaikalisät lopetetaan, samoin sunnuntaityökorvaukset.
- Olosuhde- ja vaativuuslisät lopetetaan
- Tuntipalkat, urakka- ja provisiotyöt kielletään, kaikille kiinteä kuukausipalkka ilman kannustus- yms. lisiä
- Kaikilla on oltava oikeus pitää ruokatunti työajalla ja muutenkin on oltava vain yksi työehtosopimus, jota sovelletaan kaikkiin työntekijöihin
- Naisille määrätään asevelvollisuutta vastaava siviilipalvelus 19:n vuoden iässä. Tietysti palkattomana ja ilman eläkeoikeutta.
- Vanhempainraha nostetaan nykyisestä 80%:sta sataan.
- Progressiivinen verotus poistetaan
- Työergonomiasäännöt muutetaan samoiksi miehille ja naisille
- Työeläkemaksut lasketaan erillisinä miehille ja naisille EU:n säännösten mukaisesti aivan kuten suomalaiset vakuutusyhtiöt jo muutenkin tekevät

Koska ansioerot Suomessa muodostuvat miesten utterammasta työnteosta, näiden muutosten jälkeen Suomessa ei olisi miesten ja naisten vuosiansioiden eroja miesten hyväksi. Tosin en tiedä, olisiko Suomessa kohta enää jäljellä palkkatyöläisiäkään, kun kilpailukykymme olisi mennyt.

Onko sukupuoli vain korvien välissä (ja vatsassa?)

Sukupuolilla ei ole eroja, kuuluu yleinen väite.

Tein sukupuolitestin Tilastokeskuksen aineistolla. Tilastokeskuksen julkaisussa Sukupuolten tasa-arvo, Naiset ja Miehet Suomessa 2007 (2) löytyy sivulta 58 taulukko 4.10 Naisten ja miesten inflaatio, Tietojen lähde: Hintatilastot, Tilastokeskus.

Alaviitteessä kerrotaan miesten ja naisten luokittelusta seuraavaa:

”Hintakehitystä voi arvioida jakamalla hyödykkeet naisten ja miesten tavaroihin ja palveluihin. Naisten ostoskoriin on laskettu yhteisten tavaroiden lisäksi mm. siideri, paikallismatkat, elokuva- ja teatteriliput, kasvisruoka ja salaatti. Miesten koria täydennettiin keskioluella, sikareilla, moottoripyörällä ja porsaanleikkeellä.”

Tilastokeskuksen luokittelussa minä olen ilmiselvästi nainen. Ja feministien moniulotteisessa avaruudessa pidän itseäni kriittisesti ajattelevana liberaalifeministinä.

Kuka saa tutkia?

Aikaisempia tutkimuksiani on arvosteltu ja vähätelty sillä, että en ole ”oikea” tutkija. Totta on, että en ole ansainnut elantoani tutkijan työllä sitten 1960-luvun. Mutta päätoiminen tutkijan urani päättyi siihen, että valtion virkaa ei voinut saada, ennen kuin oli suorittanut asevelvollisuuden. Ja sieltä palattuani minut houkuteltiin atk-työhön.

Suomessa on elinkeinovapaus muuten, mutta tietyissä ammateissa valtio haluaa säädellä ammattitaitoa. Kuka tahansa ei saa tehdä sähköitä, kuka tahansa ei saa huoltaa hissejä jne, vaan elinkeinovapaus koskee näissä tapauksissa vain niitä henkilöitä, jotka valtion organisaatio on auktorisoinut.

Tutkimuksessa Suomessa on täysi vapaus. Kuka tahansa saa tutkia. Katson oman taustani olevan riittävän ammattitaitoisena (katso CV:täni), jotta voin kutsua itseäni tilastotutkijaksi, ainakin silloin kun analysoin työajanseurannan ja palkanlaskennan tietoja.

Mitä on tasa-arvo?

Tuija Tiitisen kirjan ”Tosinaisen käsikirja” (21) lopussa on sanasto, jossa määritellään tasa-arvo näin: ”Tasa-arvo = Kaikkien yhtäläinen vapaus kehittää omia kykyjä ja tehdä valintoja. Viittaa usein vain naisen oikeuksiin suhteessa miehiin.”

Minun mielestäni tasa-arvoon tulee liittää myös oikeus tarkastella miesten oikeuksia suhteessa naisiin enkä halua Suomen siirtyvän fe-

mokratiaan. (Tässä femokratia = naisten ja profeministimiesten johtama näennäisdemokratia, missä kaikki asiat suodatetaan ”rusinat pullasta” - feministisen seulan lävitse.)

Mikä on Tilastokeskus?

(Internetistä kopioituna:) Valtiovarainministeriön toimialan organisaatiot: Tilastokeskus

Tilastokeskuksen pääjohtajan nimittää tasavallan presidentti valtioneuvoston esityksestä.

Tilastokeskuksen johtokunnassa on enintään seitsemän jäsentä. Yhtenä jäsenistä on tilastokeskuksen pääjohtaja, minkä lisäksi tilastokeskuksen henkilöstöllä on oikeus valita keskuudestaan enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan yksi jäsen johtokuntaan. Valtioneuvosto nimittää muut (5) johtokunnan jäsenet enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan sekä määrää johtokunnan puheenjohtajan.

Tilastokeskuksen yhteydessä toimii tilastoneuvosto, jonka tehtävänä on antaa lausuntoja tilastotointa koskevista laajakantoisista kysymyksistä, arvioida yhteiskunnan tietojen tarvetta sekä tehdä ehdotuksia tilastojärjestelmien, tilastojen, rekisterien ja muiden tietoaisteistojen suunnitelmalliseksi kehittämiseksi.

Valtiovarainministeriö määrää tilastoneuvostoon enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan puheenjohtajan ja enintään kaksitoista muuta jäsentä. Tilastoneuvosto valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan.

Pitäisikö Tilastokeskuksen poliittiset kytkökset poistaa?

Erään Helsingin Sanomissa olleen kirjoituksen kärki oli kohdistettu siihen, että Tilastokeskus on valtion laitos ja sen tietojenkeruu ja tutkimukset ovat siten poliittisesti vallanpitäjiin sidoksissa. Kirjoituksessa esitettiin, että valtiosta riippumaton tilastolaitos sopisi paremmin tehtävään.

Olen kirjoittajan kanssa samaa mieltä. Tasa-arvotutkimuksessa Tilastokeskuksen nimissä julkaistut tutkimukset ovat noudattaneet ns. po-

liittisesti korrektaa linjaa, jonka mukaan naisia sorretaan palkkamarkkinoilla, vaikka yhtään kokonaistutkimusta asiasta en ole löytänyt, joka kestäisi tutkimusaineistonsa ja lopputuloksensa sisällön julkistamisen puolesta kriittisen tarkastelun. Kun monet Tilastokeskuksen ulkopuoliset tutkijat toimivat apurahojen turvin tai tilapäisessä työsuhteessa projekteissa, he ovat löyhässä hirressä, jos he tutkimuksissaan löytävät Tilastokeskuksen tilastoista poikkeavia tuloksia. Tasa-arvotutkijoita, jotka olisivat riippumattomia julkisen sektorin rahoituksesta on Suomessa tosi vähän.

Kun voin osoittaa, että esimerkiksi palkkatasa-arvoasiassa Tilastokeskus on antanut päättäjille tietoa, jota he eivät ole ymmärtäneet oikein ja siksi esimerkiksi Vanhasen toiseen hallitusohjelmaan on sisällytetty oudosti muotoiltuja yhteiskunnallisia tasa-arvotavoitteita ("Hallituksen tavoitteena on naisten ja miesten välisten palkkaerojen selkeä kaventaminen tällä vaalikaudella"). Voimme kai todeta, että Tilastokeskus ei ole onnistunut tehtävässään demokraattisen yhteiskunnan tasapuolisena tietojen kerääjänä, yhdistäjänä, analysoijana ja julkistajana. Mielestäni Tilastokeskuksen pitäisi olla puolueeton ja valtiosta riippumaton.

Mistä tutkimukseni alkoi?

Jäätyäni eläkkeelle aloin käyttää Hyvinkään erinomaista kirjastoa hyväkseni. Perusopintoni Helsingin Yliopistossa käsittivät tilastotiedettä, matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa ja tähtitiedettä. Kuitenkin ajauhin jo vuonna 1963 tietojenkäsittelyalan pariin ja siitä tulikin myöhemmin pääasiallinen työurani. Perusopintojeni vuoksi olin kiinnostunut viemään yritysten tietojenkäsittelyn lopputulokset ytimekkäisiin avainlukuihin yrityksen tilasta.

Jo 1960-luvun alussa luin atk-alan oppikirjasta amerikkalaisen sloganin: "garbage in - garbage out". Suomeksi "roskaa sisään - roskaa ulos". Tämä tarkoittaa sitä, että on aina 100 % varmistettava, että laskevan lähtöaineisto on oikein. Jos lähtöaineistossa on virheitä, ei lopputulos voi olla oikein, käytti vaikka kuinka hienoja kaavoja tahansa tulosten saamiseen.

Lisäksi opettajani yliopistossa tilastotieteen professori Leo Törnqvist oli kuuluuista siitä, että hän itse kehotti aina epäilemään tilastoista tehtyjä tulkintoja. Hänen mielestään tilastot on yleensä laskettu oikein, jos ne on tehty oikeasta lähdeaineistosta ja niissä on esitetty virhemarginaali, mutta että tilastotiedettä taitamattomat henkilöt tekevät niistä vääriä johtopäätöksiä. Kyselytutkimuksista hän sanoi: ”Antakaa minulle lopputulos, niin minä laadin teille kyselytutkimuksen, joka tuottaa haluamanne tuloksen.”

Hänen minulle mieleenpainuvien oppitunnilla esittämänsä esimerkki tilaston ja todellisuuden väärityksestä oli ns. kävelykeppiotanta: Väite kuuluu: "Hopeapäinen keppi tuo vaurautta." Lontoon Cityn pankkien edustalta oli tehty otos, joka oli riittävän laaja ja jossa tutkittiin pankissa asioiden varallisuutta. Ja täysin 97,5 % tilastotieteellisellä varmuudella pystyttiin osoittamaan, että ne asiakkaat, jotka käyttivät hopeapäistä keppiä, olivat varakkaampia kuin ne asiakkaat, jotka eivät sellaista käyttäneet.

Eläkkeellä ollessani ostin vanhoja Suomen Tilastollisia Vuosikirjoja, jotka ovat olleet yöpöydälläni iltalukemistona ja kirjastosta lainasin lisää kiinnostavaa tilastomateriaalia.

Palkanlaskentajärjestelmiä kehitellessäni atk-ammattilaisena minua kiinnosti myös lukea Hyvinkään kaupunginkirjastosta lainaamiani tassa-arvoa koskevia tilastollisia teoksia. Hämmästykseni oli suuri, kun luin vuonna 1998 ilmestyneitä Tilastolaitoksen kustantamaa teosta "Naiset ja miehet Suomessa 1998", jossa eräällä sivulla mainittiin, että naisten palkat ovat 79 % miesten palkoista ja toisella sivulla mainittiin, että ne ovat 81 % miesten palkoista.

Useassa yrityksessä palkanlaskennasta vastanneena henkilönä tiesin, että yritykset lähettävät palkoista vain yhden tilastotiedot. Verottajalle menevissä tiedoissa ei ole kuin loppusummaa. Miten Tilastokeskus voi yksistä tiedoista saada kaksi erilaista tulosta? Minua kiinnosti, kumpi tulos voisi olla se oikea, mutta hämmennys olikin lopulta suuri, kun tajusin kuinka "pihalla" tutkijat ovat olleet. Tämä on syy, miksi aloin epäillä Tilastokeskuksen tiedoista syntyneitä poliittista liturgiaa / urbaania legenda: "Naisen euro on 80 senttiä".

Poliittinen liturgia = joutavanpäiväistä ja täysin sisällyksetöntä liirumlaarumia, jonka päästelijä ei itsekään usko omaan asiaansa.

Urbaani legenda = perätön uskomus tai kertomus, joka voi olla uskottavan tuntuinen, mutta jolle ei useimmiten löydy asiallista lähdeä, ja johon saattaa sisältyä mahdottomiksi osoittautuvia yksityiskohtia. (Wikipedia)

Luulen, että lähes kaikki suomalaiset tuntevat urbaanin legendan ”naisen euro on 80 senttiä”, mutta väitän, että 999,99 promillea suomalaisista ei ymmärrä, mitä se todellisuudessa tarkoittaa. Ja ne noin 50 ihmistä, jotka ymmärtävät, mitä tuo tilastotieto kertoo, eivät ole rohjenneet kertoa totuutta.

Tämä oli se syy, miksi aloin kerätä miesten ja naisten palkkaeroja käsittelevää tilastotietoa ja tutkimuksia, jotka käsittelevät kyseistä aiheä. Tämän tutkimuksen tarkoitus on kertoa niin tarkka totuus miesten ja naisten vertailukelpoisista keskipalkoista Suomessa kuin se suinkaan on mahdollista.

Miksi tarkka terminologia on tutkimuksissa tarpeen?

Arkielämässä käytetään paljon termejä, joiden tarkoitus ilmenee vain asiayhteydestä. Niinpä termi "palkka" voi tarkoittaa bruttopalkkaa, nettopalkkaa, kuukausipalkkaa, jne. Mutta mitä tarkoittaa: "Pekka saa parempaa palkkaa kuin Liisa"? Tarkoitetaanko sillä, että kun Pekka saa 2001 euroa kuukaudessa, niin Pekan palkka on parempi kuin Liisan palkka, joka on 2000 euroa kuukaudessa. Onko Pekan palkka oikeasti parempi kuin Liisan, jos Pekka tekee 167 tuntia töitä ja Liisa 152 tuntia samaa työtä kuukaudessa? Liisa pääsee lisäksi eläkkeelle pari vuotta Pekkaa aikaisemmin ja hänellä on vuosilomaa 7 viikkoa, kun Pekalla on 5 viikkoa. Huomaa myös, että Pekan ylityötunnin pohjapalkka 11,98 euroa ja Liisan 13,16 euroa.

Voiko erilaisia palkkaustapoja verrata keskenään? Paavo saa säännöllisen työajan kuukausipalkkana 2000 euroa eikä Paavon työehtosopimuksen mukaan tehtyjä työtunteja saa tutkia eikä mitata. Leena saa

1900 euroa kuukaudessa ja hänellä työaikaan lasketaan ruokailu-aika. Matti saa tuntipalkkaa 10 euroa tunti ja likaisen työn lisää 45 senttiä tunti jokaisesta työtunnista, joka täyttää työehtosopimuksen mukaisen vaatimuksen. Veera saa peruspalkkaa 5 euroa tunti ja lisäksi urakkapalkkana 5 euroa per jokainen kaivettu metri ojaa. Kalle tekee ryhmäurakkaa, jossa peruspalkan lisäksi maksetaan ryhmälle urakkalisää tehdystä perussuoritteen ylittävistä osista. Leena saa 1000 euroa kuukaudessa ja provision jokaisesta toimitetusta tilauksesta sen arvon mukaan. Leenan työaika on vaikea mitata, koska hän konsulttina kiertää 90 % ajastaan asiakkaiden luona. Miten tällaisen sekalaisen työläisjoukon palkkojen keskinäinen vertailu on mahdollista? Miten tasa-arvon kannalta oikeudenmukaisesti lasketaan, saavatko esimerkeissäni työskentelevät miehet parempaa palkkaa kuin naiset?

Itse olen sitä mieltä, että eri palkkausmuotojen palkanlaskennan tietoja ei voi tilastoissa verrata eikä laskea yhteen, sillä ensin olisi purettava jokainen työehtosopimus auki ja yhdenmukaistettava sinne upotetut asiat, kuten työaika, palkan muodostuminen jne. Koska Tilastokeskus kuitenkin tekee yhteenvetoja kaikkien palkkaustapojen yhteenlaskuna, olen tässä tutkimuksessa jättänyt oman mielipiteeni taka-alalle ja yrittänyt yhdenmukaistaa palkkaustavat keskenään vertailukelpoisiksi, vaikka Tilastokeskus ei sitä edes yritä tehdä. Tilastokeskus pitää kaikkia kuukausipalkkoja keskenään yhteenlaskukelpoisina, vaikka minun mielestäni sekä tunti- että kuukausipalkat pitäisi esimerkiksi vakioida samaan työtuntimäärään kuukaudessa, vaikkapa 170:een tuntiin.

Filosofista pohdiskelua tutkimuksen teosta

Miksi tutkija tutkii? Marxilaiset tutkijat kertoivat haluavansa parantaa yhteiskuntaa, länsimaiset tutkijat yleensä kertovat etsivänsä aikaisempia parempia selityksiä erilaisiin ilmiöihin tai tapahtumaketjuihin. Länsimaissa tutkimustuloksen oikeellisuuden arvioi tutkimusyhteisö. Niin kuin tähtitieteestä tunnemme, tuo parempiin selityksiin pyrkiminen on joskus osunut harhaan, mutta seuraavat tutkijapolvet ovat taas löytäneet uusien tutkimusmenetelmien ansiosta uutta, parempaa tietoa.

Mitä odotan tutkimukseni kohtalosta?

Mahtaako Suomesta löytyä tasa-arvoinen tutkijakunta, joka ottaa tämän tutkimuksen tarkasteluunsa, en ole varma. Jo sekin olisi palkkohen tasa-arvotutkimuksen edistämiseksi hyvä asia, että jokainen minun tutkimukseni argumentti käsiteltäisiin erillisenä ja osoitettaisiin joko vääräksi tai oikeaksi, tai sen tilalle lasketaan parempi arvio tai tutkimustulos. Minulle ei riitä, että sanotaan ”Pauli on väärässä”, vaan pyydän perustelut vastaväitteille.

Toivottavasti emme palaa 1600-luvulle, jolloin hierarkian ylimmät asteet (paavi ja kuninkaas) päättivät mikä tieteellinen tutkimustulos on oikein, mikä väärin. Vielä pahempaa olisi se, että tämä tutkimus vaiettaisiin kuoliaaksi, sillä väitteen ”naisen euro on 80 senttiä” oikeellisuuden presidentti, hallitus ja maamme eduskunta ovat jo mielestään ratkaisseet ja minun mielestäni harhaan ovat osuneet.

Kun itse olen opiskellut matematiikkaa, tilastotiedettä ja muita eksakteja luonnontieteitä, pidän tietenkin oikeana, että johtopäätökset tehdään sellaisten aineistojen ja laskelmien pohjalta, jotka ovat toistettavissa.

Jos olen tajunnut oikein eräitä naisten tekemiä tutkimuksia, niissä tieteentekijä ensin "valaistuu" lopputuloksesta ja sitten hän todistelee sen oikeaksi oman maailmankatsomuksellisen näkemyksensä, yhteiskunnallisten relaatioiden, kielellisen verbaaliakrobatian ja vapaasti valittavissa olevien ajatuskulkujen avulla. Naistutkijalla on jotain salaperäistä ylimaallista tietoa, jota ei tarvitse kokeellisesti osoittaa oikeaksi. Mieleen tulee Pariisin piispa Étienne Tempierin kaikkivaltainen argumentti vuodelta 1277 (27): ”Vaikka meistä saattaa havaintojen ja päättelyiden perusteella näyttää, että asiat ovat jollain määrättyllä tavalla, niin on mahdollista, että YY kaikkivallassaan on ne järjestänyt toisella tavalla”. YY oli silloin Jumala, nykyään jotkut tutkijat.

Luce Irigarayn mukaan feministien pitäisi luoda naisille aivan oma kieli, jotta he eivät joutuisi miehisen logiikan pauloihin. Hän on esimerkiksi sitä mieltä että fysiikka on sukupuolitettu ala. Yhtälöt on

tehty miesnäkökulmasta. Kappaleiden tutkimus on fysiikassa siksi hyvällä tolalla, koska se rinnastuu miesten sukupuolielimeen, joka on kova. Sen sijaan esimerkiksi turbulenssin tutkimus on vaikeuksissa, koska se on nestemäistä kuten naisen sukupuolielimet. Hänen mukaansa turbulenssin tutkimuksen vaikeus on siinä, että naista ja naiseutta ei ole määritelty oikein.

Hänen mukaansa keskeinen kysymys on myös, heikentääkö nykyinen tasa-arvoajattelu naisen mahdollisuuksia ja potentiaalia vaatimalla naiselle miehisen arvojärjestyksen etuja. Naisten ei tule vaatia miesten etuja, vaan luoda oma arvojärjestyksensä omine etuineen.

Onko siis sekin hänen mielestään tasa-arvon vastaista, että naisille ja miehille pyritään maksamaan samanarvoisesta työstä samaa palkkaa, vai mitä hän tarkoittaa? Palkka kun on sen vuoksi miehinen arvo, että se on tutkitusti miehelle tärkeä asia, ei niinkään naisille. Luulen, että feministinen uusi kieli on jo keksitty, sillä minun on vaikea ymmärtää näitä postmoderneiksi tunnustautuneiden tekemiä tutkimuksia, enkä taida olla ihan yksin.

Esimerkki tutkimuksen tulkinnasta, jota en ymmärrä, on sairaanhoitajien lakonuhan aikana julkisuuteen putkahtanut ”hutkimus”, joka otsikoitiin: ”Kunta-alalla tutkitusti raskaimmat työt”.

Johtopäätös oli tehty kyselytutkimuksesta, jossa työntekijöiltä kysyttiin, miten raskaaksi he työnsä kokivat. Minun mielestäni tutkimuksen tulkinta olisi kuulunut olla: ”Kunta-alan työntekijät kestävät huonoimmin työnsä rasituksia”. Kunta-alan työntekijöistä on lähes 80 % naisia. Syitä tähän raskaaksi kokemiseen voivat olla esimerkiksi: kuntien työntekijöinä on muita sektoreita heikommin työn fyysisistä ja/tai psyykkistä raskautta kestävät työntekijät, kunnissa on muita lyhyemmät työajat, muita pidemmät vuosilomat, muita alempi eläkeikä, muita enemmän naisia työtovereina, muita enemmän naisia esimiehinä jne. Yleensä kaikki ne seikat, joilla kunta-alan työntekijät, työt ja työolosuhteet eroavat muiden sektoreiden vastaavista tulisi asettaa tutkimuksen alaisiksi mahdollisina syinä siihen, että työntekijät kokevat työnsä raskaammaksi kuin muut. Tehdyn tutkimuksen perusteella minä en vakuuttunut, että kunta-alan työt sinällään ovat raskaampia kuin muualla.

Jos tutkimus olisi tehty työntekijöille, joilla on kokemusta vähintään kahdelta eri sektorilta (kunta-ala, valtio, yksityinen sektori) kuten minulla, niin työn raskauden arvio sektoreiden kesken olisi ollut totuudenmukaisempaa ja lopputuloskin ehkä toisenlainen.

Minä olen koulutukseni uhri, koska lähes kaikki opettajani yliopistossa olivat miehiä enkä ymmärrä muuta kuin että palkkaeroja pitää voida tutkia matematiikan ja tilastotieteen keinoin, kerättyä aineistoa analysoimalla. Jäähän tähän minunkin esitykseeni vielä se kinastelun aihe, mitkä miehen ja naisen työn tekemisestä saadut ansion osat ja mitkä työaikakäsitteseen ja työehtosopimukseen liittyvät asiat kuuluvat tasa-arvotarkasteluun ja mitkä pitää erottaa sen ulkopuolelle.

Haluavatko naiset kosta?

Koska en ole itse tutkinut asiaa, en voi varmasti sanoa, onko naisia joskus sorretty palkka-asiassa. Jos niin on tapahtunut, minun tutkimukseni osoittaa, että nyt asiat ovat päinvastoin. Nainen saa Suomessa elinaikanaan kiistatta enemmän rahaa ja rahaksi arvioitavia etuuksia tunnin työpanoksestaan kuin mies. Suomessa on työelämässä todella taloudellisesti edukkaampaa olla nainen kuin mies.

Poliittinen päätös on se, onko naisille nyt maksettava enemmän palkkaa joskus aiemmin mahdollisesti tapahtuneen palkkasorron seurauksena, mutta mielestäni koston ei pitäisi kuulua yhteiskuntamme periaatteisiin. Eikö naisille riitä se, että he tällä vuosituhanella ovat koko ajan saaneet palkkatyöstään vähintään saman verran kokonais-etuuksia kuin miehet?

Kun tällä tutkimuksella olen osoittanut, ettei naisille makseta keskimäärin vähemmän palkkaa kuin miehille, en kiistä sitä, etteikö joillakin työpaikoilla naiset voisi saada vähemmän palkkaa kuin miehet. Keskiarvon laskenta on matemaattisessa mielessä kuitenkin sellaista, että sitten varmasti löytyy myös työpaikkoja, joissa miehille vastavasti maksetaan vähemmän kuin naisille.

Missä viipty SUVAUS eli sukupuolivaikutuksen arviointi ?

Naiset maksavat Tuija Tiitisen (21) mukaan 40 % veroista ja veroluonteisista maksuista (TEL, työttömyysvakuutusmaksu ja sairauspäivärahamaksu). Minun laskupääni mukaan miehet maksavat siten 60 % veroista. Miten verotulot käytetään miesten ja naisten kesken? Kovalla tohinalla vaadittiin joku vuosi sitten valtion tulo- ja menoarvioon suvausta. Eipä ole näkynyt eikä kuulunut. Olisiko käynyt niin, että kun havaittiin, että naiset ovatkin valtion budjetista se eniten saava osa, niin asia päätettiin vaieta kuoliaaksi?

Tulo- ja menoarvion suvaus on kolmas hyvä väitöskirjan aihe.

Jos teemme saman suvauksen myös kuntien talousarvioihin, tulos näyttäne vieläkin naisvoittoisemmalla. Onhan esimerkiksi kuntien palkkamenoista valtaosa palkkoja naisille, sillä kuntien palkkalistoilla naisia on lähes 80 %. Kuntien verotuloista sanotaan harhaanjohtavasti, että niissä ei ole progressiota. Todellisuudessa niissäkin on, koska vähennykset ovat prosentuaalisesti pienipalkkaisia suosivat. Minkä pienempi palkka, sen pienempi on myös kunnallisveroprosentti. Jos keskimääräinen kunnallisveroprosentti tuhannen euron kuukausituloista on kymmenen, on se kolmen tuhannen euron kuukausituloista kuusitoista.

Kuntien tulojen ja menojen suvaus on neljäs ehdottamani väitöskirjan aihe.

Pia Pulkkinen sanoo Tilastokeskuksen kirjassa: ”Naiset ja miehet Suomessa 1994” (26) seuraavaa: ”Naisen ja miehen aseman ja sukupuolten välisen tasa-arvon seuraamisen kannalta on tärkeää, että kaikissa henkilöitä koskevissa tilastoissa on tarkastelunäkökohtana sukupuoli.” Eläketurvakeskuksen tilastoista on työlästä, jopa mahdollonta saada esille tarpeellisia sukupuolikohtaisia lukuja, kuten miten työnantajilta kerätyt maksut jakaantuvat miesten ja naisten palkkasummista kerättyihin maksuihin, kuinka paljon miehet ja naiset maksavat eläkemaksuja omista palkoistaan ja mitkä ovat miesten ja naisten eläkemenot. Miksi? Eikö Eläketurvakeskus halua palvella tutkijoita, joita kiinnostavat tasa-arvotutkimukset? Eikö Eläketurvakes-

kuksenkin pitäisi tehdä omista rahavirroistaan suvaus?

Onko niin, että suvaus voidaan tehdä vain niissä tapauksissa, missä se osoittaa, että naiset saavat vähemmän kuin panostavat? Vaietaanko suvauksen lopputuloksesta, jos asia on päinvastoin? Onko suvaus ”rusinat-pullasta-feminismiä”? Kuka saa määritellä, mitä on suvaus kulloisessakin kohteessa?

Vähemmän hauskana yksityiskohtana voin kertoa, että kun Lipposen hallituksen ”Työssä jaksamisen ohjelma” (eläkeuudistuksen pohjaksi) suvattiin, kukaan ei suvauksessa huomannut, että miehet kuolevat 7 vuotta naisia aikaisemmin, eikä sitä, että miehet maksavat yli 55 % eläkemaksuista, vaikka saavat vain 46 % eläkkeistä. Ovelasti suvat-
tu!

Suvauksesta ovat puhuneet mm. Sirkka-Liisa Anttila (kesk), Anni Sinnemäki (vihr), Tarja Filatov (sd), Jenni Haukio (kok) ja Suvi-Anne Siimes (vas). Netistä löytyy lisää vaikka kuinka paljon suvausta vaativia. Usean puhujan esimerkki suvauksessa löydetystä vääryydestä on jäähallien rakentaminen miesten jääkiekonpeluuta varten. Tämä on sitä mainitsemaani ”rusinat-pullasta-feminismiä”. Suvausta ei kukaan esitä tehtäväksi koko kuntatalouteen, miksiköhän?

Kiitokset

Haluan kiittää opettajiani Helsingin Yliopistossa (osa edesmenneitä), erityisesti professoreita (aakkosjärjestyksessä) Gustaf Elfving, Nils Fontell, Raimo Lehti, Olli Lehto, Lauri Myrberg ja Leo Törnqvist. He opettivat, ettei tutkimuksen teko ole vain aivoissa syntyviä oivaluksia, vaan myös loputonta lähdeaineiston metsästystä ja kriittistä tutustumista niihin, tietojen analysointia, vaihtoehtojen etsimistä, epärointiä, epäilyä ja tulosten työstämistä. Briljanttien aivojen lisäksi tutkijalle on eduksi myös vahvat istumalihakset.

Haluan kiittää Kansaneläkelaitosta, Eläkevakuutusyhtiö Varmaa, Vakuutusyhtiö Suomea sekä Valtiokonttoria. Ilman niitä minun ei taloudellisesti olisi ollut mahdollista tehdä tätä tutkimusta. Eläkesuorituksenne on aina tullut ajallaan.

Haluan kiittää niitä esimiehiäni, jotka ovat säilyttäneet yrityksen työajanseurannan ja palkanlaskennan minun vastuulleni. Ilman heitä en olisi koskaan tiennyt kuinka vaikeaa ja pennin/sentin murto-osan tarkkaa ihmisten palkkapussin sisällön laskeminen on.

Haluan kiittää kaikkia työtovereitani ja toimipaikkojeni yhteistyökumppaneiden henkilöstöä, jotka opastivat minut työlainsäädännön ja työehtosopimusten viidakossa ja hetteikössä. Heidän kärsivällisyytensä on ollut ihailtavaa heidän jaksessaan opettaa minulle asiaan liittyviä seikkoja.

Erityisesti haluan kiittää Anne Miljardia, joka minun eläköitymiseni lähestyessäkin jaksoi uskoa minun tajuavan työehtosopimusten, työaikalain sekä kolmiviikkoisperiodisen vuorotyön työajanseurannan ja palkanlaskennan kaikki ihmeellisuudet.

Curriculum vitae

Pauli Sumanen, s. 1943

Koulutus

Opiskellut Helsingin Yliopistossa 1962-1967 matematiikkaa, tilastotiedettä, fysiikkaa, kansantaloustiedettä ja kemiaa. Luonnontieteiden kandidaatti 1965. Reservin vänrikki.

Lukematon määrä tietojenkäsittelyalan kursseja. Mm. ohjelmoinut yhdeksällä eri ohjelmointikielellä.

Työkokemus (suluissa yrityksessä käytetyt palkkausmuodot):

Yli neljäkymmenen vuoden työkokemus valtion, kunnan ja yksityiseltä sektorilta:

Hämeen Maanviljelysinsinööripiiri (valtio) 1958

Kuoreveden Tiili Oy (2- ja 3-vuorotyö, suora urakka, ryhmäurakka)

Posti- ja telelaitos (sunnuntaityö)

Kuoreveden Sähkö Oy (suora urakka)

Kuoreveden Kunta

Kansaneläkelaitos

Suomen Puolustusvoimat (palkaton pakkotyö)

Osuuskauppojen Keskusosuuskunta OTK (2- ja 3-vuorotyö)

Oy Berner Ab

Wihuri Oy

Teknos-Maalit Oy

Kone Oy

Tilintarkastusyhteisö Hallbäck&Sundholm

Oy Forsström Ab, tilintarkastustoimisto

Tilintarkastajien Oy

Valtionrautatiet (kolmiviikkoisjaksoinen vuorotyö)

Oy Carrus Ab (Volvo Bus Finland) (suora urakka, urakkalisä, ryhmäurakka)

Oy Falck Security Ab (kolmiviikkoisjaksoinen vuorotyö)

Eläkkeelle 2003

Vapaaehtoistyötä:

Kuoreveden Seurakunta

Hyvinkään Rasti ry

Vesijako-järven Suojeluyhdistys ry

Lögn, förbannad lögn, ”kvinnans euro är 80 cent”

Sammandrag, översättning av mig själv

Den urbana legenden, som står i rubriken av denna forskning, har varit i bruk av president Tarja Halonen, hennes äkta make och den står i Matti Vanhanens regeringsprogram. Ministrar och riksdagsledamöter använder den dagligen. Men ingen forskare har provit, att den är sann, om man menar, att kvinnorna får 20 % sämre betalt av sitt arbete än männen. Statistikcentralen i Finland publicerar kvartalvis siffror, som säger, att kvinnans inkomster är cirka 0,82 gånger mannens inkomster. Ser ut att ingen har fattat, att jämföra totalinkomster är inte samma sak som att jämföra objektiva löner, om man t.ex. granskar samma arbetstid och samma arbetsförhållandena.

År 2006 har totala inkomster i statens skattedata utan kapitalinkomster varit: Kvinnor 40 256 Milj. euro och män 51 935 Milj. euro. Kvinnan får 77,5 % av mannens inkomster.

Statistikcentralen har utgivit boken ”Naiset ja miehet Suomessa 2007” där i sidan 36 står, att totala arbetstimmar år 2006 har varit: Kvinnor 1772,7 miljoner timmar och män 2282,4. Kvinnan gör 77,7 av de arbetstimmar mannen gör. Men vi måste inte glömma, att de arbetstimmar män gör i militärtjänst är inte inkluderade i statistiken. När man adderar dem till totala mäns arbetstimmar, och dividerar bruttoinkomster med totala arbetstimmar får vi bruttoinkomster per timme, och de är:

Kvinnor 22,71 euro/timme, män 22,21 euro/timme

Finland är den första staten i världen, där kvinnan får bättre betalt i arbetslivet än mannen i medelmått!

Forskarna i Finland (inne i Statistikcentralen och utanför) har trott att man kan lita på den lönedata, som Arbetsgivarernas Förbund skickar till Statistikcentralen. Jag har jobbat över 40 år i arbetsbranschen och som revisor och påpekar alla fel jag vet, som separerar använt lönedata från verkligheten om man granskar likvärdighet.

I den här forskningen avslöjar jag dessa fel i årets 1999 lönematerial där kvinnan fick 82,1 % av mannens inkomster (i parentes procent-siffra, + höjer och – minskar lönet):

- 1 Om man inte har bestämt arbetstid, har man tagit bort data.
Till exempel 58 000 lärarna är borttagna M + 0,18 %
Kv + 0,7 %
- 2 Övertidslön borde tas bort från jämförelset M - 1%
- 3 Timmarna gällande lönlös övertid eller som är betalt i lönhelhet med en separat klausul M - 1,37%, Kv - 0,91%
- 4 Avvikelse i normala arbetstimmar M +3%, Kv + 13,2 %
- 5 Arbetstidtillskott borde tas bort Ingen data
- 6 Tillskott beroende av arbetsförhållandena M - 0,5 %
- 7 Värnpliktiga med nollalön till data M - 4,2 %
- 8 Ackordsvinster i ackordslön Ingen data
9. Männerna betalar i sin arbetspensionspremien del av kvinnornas pensioner (verkan 5-8 %) Kv + 5 %

Efter de här korrigeringsarna är kvinnornas inkomster mer än 101,3 % av männernas inkomster.

Därefter har jag påpekat att vissa andra delar i inkomstmaterialiet strider också mot jämställdhet i kalkuleringarna:

- 1 Några, mestdels kvinnornas, kollektivavtal innehåller att lunchpausen ingår till arbetstid Kv + 0,97 %
- 2 Om jag tar prostituerade till materialet Kv + 3,8 %
- 3 Om jag granskar nettolön och icke bruttolön M - 4 %
- 4 Inkomsterna från sjukdomstiden betalt av FPA Kv + 1 %
- 5 Osynliga fördelar i statens och kommunens löner, som kommer synliga i privatiseringsdiskussioner Kv + 3 %
- 6 Skillnader i arbeteffektivitet: Icke data från Finland
- 7 Tiddifferens i tur och retur till arbetsplats M - 0,9 %

Efter de här korrigeringsarna får jag resultatet, att kvinnan får betalt jämngoda lön 115,9 cent, då mannen får 1 euro.

Jag beklagar om jag har gjort fel i översättning!

A lie, a damned lie, "woman's euro is 80 cent"

Summary, translated by myself

In Finland is spreading an urban legend, which says that "woman's euro is 80 cent". There is no scientific acceptable study which supports this argument. The most famous users of this are President Tarja Halonen, her husband and it is included to the program of Matti Vanhanen's second government. Ministers and parliament members are using it from left to right. Statistics Finland publishes quarterly figures which say that the earnings of women are about 82 % of the earnings of men. But earnings have nothing to do with salaries and wages paid, if we consider them from point of view of equality. Differences in work time and work circumstances are not included in income calculations, but should be considered according to Finnish law in equality comparison.

Earnings in state taxation without capital income was 2006: Women 40 256 million euro and men 51 935 million euro, i.e. women get 77,5 % of the income of men.

Year 2007 Finland Statistics published a book in series "Equality of sexes". Page 36 says that the working hours in the year 2006 were: Women 1772,7 million hours and men 2282,4 million hours, i.e. women work 77,8 % of the working hours of men. But from men's working hours are missing those which Finnish men do in military service. When I add those to men's working hours and divide total income with total working hours I get the wage per hour:

Women get 22,71 euro/hour, men 22,21 euro/hour.

Finland is the first country in the world where women get better average wage than men.

I have worked more than 40 years in EDP and audition and I am familiar with salaries and wages systems. I have studied the salary data, which employer unions send to Statistics Finland and which cover about 75 % of the total salary data used by Statistics Finland. In this study I point out several errors which should be taken care of

when doing salary comparisons between men and women. Here is the correction percent by which the data should be corrected

- 1 If working hours per week is not defined, data is not included. Ex 58 300 teachers are rejected.
M + 0,18%, W + 0,7 %
- 2 Overtime salary should be overruled M - 1 %
- 3 Overtime with separate agreement or without salary should be taken care of in calculations M - 1,37 %, W - 0,91 %
- 4 Differencies in "normal" working hours
M + 3,0 %, W + 13,2 %
- 5 Extras paid because of improper working time No data
- 6 Extras paid for difficult working conditions M - 0,5 %
- 7 Compulsory military service without salary M - 4,2 %
- 8 Extras paid under contract system No usable data
9. Men pay part of womens pension W + 5 %

After these corrections women gets more than 101,3 % of the salary of men.

If we think wages and salaries from point of view of equality, we should make also following corrections:

- 1 Some unions include lunch time to working hours W + 0,97 %
- 2 Prostitutes and their income are added to data W + 3,8 %
- 3 Netto earnings instead of brutto earnings M - 4 %
- 4 In Finland Social Security Institute pays the salary, when a worker is sick W + 1 %
- 5 Invisible salaries have became visible, when state and communal working places are transferred to private sector
W + 3 %
- 6 Differences in efficiency at work No usable data in Finland
- 7 Differences in distance to work place M - 0,9

When we take all corrections above in consideration:

A woman in Finland gets (average) more than 115,9 cents salary, when a man gets 1 euro.

I beg your pardon, if I have made mistakes when translating!

Lähdeluettelo

Tutkimukset/kirjat, joihin tekstissä on viitattu suluissa numerolla:

- 1 Jarmo Tarkki -Tuulikki Petäjaniemi: ”Tasa-arvo, Saavutuksia ja haasteita”. ISBN 951-796-140-5
- 2 Tilastokeskus: Sukupuolten tasa-arvo. ”Naiset ja miehet Suomessa 2007”. ISBN 978-952-467-739-4
- 3 Kirja: ”Naisten palkat – totta vai tarua?”. Nord 1997:13
ISBN 92-9120-198-7
- 4 Tilastokeskus, ”Palkkarakenne 1996”, Sarjassa Palkat 1998:17
- 5 Tilastokeskus, Työmarkkinat 2003:8, ”Työajan muutokset”, Laura Hulkko (toim), ISBN 952-467-175-1
- 6 Päivi Lipponen (toim): Akat aidan tekee - Miehet käy mittaamassa, Nainen työelämässä, Kirjapaja
- 7 Tuulikki Petäjaniemi: Sosiaali- ja terveysministeriö: ”Selvitys hallituksen samanpalkkaisuusohjelman rakentamisen edellytyksistä yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa.” (Työryhmämuistio 2004:13)
- 8 Työtuomioistuimen päätös 2003/30. Löytyy nettiosoitteesta <http://www.filex.fi/fi/oikeus/tt/2003/2030030>
- 9 EY-tuomioistuimen päätös C-285/98 11.1.2000
- 10 Tilastokeskus, Sukupuolten tasa-arvo 2007: ”Vaaka vaaterisassa - Sukupuolten tasa-arvo Suomessa 2006” ISBN 978-952-467-659-5
- 11 Tilastokeskus, Työmarkkinat 2003:8: ”Työajan muutokset” Laura Hulkko (toim).ISBN 952-467-175-1
- 12 Tilastokeskus ”Sukupuolten tasa-arvo Suomessa 2004” ISBN-952-467-397-5
- 13 Juhana Vartiainen: ”Sukupuolten palkkaeron tilastointi ja analyysi”, Tasa-arvojulkaisuja 2001:7 ISBN 952-00-1044-0
- 14 Sosiaali- ja terveysministeriö: Tasa-arvojulkaisuja. ”Työn uudelleenarviointi – tie samapalkkaisuuteen.” 9/1992 ISBN 951-47-6822-1
- 15 Suomen Tilastollinen vuosikirja 2001 ISBN 951-727-938-8
- 16 Välikysymys eduskunnassa palkkatasa-arvosta. Marja Tiura

- ym. (KK 795/2001 vp) http://www.riksdagen.fi/faktatmp/utatmp/akxtmp/kk_795_2001_p.shtml
- 17 Tilastokeskus, ”Tasa-arvo työn takana”, 2007, Hanna Sutela, Anna-Maija Lehto, ISBN 978-952-467-733-2
 - 18 Erkki Laukkanen, Palkansaaajien viikkotyöajat, toiveet ja todellisuus, 2003. <http://netti.sak.fi/sak/pdf/vkot-aik.pdf>
 - 19 Akavaaka, Tietoa Akavalaisista työelämässä http://www.akava.fi/files/506/Akavaaka_net.pdf
 - 20 Tilastokeskus, Iris Niemi, Hannu Pääkkönen: Ajankäytön muutokset 1990-luvulla, 2001, ISBN 951-727-964
 - 21 Tuija Tiitinen ”Tosinainen käsikirja” 2006, ISBN 951-796-449-8
 - 22 Työministeriön julkaisu, 2003: Piekkola H.: Työssä jaksaminen kiireiden ja vapaa-ajan puristuksissa - tutkimus ikääntyvien ajankäytöstä. Työssä jaksamisen ohjelma. Ei saatavilla. Sama taulukko löytyy toisesta tutkimuksesta (sivulla 22):
<http://www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2007/01/hu1168255887102/passthru.pdf>
 - 23 Työministeriö, Vuosilomakomitea-2001:n mietintö, http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisu/t/10_muut/vuosilomakomiteanmietinto.pdf
 - 25 Stakes julkaisu: Yhteiskuntapolitiikka 72 (2007) :4 yp.stakes.fi/NR/rdonlyres/F7AA50A0-CEBF-42C5-A53F-B17FE291FF1E/0/074karjalainen.pdf
 - 26 Tilastokeskus: ”Naiset ja miehet Suomessa 1994” ISBN 951-47-8732-3
 - 27 Raimo Lehti: ”Leijonan häntä”. Ursa ISBN 952-5329-10-0
 - 28 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20071438>
 - 29 Sami Napari: Essays on the gender wage gap in Finland ISBN-978-952-488-243-9
 - 30 Anna-Maija Lehto-Hanna Sutela, Tilastokeskus 1999: Tasa-arvo työoloissa (Työmarkkinat 1999:19)

Lisäksi olen käyttänyt eri Suomen Tilastollisen Vuosikirjan vuosikertoja sekä tietenkin Tilastokeskuksen nettisivustoja, etenkin PX-Web StatFin-tilastotietokantaa osoitteessa:

http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/databasetree_fi.asp

Suunnitteilla olevia lisäyksiä/muutoksia/ korjauksia mahdolliseen toiseen painokseen:

1. Ns. leskeneläke (=perhe-eläke)

Rahat leskeneläkkeeseen kerätään palkoista, eli miesten palkoista kerätään noin 55 % ja naisten palkoista noin 45 %. Kuitenkin leskeneläkkeen saajista on naisia 86 % ja miehiä 14 %. Melkoinen tulonsiirto miehiltä naisille! Leskeneläkemeno on 12,3 % vanhuuseläkemenoista, eli ei mitenkään vähäinen.

Tässä KELA:n sivuilta tietoa:

Perhe-eläke

Perhe-eläke voidaan myöntää työeläkelakien piiriin kuuluneen henkilön kuoleman jälkeen edunjäntäjän lapselle, leskelle tai entiselle puolisolle. Myös rekisteröidyn parisuhteen puolisoon perhe-eläketurvan piirissä.

Vuonna 2008 työeläkelakien mukaista perhe-eläkettä maksettiin 263 000 leskelle ja 17 600 lapselle. Leskeneläkettä saavien määrä kasvaa vuosittain, kasvu on kuitenkin vuosi vuodelta hidastunut. Vuonna 2008 kokonaismäärä kasvoi vain 150:llä. Edellisinä vuosina määrä on kasvanut lähes tuhannella ja vuosituhannen vaihteessa jopa useilla tuhansilla vuosittain. Vastaavasti lapseneläkettä saavien määrä pienenee useampia satoja vuodessa. Perhe-eläkkeen alkaessa ei henkilöä katsota eläkkeelle siirtyneeksi.

Vuodesta 1990 lähtien myös mieslesket ovat voineet saada perhe-eläkkeen. Kaikista vuonna 2008 työeläkkeenä leskeneläkettä saavista oli miehiä 14 prosenttia eli 36 300.

Eläkemeno 1 499,4 miljoonaa euroa eli 8,8 % kaikista työeläkemenoista. Vastaavasti vanhuuseläke oli 12 128,3 miljoonaa eli 71,3 % .

2. Mitä soopaa Tilastokeskus lähettääkään EU:lle?

Niin kuin tässä kirjassa olen osoittanut, naisen keskituntipalkka on suurempi kuin miehen Suomessa. Kuitenkin Tilastokeskus jostain syystä ei osaa laskea keskituntipalkkaa edes hehtaarille oikein. EU:lle lähetetään koko ajan tietoa, että naisen keskituntipalkka on Suomessa 20 % pienempi kuin miehen. Lähde on arvaus, sillä artikkelissa ei sanota, että tiedot ovat Suomen Tilastokeskukselta, mutta mistäpä muualtakaan ne olisivat? Artikkelin mukaan Suomessa naisten palkat ovat jopa EU:n keskiarvoa alemmat miehiin verrattuna, sillä viidennes = 20 %.

Ohessa lainaus Helsingin Sanomien artikkelista:

HS - Talous - 4.3.2009

EU:n naiset tienaaavat 17 prosenttia miehiä vähemmän

EU-maiden naisten keskituntipalkka ennen veroja on EU-komission mukaan 17 prosenttia pienempi kuin miehillä.

Suomessa naisten keskituntipalkka on komission mukaan viidenneksen miesten keskituntipalkkaa pienempi.
